

စာပေဗိမာန်စာမူဆုရ

မြန်မာ့ရိုးရာအမွေအနှစ်

E-BOOK IS CREATED BY WWW.SHANYOMA.ORG

ရွှေ့မောင်းမောင်းမောင်း

မူရုံမိုက်မိုက်

ဦးမြတ်ကျော်

၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ စာပေဗိမာန်စာမူဆုရ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့်
အနုပညာစာပေ ဒုတိယဆုရ
“မြန်မာ့ရိုးရာအမွေအနှစ် ရှေးဟောင်းပေစာ ပုရပိုက်စာ”
ရေးသူ-ဦးမြတ်ကျော်

အဖ ဦးဘကျော်၊ အမိ ဒေါ်သာနုတို့မှ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၀ ရက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မြောက်ဦးမြို့နယ်၊ ပျားတဲရွာတွင်
မွေးဖွားခဲ့သည်။
ငယ်စဉ်က မြောက်ဦးမြို့နယ်၊ မှိုဟင်းရွာဆရာတော်၊ စက်သွားရွာဆရာတော်များထံ၌ အခြေခံစာပေများကို သင်ယူခဲ့သည်။
အသက် ၁၁ နှစ်အရွယ်တွင် ရှင်သာမဏေအဖြစ်ဖြင့် မြောင်းမြမြို့၊ ပဇ္ဇောတာရုံကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်ရှိ၍ ပရိယတ်စာပေ
များကို သင်ယူခဲ့သည်။ အသက် ၂၀ အတွင်း ငယ်၊ လတ်၊ ကြီး၊ ဓမ္မာစရိယစာချတန်းနှင့်စေတီယင်္ဂဏစာမေးပွဲများကိုဖြေဆို
အောင်မြင်ခဲ့ပြီး စာသင်တိုက်များ၌ စာပေပို့ချ၍ သာသနာ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။
အသက် ၂၄ နှစ်တွင် လူဝတ်လဲကာ ရန်ကုန်မြို့၊ ဣန္ဒာသယပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပါဠိဆရာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အသက်
၂၉ နှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဘာသာပြန်နှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနတွင် စာပြု၊ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်မြန်မာစာ
ဌာနတွင် နည်းပြအဖြစ်လည်းကောင်း ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၂ ခုနှစ်အထိ မြန်မာစာကော်မရှင်၌ စာပြု၊
လက်ထောက်စာတည်းနှင့်စာတည်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။
စာမေးပွဲဝင် ရဟန်းသာမဏေများအတွက် လျှပ်စစ်ကင်္ခါကျမ်း၊ လျှပ်စစ်ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၊ လျှပ်စစ်ဋီကာကျော်များရေးသားခဲ့
သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ဘာသာရေးဆောင်းပါးနှင့် ၃၁ ဘုံခရီးသည်၊ ရာဟုလာမာတာ၊ မြန်မာစာ၊ မြန်မာ့မူ၊ မြန်
မာ့ယဉ်ကျေးမှုဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့သည်။
ယခုအခါ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာစာအဖွဲ့၌ စာတည်းမှူးတာဝန် ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။
အမည်ရင်းမှာ ဦးမြတ်ကျော် ဖြစ်သည်။
နေရပ်လိပ်စာ - ၁၂၃၉၊ (၄၂)ရပ်ကွက်၊ ဒဂုံမြို့သစ်မြောက်ပိုင်း ဖြစ်သည်။

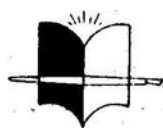
၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ စာပေဗိမာန်စာမူဆု
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာစာပေ ဒုတိယဆုရ

မြန်မာ့ရိုးရာ အမွေအနှစ် ရှေးဟောင်းပေခါ၊ ပူရပိုက်ခါ

ဦးမြတ်ကျော်(စာတည်းမှူး)
(မြန်မာစာအဖွဲ့)

အဖုံးပန်းချီ - သန်းအောင်

စာပေဗိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်

၁၉၉၃ ခုနှစ်

အုပ်စု ၁၆,၅၀၀

အဖိုး ၂၀ ကျပ်

အမှတ် ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စာပေဗိမာန်အဖွဲ့၊ စာတည်းမှူးဦးဝင်းဖေက
မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၄၁၆(ယာယီ)ဖြင့် စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်စက်ရုံတွင် ရိုက်နှိပ်၍
မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၂၈၅ (ယာယီ)ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	စကားချီး	၁
၁။	ပေစာသမိုင်း	၃
၂။	ပေစာပြုလုပ်ခြင်း	၆
၃။	ပေစာတွင် ပါဝင်သည့်ပစ္စည်းများ	၁၁
၄။	ပေစာဖတ်နည်း	၁၆
၅။	ပေစာကို စာရင်းတင်နည်း	၂၀
၆။	ပုရပိုက်များ	၂၅
၇။	ပေ၊ ပုရပိုက်ကို ထိန်းသိမ်းနည်း	၃၁
၈။	ပေ၊ ပုရပိုက်တို့၌ တွေ့ရတတ်သော စာလုံးပေါင်းများ	၃၃
၉။	ပေတွင် ဂဏန်းရေးပုံ	၄၀
	နိဂုံး	၄၃
	ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသော ကျမ်းစာများ	၄၄

စကားချီး

၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဘက်ဘက်က တကယ်အားထားလောက်သော စာကြည့်တိုက်တစ်ခုကို အာရုံပြုလိုက်လျှင် နိုင်ငံခြားစာအုပ်လည်း အတော်စုံလင်ဖို့လိုပါသည်။ မြန်မာစာအုပ်လည်း အလားတူ အတော်စုံလင်ဖို့ လိုပါသည်။ ထိုမျှမက မြန်မာ့ရိုးရာ ရှေးဟောင်းစာပေ၊ ပုရပိုက်စာများလည်း အတော်စုံစုံလင်လင် ရှိဖို့လိုပါသည်။

၂။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ရသေးဘဲ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာအဖြစ်ဖြင့်သာ တည်ရှိနေသော ကျမ်းဂန်အတော်များများ ရှိနေသေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ စုံစုံလင်လင် မရှိသေးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အဘက်ဘက်က တကယ်အားထားလောက်သော စာကြည့်တိုက်ဟု ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

၃။ အကြောင်းရပ်တစ်ခုခုကို သုတေသနပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် သို့မဟုတ် ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့စုဆောင်းရေးသားပြုစုမည်ဆိုလျှင် အယုတ်သဖြင့် စာတမ်းတစ်ခု ရေးသားမည်ဆိုဦးတော့ စာကြည့်တိုက်ကို အားထားပြီး ဆိုင်ရာစာအုပ်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြရသည်။

၄။ ထိုသို့လေ့လာသည့်အခါ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာများ မရှိသေးလျှင် ပုံနှိပ်ပြီးရှိသော စာအုပ်များလောက်ကိုသာ လေ့လာဖတ်ရှုရပေမည်။ တစ်ခါတလေ ကိုယ်သိချင်သောအချက်နှင့်စပ်၍ ဘယ်ကျမ်းမှာပါသည်၊ ဘယ်ကျမ်းစာ ဘယ်လိုဆိုသည် စသည်ဖြင့် ညွှန်းထားသည့်အညွှန်းစကားများကို တွေ့ရတတ်သည်။

၅။ ထိုညွှန်းချက်မှာ ပုံနှိပ်ပြီးမဟုတ်လျှင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ကိုယ်တိုင်သိသည့်အနေဖြင့် မဟုတ်ဘဲ တစ်ဆင့်ပြောစကားမျိုးဖြင့်သာ ကျေနပ်ရသည့်အဖြစ်မျိုး ကြုံရတတ်သည်။ စာပေကျမ်းဂန်များတွင် ယင်းကဲ့သို့ ညွှန်းထားသောအချက်များကို တွေ့ရတတ်သည်။

ဥပမာ၊ သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်းကို ဖတ်လျှင်ပဲ ယင်းကျမ်းပထမအုပ်၊

စာမျက်နှာ ၉-တွင်

“ သို့ သာရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း... စသည်တို့၌လည်းကောင်း”စသည်ဖြင့်၊

စာမျက်နှာ ၁၃ တွင်-

“ သို့စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယစသော လက်သန်းအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့၌လာသောကြောင့်လည်းကောင်း”စသည်ဖြင့်၊

ယင်းကျမ်း စာမျက်နှာ ၃၂ တွင်-

“ဝဇီရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းတွင်လာသော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ပဟေဠိကို ပြသောစကားသည်”စသည်ဖြင့် ညွှန်းသော ညွှန်းချက်များကို တွေ့နိုင်သည်။

၆။ ထိုညွှန်းချက်တွင်ပါသော သာရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၊ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်း၊ ဝဇီရတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းများမှာ ပုံနှိပ်ဖူးသေးသောကျမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

အလားတူပင် ယင်းကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၉၁ ၌-

“မဟာဂုဏကျမ်း”

ယင်းကျမ်း စာမျက်နှာ ၃၇၉ ၌-

“ပရိနိဗ္ဗာနပျို့”

သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း ဒုတိယအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၇၅ တွင်-

“မြန်မာဝိဒင်ခေါ်သော သီရိဝိစိတာလင်္ကာရကျမ်း”

စာမျက်နှာ ၁၈၅ တွင်-

“စက်တော်ရာခန်းပျို့နှစ်စောင်”

စာမျက်နှာ ၃၃၆ ၌-

“တေမိပျို့”စသည်ဖြင့် ပုံနှိပ်ဖူးသေးသော ကျမ်းများ၊ ပျို့လင်္ကာများကို ညွှန်းဆိုထားသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ယခုပြဆိုခဲ့သော ကျမ်းများမှာ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာအဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိနေသော ကျမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

၇။ ထို့ကြောင့် အဘက်ဘက်က အားထားလောက်သော စာကြည့်တိုက်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ရန်မှာ မြန်မာ့ရိုးရာ၊ ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာများကို အမြတ်တနိုးသိမ်းဆည်းထားရန် လိုအပ်သည်။ ထိုမျှမက သိမ်းဆည်းထားပြီးသော ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာများကို လေ့လာခြင်း၊ စာရင်းတင်ခြင်း ထိန်းသိမ်းခြင်းနည်းများကိုလည်း သိရှိထားရန် တကယ်လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာ့ရိုးရာရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာများနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာနည်း၊ စာရင်းတင်နည်း၊ ထိန်းသိမ်းနည်းအပါအဝင် ပေ၊ ပုရပိုက်နှင့်ပတ်သက်သမျှ သိသင့်သိထိုက်သမျှကို စုဆောင်းလျက် “မြန်မာ့ရိုးရာ အမွေအနှစ် ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ”မည်သောကျမ်းကို ရေးသားပြုစုရပေသည်။

ဦးမြတ်ကျော်
စာတည်းမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊

ဗုဒ္ဓပဏာမဒိကထာ

နမောတ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ

ဗုဒ္ဓပဏာမ

က။ တထာဂတော ယော ကရုဏာကရော ကရော၊
ပယာတမောသဇ္ဇ သုခပ္ပဒံ ပဒံ၊
အကာပရတ္တံ ကလိသမ္ဘဝေ ဘဝေ၊
နမာမိတံ ကေဝလ ဒုက္ကရံ ကရံ။

ကရုဏာကရော၊ မဟာကရုဏာ၏တည်ရာဖြစ်တော်မူသော။ ယောတထာဂတော၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကရောပယာတံ၊ လက်တော်သို့ရောက်လုဆဲသော။ သုခပ္ပဒံ၊ ချမ်းသာ၏တည်ရာဖြစ်သော။ (ဝါ) လောကုတရာချမ်းသာကို ပေးတတ်သော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သြသဇ္ဇ၊ စွန့်ပယ်တော်မူ၍။ ကလိသမ္ဘဝေ၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (ဝါ) အညစ်အကြေး၏တည်ရာဖြစ်သော။ ဘဝေ၊ သံသရာ၌။ ကေဝလဒုက္ကရံ၊ စင်စစ်ပြုနိုင်ခဲ့သော စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါးစသည်ကို။ (ဝါ) အလုံးစုံခဲယဉ်းသောအမှုကို။ ကရံ၊ ပြုတော်မူလျက်။ ပရတ္တံ၊ သူတစ်ပါး၏ အကျိုးကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူပြီ။ တံ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နာမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

ဓမ္မပဏာမ

ခ။ အပ္ပဇယံ ယံမနိကုဉ္ဇရာ ဇရာ၊ ရုဇာဒိမုတာ၊
ယဟိမုတရေတရေ၊ ဌိတာတိဝဇ္ဇမ္ဗုဒ္ဓိမ နရာနရာ၊
ဓာရေသု တံ ဓမ္မဗညပ္ပဟံ ပဟံ။

ဇရာရုဇာဒိမုတာ၊ အိုခြင်း နာခြင်း စသောဘေးဒုက္ခတို့မှလွတ်တော်မူကုန်ပြီးသော။ မနိကုဉ္ဇရာ၊ ဘုရားမြတ်တို့သည်။ ယံဓမ္မံ၊ အကြင်ဆယ်ပါးသောတရားတော်ကို။ အပ္ပဇယံ၊ ဆရာအရာ၌ ထားခြင်းစသည်ဖြင့် ပူဇော်ကုန်ပြီ။ ဥတရေ၊ မြင့်မြတ်သော။ ယဟကရေ၊ အကြင်တရားတည်းဟူသော (တစ်နည်း) ယဟ၊ အကြင်တရားတော်၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်သော။ ဥတရေ တရေ၊ မြင့်မြတ်ကုန်၊ ယုတ်ညံ့ကုန်သော။ နရာနရာ၊ လူနတ်တို့သည်။ တိဝဇ္ဇမ္ဗုဒ္ဓိမ၊ ဝဋ်သုံးပါးတည်းဟူသော သမုဒြာကို။ ကရသု၊ ကူးကုန်ပြီ။ အဃာပဟံ၊ မကောင်းမှုကို ပယ်တတ်သော။ တံဓမ္မမ္ပိ၊ ထိုတရားတော်ကိုလည်း။ နာမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

ဂ။ ဂတံမုနိန္ဒောရသ သူနုတံနုတံ၊ သုပညက္ခေတံ
ဘုဝနေ သုတံသုတံ၊ ဂဏမ္ပိ ပါဏိကတ သံဝရံဝရံ၊
သဒါဂုဏောဃေန နိရုန္တရန္တရံ။ ။

မုနိန္ဒောရသသူနုတံ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေရင်တော်နှစ် သားတော်စစ်အဖြစ်သို့။ ဂတံ၊ ရောက်တော်မူပြီးထသော။ နုတံ၊ ချီးမွမ်းအပ်၊ ပူဇော်အပ်သော။ သုပညက္ခေတံ၊ ကောင်းမှုတည်းဟူသောမျိုးစေ့၏ စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေကောင်းသဖွယ်ဖြစ်တော်မူသော။ ဘုဝနေ၊ လောကသုံးပါး၌။ သုတံ၊ ကျော်စောထသော။ အသုတံ၊ ကိလေသာတည်းဟူသော မိုးရေယိုစီးခြင်း မရှိသော။ (တစ်နည်း) ဘုဝနေသု၊ လောကသုံးပါးတို့၌။ သုတံ၊ ထင်ရှားကျော်စောထသော။ ပါဏိကတသံဝရံ၊ အသက်ကဲ့သို့ပြုအပ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလရှိသော။ ဝရံ၊ လူနတ်တို့သည် တောင့်တအပ်သော။ ဂုဏောလေန၊ သီလစသော ဂုဏ်အပေါင်းဖြင့်။ နိရုန္တရန္တရံ၊ အမြဲမပြတ် ထုံအပ်သောစိတ်ရှိသော။ တံဂဏမ္ပိ၊ ထိုရှစ်ယောက်သော အရိယာသံဃာတော်မြတ်အပေါင်းကိုလည်း။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နာမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

E-book is created by www.Shanyoma.org

ပေစာကျေးဇူး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာအုပ်များမပေါ်မီက ပိဋကတ်တော်နှင့်ဆိုင်သည့်ကျမ်းဂန်များ၊ မြန်မာမှုနှင့်ဆိုင်သည့်ကျမ်းဂန်များသည် ပေစာနှင့်သာ ရှိကြသည်။ ပိဋကတ်ဆိုင်ရာ ဘာသာအယူဝါဒနှင့်ဆိုင်သည့်အသိအလိမ္မာနှင့်မြန်မာမှုဆိုင်ရာ အတတ်ပညာများ၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုအတတ်ပညာများကို မြန်မာတို့ ရရှိထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခြင်းမှာ ပေစာများ၏ ကျေးဇူးတရားပင် ဖြစ်သည်။

ရှေးက ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိ၊ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များသည် မိမိတို့တတ်မြောက်သော အတတ်ပညာများကို တိုးတက်ကြံစည်ကာ တစ်ဆင့်ရေးသားဖြန့်ဖြူးရသည့်လည်း ပေစာကိုပင် အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။

ပေစာသည် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာကို ထုတ်လုပ်ရာ၌ မပါလျှင်မဖြစ်သော ပစ္စည်း(ပညာထုတ်ကုန်ရိယာ)ပင် ဖြစ်သည်။

ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိ၊ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များက ပေစာအားဖြင့် ထုတ်လုပ်ပေးသော အသိပညာ၊ အတတ်ပညာတို့ကို ရရှိသည့်အတွက် မြန်မာတို့တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်ရာ မြန်မာတို့တိုးတက်လာခြင်း၌ ပေစာ၏ ကျေးဇူးများစွာပါဝင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ပေစာနှင့်မြန်မာနိုင်ငံ

မြန်မာတို့အတွက် မျှကျေးဇူးများပေသောပေစာများသည် မည်သည့်ခေတ်လောက်က ပေါ်ပေါက်လာသနည်းဆိုလျှင် အကြမ်းအားဖြင့် မြန်မာပြည်၌ စာအရေးအသားရောက်လာသည့်အချိန်လောက်မှစ၍ မြန်မာပြည်၌ ပေစာများ ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟုဆိုနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ရှုမဝ လတ်စာပြည့်ပေဖူးလွှာဆောင်းပါးတွင် “စာသည် အိန္ဒိယပြည်မှ ကူးရောက်လာသည်။ ထိုစာနှင့်အတူ ပေရွက်သုံးနည်းလည်း ပါလာရမည်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ စာနှင့်ပေသည် ပျူလူမျိုးများထံသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ပျူလူမျိုးတို့သည် ပေရွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရွှေပြားခတ်၍ အရေးအသားထုထွင်းကာ ဘုရားဌာပနာခဲ့သော ရွှေပေချပ်တို့ကို ပျူတို့အရပ် သရေခေတရာမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့ပြီး”ဟူ၍ ပြဆိုထားပေသည်။

မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၂၂၇ တွင် ပျူစောထီးမင်းသည် နောင်လာလတ်သော မင်းတို့စီးပွားအလို့ငှာ ဂဝံပတိရသေ့ သိကြားတို့နှင့်တိုင်ပင်တော်မူ၍ “အဇ္ဈသူ နဝသုဓမ္မသတေသု” ဂါထာဦးတပ်သော ဓမ္မသတ်ကျမ်းကိုလည်း ပြုတော်မူပေ၏ ဟုပါရှိသဖြင့် ပုဂံပြည်၊ ခေတ်ဦးပိုင်း သက္ကရာဇ် ၈၉ ခု၊ ပျူစောထီးမင်းလက်ထက်ကပင် ပေစာပေါ်ပေါက်နေသည်ဟုယူဆရန် ရှိသည်။

ပိဋကတ်သမိုင်းတွင်ကား “ပုဂံမင်း၊ ပျူစောထီးမင်းလက်ထက် ဆရာငါးယောက် ဓမ္မသတ်ရှစ်ပါးအရကို သွင်း၍စီရင်သည်” စသည်ဖြင့်ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ဆရာငါးယောက် ရေးသည်ဟုဆိုသည်။

သို့ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပျူစောထီးမင်းရေးသည်၊ ဆရာငါးယောက်ရေးသည်ဟု ရေးသူအဆိုကွဲသော်လည်း ပျူစောထီးမင်းလက်ထက် ဓမ္မသတ်ကျမ်းပေါ်ထွက်လာခြင်းမှာကား အမှန်ပင်ဖြစ်သည်ဟုကောက်ချက်ချနိုင်သည်။

ဓမ္မသတ်ကျမ်းရေးသည်ဟုသာဆိုသည်။ ထိုဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပေတွင် ရေးသည်၊ ပုရပိုက်တွင် ရေးသည်ဟု အတိအကျမဆိုချေ။ ထို့ကြောင့် ပေတွင် ရေးသည်ဟုယူဆလျှင်လည်း ရနိုင်သည်။ အကြောင်းကား ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ သရေခေတရာခေတ်ကပင် ပေတွင် ရေးသားသည့် အလေ့အထ(ပေစာ)ရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ သရေခေတရာခေတ်တွင် ပေစာရှိခဲ့ကြောင်းကိုကား ပေဖူးလွှာစာအုပ်၊ စာမျက်နှာ(၄၁)တွင် “ပုဂံခေတ်ထက် ရှေးကျသော သရေခေတရာခေတ်ရှိ ပျူလူမျိုးတို့တွင် စာပေအက္ခရာအရေးအသားနှင့်ပေရွက်စာရေးသားခြင်းများ ရှိနေပြီဖြစ်၏။ မှော်ဇာစစ်ဘားကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသော ရွှေပေချပ်များ၊ ဒွတဘောင်မင်းကြီး ရေးသားစီရင်သည်ဆိုသော ‘အပါယဂတိမူပါယံ’ အစချီသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းနှင့် အရှင်ဥတမသီရိ စီရင်ခဲ့သော ကပ္ပါလင်္ကာရကျမ်းအကြောင်းတို့ကိုလည်း ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။” ဟူ၍ ပြဆိုထားပေသည်။

ထိုပေစာအရေးအသားသည် ပုဂံခေတ်အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင်ကား ပိုမိုတင်ကျယ်လာသည်ဟု ယူဆရသည်။

သုတေသီများက သာသနာတော် နှစ် ၉၅၆ ခုနှစ်ကျော်ကျော် ခရစ်နှစ် ၄၁၂ ကပင် သထုံပြည်သို့ ပေထက်အက္ခရာကျမ်းဂန်စာပေများ ရောက်ရှိနေပြီဟု ယူဆကြသည်။

အနော်ရထာမင်းသည် သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်အစုံပေါင်း ၃၀ ကို ယူဆောင်လာသည်ဟုရာဇဝင်တွင် ဆိုသည်။ ထိုပိဋကတ်တော်အစုံ ၃၀ မှာလည်း ပေစာများပင် ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် “ငါသည် ပုဂါရာမ၌ မင်းတစ်ကြိမ်ဖြစ်သောအခါ ပေစေ့ပေါက်စေသောဟူ၍ ရုက္ခစိုး၊ ဘုမ္မစိုးတို့ကို တိုင်တည်၍ မျက်တောင်ခြေတွင် ပေစိုက်တော်မူ၏” ဟူသော မှန်နန်းရာဇဝင် ပထမတွဲ စာမျက်နှာ ၂၉၀ ကို ထောက်ထားသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ပိဋကတ်တော်များကို ပင့်ဆောင်ခဲ့သော အနော်ရထာမင်းစောက ပေစေ့များ စိုက်မည်ဆိုခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ပိဋကတ်တော်များ ပြန့်ပွားအောင် ရေးသားဖြန့်ဖြူးလိုသော အကြံတော်ရှိ၍သာ ဖြစ်မည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ယင်းသို့အကြံဖြစ်ပေါ်ခြင်းမှာလည်း သထုံပြည်မှရရှိသော ပိဋကတ်တော်ပေစာများကို တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်မည်ဟုယူဆရပေသည်။

ယူဆချက် မှန်ကန်ပါက သထုံပြည်တွင် ရှေးမဆွကပင် ပေစာများရှိနေပြီဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

ပေစာလာရာလမ်းကြောင်း

ထိုပေထက်အကွာရာတင် ကျမ်းဂန်ပေစာများသည် အိန္ဒိယ သို့မဟုတ် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှကူးရောက်လာသည်ဟုလည်း ယူဆကြသည်။ ထိုခေတ်ထိုအခါက သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ပေစာအရေးအသား လွန်စွာတွင်ကျယ်နေပြီဖြစ်ရာ ထိုသီရိလင်္ကာနိုင်ငံနှင့်နီးကပ်လျက်ရှိသော အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင်လည်း ပေစာများ ရှိနေမည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဟိန္ဒူလူမျိုးများသည် ထိုခေတ်က သင်္ဘောဆိပ်မြို့ဖြစ်သော သထုံမြို့သို့လာရောက်နေထိုင်ကြရာ ယင်းတို့နှင့်အတူ ဗုဒ္ဓ ဘာသာနှင့်စာပေများလည်း ပါရှိလာမည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုခေတ်လောက်ကပင် သထုံပြည်၌ ပေစာများ ရှိနေပြီဟု ခန့်မှန်းကြပေသည်။

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ပေစာကို တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုခဲ့ပုံ

ထိုခေတ်ထိုအခါက သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ပေစာများကို တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုနေကြောင်း ထင်ရှားသော အထောက်အထားများမှာ ထိုခေတ်က ရေးသားပြုစုခဲ့သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းလာ စကားများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်လောက်က ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ ရေးသားပြုစု သည့်ဝိနယမဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ ဆဋ္ဌမူ၊ စာမျက်နှာ ၃၂၀ တွင်-

“ရုက္ခနိမိတေ အန္တောသရော ဇီဝမာနကော အန္တမသောဥဗ္ဗေဓတော အဋ္ဌင်္ဂလော ပိဏာဟတော သုစိယဏ္ဍကပ္ပမာဏော ပိဝဇ္ဇတိ” -

ဟူ၍ သိမ်သမုတ်ရာ၌ သစ်ပင်နိမိတ်ကို ပြရာတွင် အမြင့်လက်ရှစ်သစ်၊ လုံးပတ် ကညစ်ရိုးခန့်ရှိသော သစ်ပင်ကိုလည်း နိမိတ်အဖြစ် ထားနိုင်သည်ဟူသော စကားတစ်ရပ် ပါရှိလေသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသည့် “သုစိယဏ္ဍကပ္ပမာဏော” ဆိုသောစကားမှာ ကညစ်ရိုးခန့်ပမာဏဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။

ထိုသုစိယဏ္ဍကပ္ပမာဏောဟူသောပါဠိပုဒ်ကို သာရတ္ထဒီပနီဋီကာက-

“သုဒ္ဓိဏ္ဍကပ္ပမာဏောတိသီဟဠ ဒီပေလေခန ဒဏ္ဍကပ္ပမာဏောတိ ဝဒန္တိ၊ သောစကနိဋ္ဌင်္ဂလော ပရိမာဏောတိဒဋ္ဌဗ္ဗံ”။

အဓိပ္ပါယ်မှာ သုစိယဏ္ဍကပ္ပမာဏော - ကညစ်ရိုးခန့်ပမာဏဆိုသည်မှာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် စာရေးသောကညစ်ရိုးပမာဏဟုဆိုကြသည်။ ထိုကညစ်ရိုးကား လက်သန်းလုံးလောက် ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဝိနယမဟာဝါ အဋ္ဌကထာကို ရွှေ့မင်ဆရာတော်က-

“ဥဗ္ဗေဓန၊ အစောက်အားဖြင့်။ အဋ္ဌင်္ဂလော၊ လက်ရှစ်သစ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပိဏာဟတော၊ လုံးပတ်အားဖြင့်။ သုစိယဏ္ဍကပ္ပ မာဏောပိ၊ သိန်းဆိုင်ကညစ်ရိုးမျှသော်လည်း။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ (သိန်းဆိုင်ကညစ်အလုံးကား လက်သန်းခန့်ရှိသည်ဟူ၏)” ဟုအနက်ပြန်ထားတော်မူ ၏။

သိမ်နိမိတ်အရာ၌ သစ်ပင်အငယ်ဆုံး၏ပမာဏကို ထင်လွယ်မြင်လွယ်အောင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံကညစ်ရိုးလောက်ရှိသည်ဟုဆိုခြင်းကို ထောက်သဖြင့် ထိုခေတ်က သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ပေ၌ ကညစ်ဖြင့် စာရေးသည့်အလေ့အထ တွင်ကျယ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

စာတွင် ပါသည့်အတိုင်း ပြောရမည်ဆိုပါက ထိုခေတ်က သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသို့ ကူးသွားပြီး အဋ္ဌကထာကျမ်းစာများကို ရေးသားပြုစုသည့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသအား သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသို့သွားခါနီးတွင် သိကြားမင်းက ကညစ်ပေးလှူလိုက်ကြောင်း မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၂၃၃ တွင် ပြဆိုထားပေသည်။

နေရာ၌ သိကြားမင်းက ကညစ်လှူသည်၊ မလှူသည်ကို အပထား၍ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ရေးသားပြုစု ရာတွင် ပေတွင် ကညစ်ဖြင့် ရေး၍ပြုစုသည်ဆိုသောအချက်ကိုကား မည်သို့မျှ ငြင်းပယ်စရာ မရှိပါချေ။

စင်စစ်အားဖြင့် ဆိုရသော် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသအဋ္ဌကထာကျမ်းများကို မပြုမီ ရှေးနှစ်ပေါင်း အတော်ကြာကြာကပင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ၌ ပေတွင် ကညစ်ဖြင့် ရေးသည့်အလေ့အထ တွင်ကျယ်နေပြီဟုဆိုနိုင်သည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သာသနာတော်နှစ် ၄၅၀ တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ ပိဋကတ်တော်များကို ပေထက်အကွာရာတင်၍ စတုတ္ထသင်္ဂါ ယနာတင်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အကြောင်းနှင့်စပ်၍ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ စာမျက်နှာ ၃၂ တွင်-

“ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသည်နောက် မဟာဝင်စသောကျမ်း၌လာသော သာသနာနှစ် ၄၅၀ ရောက်သောအခါ သီဟိုဠ်မင်း ၁၈ ဆက်မြောက် သဒ္ဓါတိ မင်းသား၊ ဝဇ္ဇဂါမဏိမင်း နန်းစံခြောက်နှစ်တွင် နောင်သောအခါ သတဝါတို့သည် သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ ယုတ်လျော့ကြ ၍ မုခပါ၌ဖြင့် နှုတ်တက်မဆောင်မရွက်နိုင်လှတုံသည်ကို မြင်တော်မူကုန်၍ ယခင်ဆရာစဉ်ဆက်မှလာသော ရဟန္တာကြီးငါးရာတို့သည် ထိုမင်းအ စောင့်အရှောက်ပြုသည်ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ မလယဇနပုဒ်၊ အာလောကမည်သောလိုဏ်၌ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ပေထက်ရေး သား တင်ထားစေကုန်သည်။ ထိုသို့ပေထက်ရေးသားတင်ထားခြင်းသည် သင်္ဂါယနာကြီးသုံးတန်မှ ထောက်သဖြင့် လေးကြိမ်မြောက် စတုတ္ထသင်္ဂါ ယနာမည်သည်” ဟူ၍ “တေရသကဏ္ဍီကာ၌လာသည်” ဟု ရေးသားပေသည်။

ထို့ကြောင့် တေရသကဏ္ဍီကာ၊ သာရတ္ထဒီပနီ၊ တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၄၅၆ တွင်-

“စတုတ္ထသင်္ဂါတိသဒ္ဓါသေဝါတ္ထဏာရောဟသင်္ဂီတိ” ဟုပါရှိသည်။

အဓိပ္ပါယ်မှာ “စတုတ္ထသင်္ဂါယနာသဖွယ်ဖြစ်သော ပေထက်တင်သည့်သင်္ဂါယနာ” ဟုဆိုလိုသည်။

မဟာဝင်ဝတ္ထု၊ စာမျက်နှာ ၃၄၂ တွင်လည်း-

“သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အရှင်မဟိန္ဒရောက်သည်မှစ၍ ဝဇ္ဇဂါမဏိမင်းလက်ထက်တိုင်အောင် အဆက်ဆက်သော ဆရာတို့သည် ပိဋကတ်သုံးပုံ

ဖြစ်သော ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြကုန်သည်။ စက္ခုထက်၊ ပေထက်၌ကား အနည်းငယ်သာရေးသားသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်၌ နောင်အခါ သတဝါတို့ ပညာ၊ သတိယုတ်ကြသဖြင့် မုခပါဌ်ပြု၍ မဆောင်နိုင်အံ့သည်ကို ဆင်ခြင်မိရကား မင်းကြီးအား အကြောင်းကြားပြီးလျှင် အညီအညွတ် စည်းဝေးကြ၍ တရားတော်၏ မြင့်ရှည်စွာ တည်ခြင်းအကျိုးငှာ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာတို့ကို ပေထက်အက္ခရာတင်၍ တင်ကျန်အံ့” ဟု ဆိုလေသည်။

သာသနာ ၄၅၀ ဆိုသဖြင့် ခရစ်မပေါ်မီ ၉၄ နှစ်လောက်ကပင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ ပေစာပေါ်ပေါက်နေပြီဟု အခိုင်အမာ ပြောနိုင်သည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီကမူ ပေစာရှိသည်ဟူ၍ အထောက်အထား မတွေ့ရချေ။

ပေစာမရှိဟုဆိုခြင်းမှာ စာအရေးအသား မရှိဟုဆိုခြင်းမဟုတ်ပေ။ အက္ခရာစာရေးသားမှုကား မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်မတိုင်မီကပင် ရှိနေပေသည်။

မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည့်ရှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက တက္ကသိုလ်ပြည်၊ ပတ္တမြားသတ်မင်းကြီးအထံသို့ ရတနာသုံးပါးအကြောင်းကို ရွှေပြားတွင် ရေးသား၍ လက်ဆောင်ပေးကြောင်းကို ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ်၊ စာမျက်နှာ ၁၉၈-၁၉၉ တို့တွင် ပါရှိလေသည်။

ယင်းအဋ္ဌကထာ၌-

- “စတုရတနယာမံ - အလျားလေးတောင်၊
- ဝိဒတ္ထိမတပုထုလံ - အနံတစ်ထွာရှိသော၊
- နာတိတနံ - မပါးလွန်းသော၊
- နာတိဗဟလံ - မထူလွန်းသော၊
- သုဝဏ္ဏပဉ္စံ - ရွှေပြားကို၊
- ကာရာပေတွာ - ခတ်စေ၍၊
- သုဝဏ္ဏပဇ္ဇေ - ရွှေပြား၌၊
- အက္ခရာနိ - အက္ခရာတို့ကို၊
- လိခါပေတွာ - ရေးသားစေ၍” ဟု ဆိုထားသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ အလျားလေးတောင်၊ အနံတစ်ထွာ ခတ်စေသည်ဆိုသော စကားကို စဉ်းစားသင့်သည်။ လေးထောင့်မလုပ်ဘဲ အလျားရှည်ရှည်၊ အနံကျဉ်းကျဉ်းခတ်ခြင်းမှာ ပေကို နမူနာထား၍ ပေရွက်ပုံစံအတိုင်း ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုယူဆနိုင်သည်။ ဘုရင်ဖြစ်၍ ရွှေပြားကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ရေးရမည့်စာက များသဖြင့် တစ်ချပ်တည်းနှင့်ပြီးစီးနိုင်အောင် ပေစာအမျိုးအစားအတိုင်း အလျားလေးတောင်၊ အနံတစ်ထွာထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

ယင်းအဋ္ဌကထာတွင် ဆက်လက်၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ-

- “လိခိတွာ - ရေးသားပြီးသောအခါ၊
- သုဝဏ္ဏပဉ္စံ - ရွှေပြားကို၊
- သံဟရိတွာ - လိပ်၍၊
- သုခုမကမ္မလေန - နူးညံ့သော ကမ္မလာဖြင့်၊
- သေဌေတွာ - ပတ်ရစ်ထားသည်” ဟူ၍လည်း ပါရှိသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထိုအချိန်ကလည်း ပေရွက်၊ ထန်းဖူး စသည်တို့၌ စာရေးသည့်အလေ့အထ ရှိကောင်းရှိနေမည်ဟုယူဆနိုင်ပေသည်။

ငါးရာငါးဆယ်၊ မဟာတုဏ္ဏိလာဘိဇာတ်တွင်လည်း-

- “ဝိနိစ္ဆယေ - အဆုံးအဖြတ်တို့ကို၊
- ပေါတ္ထကေ - ပေထက်၌၊
- လိခါပေတွာ - ရေးစေ၍၊
- ဣမံပေါတ္ထကံ - ပေစာကို၊
- ဩလောကေတွာ - ကြည့်၍၊
- အနံကရေယျာထ - တရားစီရင်ကြ” ဟု ဘုရားအလောင်း မဟာတုဏ္ဏိလက သူ့အဆုံးအဖြတ်ကို ပေ၌ ရေးခိုင်းကြောင်းပါသည်။

ယင်းကို ထောက်ထားပြောဆိုရလျှင် ဘုရားရှင် မပွင့်ထွန်းမီကပင် စာရေးသည့်အလေ့(ပေစာ)ရှိနေသည်ဟု ယူဆစရာဖြစ်နေသည်။

မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်၌လာသော စကားရပ်ကို တတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်က-

- “ဝိနိစ္ဆယာနိ - အဆုံးအဖြတ်နည်းတို့ကို၊
- ပေါတ္ထကေ - ပေ၌၊
- လိခါပေတွာ - ရေးစေ၍၊
- ဣမံပေါတ္ထကံ - အဆုံးအဖြတ်စာရေးသောပေကို၊

ဩလောကေတွာ	-	ကြည့်ရှု၍၊
အဋ္ဌံ	-	တရားကို၊
ကရေယျာထ	-	ဆုံးဖြတ်ကြကုန်လော့”စသည်ဖြင့် အနက်မြန်မာပြန်ဆိုပြီး “ စကားကိုလည်းကောင်း၊ တေ

သကုဏဇာတ်၌ ဘုရားအလောင်းဇဗ္ဗကကျေးမင်းသည် ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံးပုံစံများကို ရွှေပြား၌ အက္ခရာတင်စေ၍ တောသို့ဝင်ကြောင်းဆိုသော စကားကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ မဟာတုဏ္ဏိလဝဂ်မင်း၊ ဇဗ္ဗကကျေးမင်းတို့မဖြစ်မီ ရှေးမဆွက ပေထက်အက္ခရာတင်၍ စီရင်နည်း၊ ဆုံးဖြတ် နည်း အသေအချာ မရှိသေး။ ထိုမဟာတုဏ္ဏိလဝဂ်မင်း၊ ဇဗ္ဗကကျေးမင်းတို့ ပေထက်အက္ခရာတင်စေရာတွင်မှရှိသည်။ မဟာတုဏ္ဏိလဝဂ်မင်း၊ ဇဗ္ဗကကျေးမင်းတို့သည် ဓမ္မသတ်ကျမ်းဂန်ကို ပေထက်အက္ခရာတင်၍ ထားစေသည်မှနောက်၌ကား တရားစောင့်ကုန်သော မင်းတို့သည် ဆင့် ကာဆင့်ကာ ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပေထက်အက္ခရာတင်စေ၍ ထားကြကုန်၏”ဟု ရာဇသေဝကဒီပနီ၊ စာမျက်နှာ ၁၆ တွင် မိန့်ဆိုထားပေသည်။

၌ တတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်က “ပေါတ္တက”ဟူသောပါဠိဘာသာကို “ပေ”ဟူ၍ မြန်မာပြန်ဆိုထားသည်။

မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ ပဉ္စမအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၉၈ တွင်ကား ပါဠိဘာသာမှာ စာရေးနိုင်သမျှ ပေါ်ဌက ခေါ်သည်။ “ပေါ်ဌက” သဒ္ဒါကို မြန်မာပြန်သည့်အခါ ပေ၊ ထန်းဖူး၊ ပုရပိုက်၊ စက္ကူဟူ၍ ရှေးဆရာများ ရေးသားကြသည်။ စာရေးရသော အထည်ဝတ္ထုဟူသမျှ “ပေါ်ဌ က”တွင် ပါဝင်သည်ဟုဆိုထားသည်။

မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်ကို ထောက်၍ ဘုရားမပွင့်မီကပင် ပေစာရှိသည်ဟူသောအဆိုမှာ နှစ်ကာလအလွမ်းကွာဝေးလွန်းသဖြင့် “ပေါတ္တက” အရ ပေစာဟုမပြောနိုင်ဟုဆိုချင်က ဆိုနိုင်သော်လည်း ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီးနောက် သာသနာတော်နှစ် ၄၅၀ တွင်ကား စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တင်ခြင်းမှာ “ပေါတ္တကာရောဟ၊ ပေါတ္တကာရဌ”ခေါ်သော ပေထက်အက္ခရာတင်ခြင်းအမှန်ဖြစ်၍ ထိုခေတ်မှစ၍ ပေစာများ ပေါ်ပေါက် လာသည် ဆိုသောအချက်မှာမူ အငြင်းပွားစရာ မရှိနိုင်ချေ။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စတုတ္ထသင်္ဂါယနာအဖြစ် ပေထက်အက္ခရာတင်သည်မှစ၍ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ပေစာအရေးအသား တွင် ကျယ်လာကြောင်း ခိုင်မာသောအထောက်အထားများ ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပေစာသမိုင်းဆိုင်ရာအနှစ်ချုပ်

- ၁။ ပေစာသည် မည်သည့်အချိန်က မည်သည့်အရပ်ဒေသတွင် စ၍ ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။
ပေစာသည် သာသနာနှစ် ၄၅၀၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်လောက်က သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် စ၍ ပေါ်ပေါက်လာသည်။
- ၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သည့်ခေတ်၊ မည်သည့်အချိန်ကစ၍ ပေစာပေါ်ပေါက်လာသနည်း။
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂံခေတ်၊ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်ကစ၍ ပေစာပေါ်ပေါက်လာသည်။
- ၃။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပေစာအရေးအသား အဘယ်က ရောက်လာသနည်း။
သီရိလင်္ကာနိုင်ငံနှင့်ဆက်နေသော အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ သထုံပြည်သို့ရောက်၍ သထုံပြည်မှ ပုဂံသို့ ရောက်လာသည်။

၂။ ပေစာ ပြုလုပ်ခြင်း

ပေရွက်ကို ခူးပြီး ချက်ချင်းစာရေး၍ မဖြစ်သေးချေ။ စာရေးနိုင်သည့်အခြေရောက်အောင် ပေရွက်ကို ပြုပြင်ပေးရသေးသည်။ ပြုပြင် နည်းအကျဉ်းမှာ -

- ၁။ ပေရွက်ကိုခူးပြီး အလယ်ကြောကိုသင်၍ အရင်းအဖျားကိုဖြတ်ကာ နေပူလှန်းရသည်။ ခြောက်လျှင် ခွေထားသောပေရွက်များကိုဆန့် ၍ အရွက်ခပ်များများထပ်ပြီး ခွေကာ စဉ့်အိုးကြီးထဲထည့်ပြီး ပေများမြှုပ်အောင် ရေထည့်၍ ထမင်းအနည်းငယ်ထည့်ကာ နေပူတွင် ရက်သတတစ်ပတ်ကျော်ကျော် ထားရသည်။
နောက်တစ်နည်းမှာ-
- ၂။ ပေရွက်အခွေများကို ရာဝင်အိုးကြီးများတွင်ထည့်ပြီး ဆန်တစ်ပြည်ခန့်ထည့်ကာ ရေအပြည့်လောင်းထည့်၍ တစ်လနှင့်တစ်ရက်ထားရ သည်။
တစ်လနှင့်တစ်ရက်စေ့လျှင် ထုတ်ယူပြီး သုံးရက် နေပူလှန်းရသည်။
ဆန်ရည်စိမ်ခြင်းမှာ ချောမွတ်ပျော့ပျောင်းစေရန် ဖြစ်သည်။
နောက်တစ်နည်းမှာ-
- ၃။ ပေရွက်နုကို လယ်ကြောသင်ပြီး စမ်းရေနှင့်ပြုတ်ကာ အရိပ်တွင် သွေစေပြီးနောက် နေပူလှန်းရသည်။
ထိုနောက် ကွမ်းသီးသားချောချောတစ်ချောင်းကို သစ်ပင်နှစ်ပင်တွင် တန်းရိုက်ပြီး ပေရွက်ကို ရေဆွတ်၍ အောက်ဘက်ကလေးသော အရာတစ်ခုကို ချည်ဆွဲကာ အထက်စွန်းကိုင်ပြီး ဆွဲလိုက်ချလိုက် လုပ်ပေးရသည်။
၁၅ မိနစ်၊ မိနစ် ၂၀ လောက်လုပ်ပေးလျှင် ပေရွက်များ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းလာသည်။
အဆိုပါသုံးနည်းတွင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ခြောက်နေသော ပေရွက်များကို ပြန်ဖြန့်ပြီး အထပ်လိုက်စည်းထားရသည်။
ပေရွက်များ ပြန့်နေစေရန် ဖြစ်သည်။
ပေရွက်များ ပြန့်နေသောအခါ အကြီးအသေး တူရာချင်းထပ်ပြီး “ကျမ်း”ဟုခေါ်သော သစ်သားနှစ်ခုနှင့်ညှပ်ထားရသည်။

ကျမ်း

“ကျမ်း”ဆိုသည်မှာ ပေရွက်အကျယ်၊ အရှည်နှင့်ထပ်တူဖြစ်သော သစ်သားထူထူနှစ်ချောင်း ဖြစ်သည်။ တစ်လက်မခန့်ထူ၍ ပေရွက် လောက်ပင် ဖြတ်ရှိသော သစ်သားပြားနှစ်ချောင်းဖြစ်သည်။
ပေရွက်လုံစေရန် ကျမ်း၏ ဖြတ်နှင့်အရှည်ကို ပေရွက်ထက် အနည်းငယ်ပိုထားသည်လည်း ရှိသည်။

ပလ္လင်ပေါက်

“ကျမ်း”၏ ဘယ်ပြန်ညာပြန် သုံးချိုးတစ်ချိုးတွင် အပေါက်ကလေး ဖောက်ထားရသည်။ ယင်းအပေါက်ကလေးကို “ပလ္လင်ပေါက်”ဟု ခေါ်သည်။

နေရာ၌ “ကျမ်း”ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်စပ်ပြီး အနည်းငယ်ပြောရန် ရှိသည်။ ယခုပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း “ကျမ်း”ဆိုသည်မှာ ပေ စာထုပ်တစ်ခုကို ရှေ့နှင့်နောက် နှစ်ဖက်ညှပ်ပြီး ထိန်းထားသည့်သစ်သားချောင်းဆိုသဖြင့် သဒ္ဒါကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာကျမ်းစသည်ဖြင့် ခေါ်သော ကျမ်းဟူသောစာလုံးမှာ ပေစာထုပ် “ကျမ်း”က လာသော ဝေါဟာရပင် ဖြစ်သည်ဟုယူဆနိုင်သည်။

“ကျမ်း”ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်စပ်၍ ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၏ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း၊ စာမျက်နှာ ၅၀၃ တွင်—

“ကျမ်းဂန်၊

တံသုတ်ကျမ်း၊

တင်းကျမ်း”ဆိုသောဝေါဟာရသုံးမျိုးကို ဖော်ပြပြီး ထိုတွင် တင်းကျမ်းဟူသည်နှင့်တံသုတ်ကျမ်းဆိုသောအရာသည် အနက်သဘော နှီးနှောဖွယ်ထင်၏။

ထို၌ “ကျမ်းသည်”ဟူသောဝေါဟာရသည် မဖြိုးမမောက်၊ ဝှိုက်မကျ ပြည့်မျှသည်ဟူသောအနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် “တင်းကျမ်း” ဟူသည်၌ ပြည့်တင်းညီမျှသည်ဟူသောအနက်၊ “တံသုတ်ကျမ်းသည်”ဟူသောဝေါဟာရ၌လည်း တံသုတ်ဟူသောအချောင်းအတံဖြင့် ညီမျှစေ သော အနက်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုနှင့်လျော်စွာ မြေပြင်ကို ညီမျှအောင် ညှိသည်၊ ကျမ်းသည်၊ အုပ်ကျမ်းသည်ဆိုသော ဆိုမိန့်ခြင်းလည်း ထင်၏။

“ကျမ်းဂန်”ဟူသည်၌လည်း နည်းဥပဒေသအရ အနက်မလျှံမကျ ပြည့်မျှသည်ဟူသော သဘောကိုငင်၍ တူသောအစွဲဖြစ်အံ့သို့ရှိ၏။

“ခေါ်ဝေါ်ကာမျှသည်လည်း သင့်မည်ပင်”ဟု ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၏ အလိုမှာ “ကျမ်း”ဟူသည် ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေသအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပိုလျှံမနေစေဘဲ ပြည့် ပြည့်ဝဝ တိတိကျကျဖြစ်နေအောင် ရေးဖွဲ့ထားသော စာစု၊ စာစောင်ဟု ဆိုလိုသည်ဟူဆရသည်။

“ကျမ်းဂန်”ဆိုသောအရာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် “ဂန္ထ”ဟုဆိုသည်။ “ဂန္ထ”ဆိုသောပါဠိစကား၏ အနက်ရင်းမှာ အထုံး၊ အဖွဲ့ဟုအဓိပ္ပါယ် ရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာအကြောင်းအရာတစ်ရပ်ရပ်ကို တစ်ထုံး၊ တစ်ဖွဲ့၊ တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ဖြစ်အောင် ရေးသားထားသောအရာကို ပါဠိဘာသာ အားဖြင့် ဂန္ထ၊ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် “ကျမ်းဂန်”ဟုခေါ်သည်။

“ကျမ်းဂန်”ဆိုသော ဝေါဟာရမှာ မြန်မာဝေါဟာရ “ကျမ်း”နှင့်ပါဠိဝေါဟာရ “ဂန္ထ”တွင် “ထ”ကို ဖြုတ်၍ “ဂန်”ကို ယူကာ (ကျမ်း+ဂန်) ဟုတွဲလျက် ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရဟုယူဆရသည်။ “ကျမ်း”နှင့် “ဂန်”မှာ အနက်တူပင် ဖြစ်သည်။

“ကျမ်း”ဆိုသောမြန်မာဝေါဟာရမှာ ယခုပြဆိုခဲ့သည့်ပေစာအုပ်က ကျမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ပေစာထုပ်တွင် ဟိုဘက်ဒီဘက် ကျမ်းနှစ်ခုညှပ် ထားခြင်းမှာလည်း တစ်ထုံး၊ တစ်ဖွဲ့၊ တစ်စောင်၊ တစ်ဖွဲ့ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ “ကျမ်းဂန်”ဆိုသောဝေါဟာရ၊ သဒ္ဒါကျမ်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာကျမ်းဆိုသောဝေါဟာရတို့တွင် ပါသည့်ကျမ်းများမှာ လည်း ယခုပေစာထုပ် “ကျမ်း”က လာသောဝေါဟာရပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေသည်။

ပေရွက်များကိုလည်း ကျမ်းတွင်ပါသော “ပလ္လင်ပေါက်”နှင့်အညီ ဘယ်ပြန်ညာပြန် သုံးချိုးတစ်ချိုး၌ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုဖောက်ရသည်။

ဖောက်ပုံမှာ — အောက်ခံကျမ်းပေါ်တွင် ပေရွက်သင့်လျော်သလောက်ကို ညီညာစွာ ထပ်၍တင်ပြီး အပေါ်ကကျမ်းဖြင့်ဖိကာ ကျမ်းတွင် ရှိသော ပလ္လင်ပေါက်မှနေ၍ စူးဖြင့်ဖောက်ရသည်။ အပေါက်တွင် အစွန်းအဖွား၍ မနေစေရန် စူးကို မီးဖုတ်၍ ထိုးရပေသည်။

ပလ္လင်တိုင်

ပေချပ်ရေ ၁၀၀ ခန့်ဖောက်ပြီးသောအခါ ချောမွေ့အောင် သပ်ထားသော ဝါးတံကလေးနှစ်ချောင်းဖြင့် ပလ္လင်ပေါက်တွင် စိုက်ထားရ သည်။ ထိုဝါးတံကလေးကို ပလ္လင်တိုင်ဟုခေါ်သည်။ ပလ္လင်တိုင်ကို အထက်အောက် ကျမ်းနှစ်ခုမျက်နှာပြင်နှင့်အညီ ထားရသည်။

ပေချပ်များကို အထက်အောက် ကျမ်းနှစ်ခုညှပ်၍ ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုမှ ပလ္လင်တိုင်စိုက်ထားသောအခါ ပေချပ်များသည် မလှုပ်မရှားဘဲ ခိုင်မြဲနေလေသည်။ ပလ္လင်တိုင်စိုက်ပြီးသောအခါ ပေချပ်များ ညီစေရန် ထိပ်နှစ်ဖက်ကို ပေထိုးဆောက်ဖြင့် ဖြတ်ရသည်။

မျဉ်းနီ

ပေထုပ်ကို နှစ်ဖက်ညီအောင် ဖြတ်ပြီးသောအခါ ဘေးနှစ်ဖက်လည်း ညီညာချောမွေ့စေရန် ရွှေပေါ်ဖြင့်ထိုးရသည်။ ပေထုပ်ထိပ်နှစ်

ဖက်၊ ဘေးနှစ်ညီညာချောမွေ့နေသောအခါ ယင်းလေးဖက်စလုံးကို ဟင်္သာပဒါးသုတ်ရသည်။ ယင်းကို မျဉ်းနီဟုခေါ်သည်။

ကြိဆစ်

ပေကို ဟင်္သာပဒါးသုတ်ပြီး အလယ်တွင် လေးလက်မခန့် သို့မဟုတ် လေးလက်မခန့် ချန်လှပ်၍ ရွှေချထားသည်လည်း ရှိသည်။ ယင်းကို ကြိဆစ်ဟုခေါ်သည်။

ရွှေပိန်း (သို့မဟုတ်) ရွှေမျဉ်း

ပေကို လေးဖက်စလုံး ရွှေအပြည့်ချထားလျှင် ရွှေပိန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရွှေမျဉ်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။

မျဉ်းနက်

ပေကို လေးဖက်စလုံး သစ်စေးသုတ်ထားလျှင် မျဉ်းနက် ဟုခေါ်သည်။

မျဉ်းဖြူ

ပေကို လေးဖက်စလုံး ဘာမျှမသုတ်ဘဲ အဖြူထည်အတိုင်းထားလျှင် မျဉ်းဖြူဟုခေါ်သည်။

မျဉ်းပစ်ခြင်း

ထိုသို့ ပေကို အချောကိုင်ပြုပြင်ပြီးသောအခါ စာရေးရန် မျဉ်းပစ်ရသည်။ ပေကို မျဉ်းပစ်သောအခါ စက္ကူစာအုပ်မှာကဲ့သို့ ပေတံ၊ မျဉ်းတံနှင့်မျဉ်းပစ်၍ မရချေ။ သီးခြားပြုလုပ်ထားသော မျဉ်းပစ်ကိရိယာဖြင့်သာ မျဉ်းပစ်ရသည်။

မျဉ်းပစ်ကိရိယာ

မျဉ်းပစ်ကိရိယာမှာ အရှည် ၂၉ လက်မခန့်၊ ဗြဟ္မစက်လက်မ၊ ဒုဗျားမှူးခန့်ထူသည့်သစ်သားနှစ်ချောင်းကို ၁၀ လက်မခန့်ရှိသောအလား တူသစ်သားနှစ်ချောင်းဖြင့် နှစ်လက်မစီလောက် အစွန်းထားပြီး ဘောင်ခတ်ရသည်။

နှစ်ဖက်ထိပ်က မျဉ်းကြိုးချည်ရန် လက်ညှိုးခန့်ရှိသော သစ်သား၊ သို့မဟုတ် ဝါးကို တန်းရိုက်ပြီး ယင်းသစ်သား၊ သို့မဟုတ် ဝါးတန်းအလယ်လောက်တွင် ချည်ကြိုးပွပွများကို မျဉ်းကြိုးအဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်လက်မ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်စီခြားပြီး ဟိုဘက်ဒီဘက် ညီညီတန်း၍ ချည်ရသည်။

ပေစာသည် ၁၂ ကြောင်း ပေစာအထိ ရှိနိုင်သဖြင့် မျဉ်းကြိုးကို ၁၂ ပင် လုပ်ထားရသည်။

မျဉ်းကြိုးကို နှုန်းဖြင့် သုတ်၍ ပေချပ်ကို ကျမ်းညီညီပေါ်တင်ပြီး မျဉ်းဘောင်ရှိကြိုးများကို ဖြောင့်ဖြောင့်ချည်အပေါ်က ပေချပ်တင်ပြီး အနည်းငယ်ဖိ၍ သပ်ပေးလိုက်လျှင် အထက်အောက်ပေချပ်နှစ်ဖက်တွင် မျဉ်းကြောင်းများ ထင်လေသည်။

သပ်သောအခါ အလယ်လောက်မှနေပြီး လက်ဝဲလက်ဖြင့် လက်ဝဲဘက်သို့၊ လက်ယာလက်ဖြင့် လက်ယာဘက်သို့ တသမတ်တည်းသပ်ပေးရသည်။ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် မသပ်ရပေ။

စုံခွ၊ မ နှင်း

ပေကို မျဉ်းပစ်ရာတွင် စုံခွ၊ မ နှင်းဆိုသောစကားအတိုင်း ခြောက်ကြောင်း၊ ရှစ်ကြောင်း၊ ၁၀ ကြောင်း စသည်ဖြင့် စုံဖြစ်လျှင် ပလ္လင်ပေါက်ကိုခွ၍ မျဉ်းချရသည်။ ပလ္လင်ပေါက်ကို မျဉ်းနှစ်ခုကြားတွင် ထား၍ ချရသည်ဆိုလိုသည်။

ခုနစ်ကြောင်း၊ ကိုးကြောင်း၊ ၁၁ ကြောင်းစသည်ဖြင့် မဖြစ်လျှင် ပလ္လင်ပေါက်ကိုနှင်း၍ ချရသည်။ အလယ်မျဉ်းကြောင်းကို ပလ္လင်ပေါက်နှင့်တည့်တည့်ဖြစ်၍ ချရသည်ဆိုလိုသည်။ ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပေကို မျဉ်းပစ်ရပေသည်။

ပေကို မျဉ်းပစ်ပြီးနောက် ဟိုဘက်၊ ဒီဘက်ထိပ်တွင် နှစ်လက်မ၊ သုံးလက်မခန့်ချန်ပြီး ခဲတံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သံချွန်ဖြင့်ဖြစ်စေ မျဉ်းသားရသည်။ မာဂျင်ချန်သည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။ မျဉ်းပစ်ခြင်း၊ မျဉ်းသားခြင်း ပြုလုပ်ပြီးသောအခါမှ ပေတွင် စာရေးရသည်။

ပေတွင် စာရေးပုံ

ပေတွင် စာရေးပုံမှာ ဘယ်ဘက်လက်ဖြင့် ပေရွက်ကို ကိုင်ထားပြီး ညာဘက်လက်ဖြင့် ကညစ်ကို ကိုင်လျက် ပေရွက်ကိုင်ထားသောဘယ်ဘက်လက်ဖြင့် ကညစ်ကို ထိန်း၍ရေးရသည်။

ထို့ကြောင့် ပေတွင် စာရေးသောအခါ စားပွဲပေါ်တင်ရေး၍ မဖြစ်ချေ။ ပေတွင် စာရေးရန် သီးခြားပြုလုပ်ထားသော စာစင်ခုံတွင်တင်၍သာ ရေးရသည်။

စာစင်ခုံ

ပေတွင် စာရေးရန် သီးခြားပြုလုပ်ထားသော စာစင်ခုံမှာ လက်မ ၂၀ ခန့်ရှိသော ၂ လက်မ×၁ လက်မ(နှစ်တစ်လက်မ)နှစ်ချောင်းကို အောက်ဘက်က ခပ်နိမ့်နိမ့်ထား၍ ကြက်ခြေခတ်ရိုက်ပြီး အလားတူ ကြက်ခြေခတ်တိုင် နှစ်ခုကို ၁၇ လက်မခန့်လောက်ခွဲပြီး ကြက်ခြေခတ် အထက်က တန်းရိုက်ရသည်။

ကြက်ခြေခတ်အပေါ်ဘက်တွင် တိုင်အစွန်း ငါးလက်မခန့်ချန်ပြီး လေးဖက်လုံး ပျဉ်ပိတ်လျက် ပျဉ်ပိတ်အပေါ်က ပျဉ်ပြားခင်းရသည်။ တိုင်စွန်းလေးခုအနက် ရှေ့ကဘက်လက်ဝဲတိုင်စွန်းကို အနည်းငယ်ထစ်ပြီး အဝတ်ဖုလုံးလုပ်ထားရသည်။ ပေရွက်တင်၍ စာရေးရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

နောက်တိုင်စွန်းနှစ်ခုတွင် အတွင်းဘက်က နှစ်လက်မခွဲ၊ သုံးလက်မခန့်ရှိသော ပျဉ်ပြားတစ်ခု ရိုက်ထားရသည်။ ကြည့်ကူးရမည့်ပေစာ ရွက်မှိုထားရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ အခြားပေချပ်များကိုကား စာစင်ခုံအပိတ် ပျဉ်ပေါ်၌ စာပလွေခံ၍ တင်ထားရသည်။

ပေစာရေးသောသူသည် စာစင်ခုံကို ရှေ့ကထား၍ ညာဘက်ဒူးကို အနည်းငယ်မြှင့်ကာ တင်ပလွှင်ခွေထိုင်ပြီး ဘယ်ဘက်လက်ဖြင့် ပေချပ်ကို ကိုင်လျက် ညာဘက်လက်ဖြင့် ကညစ်ကိုကိုင်၍ ရေးရသည်။ ပေရွက်ကိုင်ထားသော ဘယ်ဘက်လက်က ကညစ်ကို ထိန်းပေးထားရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေစာရေးသောသူသည် ဘယ်ဘက်လက်မ၊ လက်သန်းတွင် အချိုင့်ကလေးဖြစ်အောင် လုပ်ထားလေ့ရှိသည်။ ကညစ်ကိုင်သော ညာဘက်လက်ညှိုးတွင်ကား လက်စွပ်ကလေး စွပ်ထားရသည်။ စာရေးသောကညစ်မှာ သံချောင်းဖြစ်ရာ လက်နှင့်နှိပ်၍ ရေးသောအခါ လက်မနာစေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

ကညစ်

ပေတွင် စာရေးသော ကညစ်ဆိုသည်မှာ ခဲတံလုံးခန့်ရှိသော သံချောင်းကို အဖျားက ချွန်ထားသော သံချွန်ကို ခေါ်သည်။ အရှည်ပမာဏမှာလည်း ခဲတံလောက်ပင် ရှိသည်။

ဝမ်းနှင့်ကျော

ပေချပ်တွင် ဝမ်းဘက်၊ ကျောဘက်ဟူ၍ အခေါ်ရှိသည်။ ပေချပ်များတွင် တစ်ဖက်က ခွက်၍ တစ်ဖက်က ခုံးနေသည်။ ခွက်သောဖက်ကို ဝမ်းဟုခေါ်၍ ခုံးသောဘက်ကို ကျောဟုခေါ်သည်။

ပလ္လင်ချပ်

ပေတွင် စာရေးသောအခါ ပထမပေချပ်၏ ဝမ်းဘက်တွင် ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုအတွင်း၌သာ စ၍ ရေးရသည်။ ယင်းကို ပလ္လင်ချပ်ဟုခေါ်သည်။

ဝမ်းဘက်ရေးပြီးသောအခါ ကျောဘက်ကို ဆက်ရေးရသည်။ ကျောဘက်တွင် ရေးရာ၌ကား ဟိုဘက်ဒီဘက် နှစ်လက်မ သုံးလက်မခန့်ချန်ပြီး ပိတ်ထားသည့်မျဉ်းပိတ်အထိ အပြည့်ရေးရသည်။ ဒုတိယပေချပ်မှစ၍ နောက်ပေချပ်များ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် အပြည့်ရေးရသည်။ ကျမ်းပြီးဆုံးသောအခါ အဆုံးသတ်ပေချပ်၌လည်း အစပေချပ်မှာကဲ့သို့ ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုအတွင်း၌သာ ရေးရသည်။

ပလ္လင်ခံ

ပေတွင် အစပလ္လင်ချပ်နှင့်အဆုံးပလ္လင်ချပ်အပြင် ကျမ်း၏ ရှေ့နောက်တွင် ပေများကို အထပ်လိုက် ပလ္လင်ပေါက်မှချုပ်ကာ ခံထားတတ်သည်။ ယင်းကို ပလ္လင်ခံဟုခေါ်သည်။

“ပလ္လင်ခံ”ဆိုသည်မှာ ပလ္လင်ချပ်ကို ကျမ်းနှင့်မထိစေရန် ကြားက ပေရွက်အလွတ်ခံထားသည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ပုံနှိပ်စာအုပ်များတွင် အတွင်းမျက်နှာဖုံးနှင့်အပြင်မျက်နှာဖုံးအကြားတွင် ရေခံစက္ကူခံထားသည့်သဘောမျိုး ဖြစ်သည်။

“ပလ္လင်ခံ”ကို ပေရွက်အလွတ် လေးငါးခြောက်ချပ်ထပ်၍ ချုပ်ထားခြင်းမှာ ပေစာရွက်တစ်ခုခုကျိုးပျက်ကာ အစားထိုးရေးထည့်ရန် ပေရွက်အလွတ်များ ဆောင်ထားသည့်သဘောဖြစ်သည်။

အချို့ပေစာများတွင် ပထမပလ္လင်ချပ်၌ပင် ပေချပ်လေးငါးခြောက်ချပ်ထပ်ပြီး ချုပ်ကာ ယင်းပလ္လင်ခံနောက်ဆုံး ပေချပ်၏ကျောဘက်ကစ၍ ပလ္လင်ပေါက်အတွင်း၌ စ၍ရေးသည်လည်း ရှိသည်။ ကျမ်းအဆုံးပလ္လင်ချပ်၌လည်း အတိုင်း ပေချပ်များထပ်၍ ချုပ်ထားတတ်သည်။

ပေတွင် ကညစ်နှင့်ရေးပြီးသောအခါ ကောင်းစွာ မထင်သေးချေ။ အင်တူနှင့်ရောကြိတ်ထားသော မီးသွေးမှုန့်နှင့်ပွတ်ပြီး ရေနံသုတ်ရသည်။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အကွရာထင်စေရန်အတွက်သာ မဟုတ်ပေ။ တာရှည်ခံရန်အတွက်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ပေ၌ စာရေးသောအခါ စက္ကူတွင် ရေးသကဲ့သို့ ဆွဲ၍မဖျက်ရချေ။ မှားသောအကွရာစာလုံးအတွင်း၌ ဝတ်ဆံရေးထည့်ရသည်။ ပေရွက်မှာ အကြောအမျှင်များရှိသဖြင့် ဆွဲခြစ်လျှင် ပေရွက်ကဲ့သွားတတ်သည်။

ပေတွင် ကညစ်ဖြင့်သာ ရေးသည်မဟုတ်၊ မင်ဖြင့်လည်း ရေးကြသည်။ မင်ကိုလည်း မြန်မာနည်းဖြင့် ဖော်စပ်ထားသော မင်ကို အသုံးပြုသည်။ မင်စာကို စုတ်တံဖြင့် ရေးသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၅၂ ခုနှစ်၊ ဝမ်းပဲအင်းစံမင်းလက်ထက်တွင် ရွှေရေးပေ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

“ထိုမင်းလက်ထက်ကစ၍ ပေကို သရိုးတိုင်ပြီးမှ ဆေးဒန်းနှင့်အကွာရေး၍ ရွှေချသော ရွှေစာရေးသည့်ထုံးစံဖြစ်သည်”ဟု သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် တွေ့ရသည်။

သည်တို့ကား ပေစာတစ်စောင် ဖြစ်လာနိုင်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့်ယင်းသို့ ပြုလုပ်ရာတွင် ပါဝင်သောပစ္စည်းများကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ပေစာပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်

ကျမ်း

ပေစာထုပ်တွင် အထက်နှင့်အောက် ညှပ်ထားသော သစ်သားကို ကျမ်းဟုခေါ်သည်။ မြက်နှင့်အရှည် ပေစာနှင့်အညီရှိ၍ ဒုတိယလက်မခန့်ထူသည်။

ပလ္လင်ပေါက်

ပေ၏ ဘယ်ပြန်ညာပြန် သုံးချိုးတစ်ချိုးတွင် ဖောက်ထားသောအပေါက်ကလေးကို ပလ္လင်ပေါက်ဟုခေါ်သည်။

ပလ္လင်တိုင်

ပလ္လင်ပေါက်၌ စိုက်ထားသော ဝါးတံကလေးကို ပလ္လင်တိုင်ဟုခေါ်သည်။ ပလ္လင်တိုင်စိုက်ခြင်းသည် ပေစာချပ်များ မရွေ့မရှား ညီညာစွာ ခိုင်မြဲနေစေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

ရှေ့ပလ္လင်

ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုအတွင်းသာ စာရေးထားသည့်ပထမဆုံးစာချပ်ကို ရှေ့ပလ္လင်ဟုခေါ်သည်။

နောက်ပလ္လင်

ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုအတွင်းသာ စာရေးထားသည့်နောက်ဆုံးပေစာချပ်ကို နောက်ပလ္လင်ဟုခေါ်သည်။

ပလ္လင်ခံ

ရှေ့ပလ္လင်၊ နောက်ပလ္လင်အပြင်၌ ပေချပ်အလွတ်များကို ထပ်ချုပ်ထားသော ပေရွက်ထပ်ကို ပလ္လင်ခံဟုခေါ်သည်။

မျဉ်းပစ်ကိရိယာ

လက်မ ၃၀ ခန့်ရှည်သော သစ်သားနှစ်ချောင်းကို ၁၀ လက်မခန့် အကျယ်ထား၍ ဘောင်ရိုက်ပြီး နှစ်ဖက်ထိပ်၌ တန်းရိုက်ပြီး အလယ်တွင် ချည်ကြိုးနှစ်ချောင်းကို အနေတော်တန်းချည်ထားသောကိရိယာဖြစ်သည်။

စာစင်ခုံ

ပေစာရေးရန်အတွက် ပြုလုပ်ထားသော ခုံဖြစ်သည်။ ကြက်ခြေခတ်ရိုက်ထားသော သစ်သားတိုင်နှစ်ခုကို ၁၇ လက်မခန့်ခွာပြီး တန်းရိုက်ကာ တိုင်စွန်းချန်ပြီး ပျဉ်ပိတ်ထားသည်။ လက်ဝဲတိုင်စွန်းတွင် ပေတင်၍ စာရေးရန် အဝတ်ဖုထုံးလုပ်ထားသည်။

ကညစ်

ပေတွင် စာရေးရသော ကညစ်ဆိုသည် ခဲတံခန့်ရှိသော သံကို ချန်ထားသော သံချန်ပင် ဖြစ်သည်။

အောက်ပါအမျိုးအစားများကို သေချာစွာ မှတ်ထားသင့်သည်။

မျဉ်းနီ

ဘေးနှစ်ဖက်၊ ထိပ်နှစ်ဖက်အားဖြင့် လေးဖက်စလုံးတွင် ဟင်္သာပဒါးသုတ်ထားသောပေမျိုးကို မျဉ်းနီဟုခေါ်သည်။

ကြံဆစ်

ဟင်္သာပဒါးသုတ်ပြီး အလယ်တွင် လေးလက်မခန့် ချန်ကာ ရွှေချထားသောပေကို ကြံဆစ်ဟုခေါ်သည်။

မျဉ်းနက်

လေးဖက်စလုံး ဘာမျှမသုတ်ဘဲ အဖြူထည်ထားသောပေကို မျဉ်းဖြူဟုခေါ်သည်။

ရွှေပိန်း သို့မဟုတ် ရွှေမျဉ်း

လေးဖက်စလုံး ရွှေအပြည့်ချထားသောပေကို ရွှေပိန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရွှေမျဉ်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။

၃။ ပေစာတွင် ပါဝင်သည့်ပစ္စည်းများ

ပေခွဲကိရိယာ သို့မဟုတ် ပေခွဲသန်လျက်

စာရေးပြီးသောပေစာများကို ပလ္လင်တိုင်စိုက်ရာ ကျမ်းနှစ်ဖက်ညှပ်ပြီး ကွင်းလျှောလုပ်ထားသော ကြိုးရိုးရိုးဖြင့် ချည်ရသည်။ ထိုကြိုး၏ အဖျားတွင် ဆင်စွယ်ကိုဖြစ်စေ၊ သစ်သားကိုဖြစ်စေ သန်လျက်ပုံပြုလုပ်ထားသော ပေခွဲကိရိယာ(ပေခွဲသန်လျက်)ချည်ထားသည်။ ထိုပေခွဲကိရိယာ(ပေခွဲသန်လျက်)တွင် ကျမ်း၏ အမည်ကိုလည်း ရေးထားတတ်သည်။ စာမျက်နှာစာလုံးနှင့်အင်္ဂါ၊ ချပ်ရေတို့ကိုလည်း ရေးထားတတ်သည်။ တစ်ဖက်တွင် လှူဒါန်းသူအမည်နှင့်ဆုတောင်းလည်း ပါတတ်သည်။

ယင်းပေကို စာထုပ်ပဝါနှင့်ထုပ်၍ စာထုပ်ကြိုးဖြင့် ပတ်ပြီး စာတိုက်ထဲတွင် ထည့်ထားသည်။

စာတိုက်

“စာတိုက်”ကို “ဇဒိုက်”ဟုအသံထွက်သည်။ စာတိုက်မှာ ပေစာထုပ် ၂၀၊ ၂၅ ထုပ်ခန့်ဆိုသော ကျွန်းသေတာကြီးဖြစ်သည်။ စာတိုက်သေတာကြီးတွင် မြန်မာ့အနုပညာဖြင့် ဇာတ်နိပါတ်များကို ရုပ်လုံးဖော်ထားလေ့ရှိသည်။ အချို့လည်း မှန်စီရွှေချပြုလုပ်ထားသည်။

စာတိုက်အတွင်းမှ ပေစာထုပ်ကို ယူ၍ကြည့်လျှင် စာထုပ်ပဝါဖြင့် ထုပ်ကာ စာထုပ်ကြိုးပတ်ထားသည်ကို တွေ့ရမည်။ ရှေးဦးစွာ ပတ်ထားသော စာထုပ်ကြိုးကို ဖြေရမည်။

စာထုပ်ကြိုး

စာထုပ်ကြိုးမှာ မြက်တစ်လက်မနီးပါးခန့်ရှိသည့်ဂျပ်ခုပ်ထားသော အဝတ်ကြိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအဝတ်ကြိုးပြားသည် လွယ်အိတ်ကြိုးများကဲ့သို့ ပါးပါးပျော့ပျော့ မဟုတ်ချေ။ ယခုအခါ ကချင်ပြည်နယ်က ရက်လေ့ရှိသော ဂျပ်ခုပ်နည်းမျိုးဖြင့် ထူထူတောင့်တောင့် ခိုင်ခန့်သေသပ်စွာ လှလှပပ ဂျပ်ခုပ်ထားသော ကြိုးများဖြစ်သည်။

စာထုပ်ကြိုးကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရှေးခေတ်မြန်မာများ ချည်လုပ်ခြင်း၊ အထည်ရက်ခြင်းစသော အိမ်တွင်းမှုအတတ်နှင့်ဆေးရောင်စပ်ခြင်းအတတ်ပညာ၊ ပုံစံထုတ်လုပ်ခြင်းပညာစသည်တို့၌ အဆင့်အတန်း မည်မျှမြင့်ကြောင်း သိရှိနိုင်သည့်အပြင် စာပေကျမ်းဂန်ကို မည်မျှအမွန်အမြတ်ထားလေ့ရှိသည်ဆိုသော စိတ်စေတနာတို့ကိုပါ အကဲခတ်သိမြင်နိုင်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီ၊ ဥဒ္ဓိ စေတီဟူ၍ စေတီလေးမျိုး ရှိသည့်အနက် ဓမ္မစေတီဆိုသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသည့်ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာများကို ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ပိဋကတ်သုံးပုံထဲမှ ကျမ်းတစ်ခုခုကို ရေးသားထားသော ပေစာကို ရေးကူးပြုစုလှူဒါန်းခြင်းကို ဘုရားစေတီတစ်ဆူတည်ရသလို သဘောထားကြသည်။

ယခုခေတ်၌ပင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ လှူဒါန်းထားသော သားရေဖုံးပိဋကတ်စာအုပ်များ၏ အနှောင့်တွင် “ဓမ္မစေတီတော်” ဟုရွှေစာလုံးဖြင့် ကမ္ပည်းထိုးထားသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ကြသည်။

ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ အင်းလေးဒေသ၌ ယခုတိုင်ပင် စာပေကျမ်းဂန်ရေးကူး၍ လှူဒါန်းသူကို (ဘုရားဒကာ၊ ကျောင်းဒကာဟုခေါ်တွင်သကဲ့သို့)စာဒကာ(စာကာ)ဟုဂုဏ်တင်ပြီး ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ဂုံလူမျိုးများမှာလည်း အိမ်ထောင်ပြုပြီးနောက် အတော်အသင့်တတ်နိုင်လာသောအခါ ဝေ န္တရာဇာတ်တော်ကြီးနှင့် ရှင်မာလဲအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးကူးပြီး လူအများကို ဖိတ်ကြားလျက် စာဖတ်ပွဲကျင်းပကာ လှူဒါန်းလေ့ရှိကြောင်း သိရသည်။

ဂုံလူမျိုးများသည် ဝေ န္တရာဇာတ်တော်နှင့်ရှင်မာလဲအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးကူးဖတ်ကြားလှူဒါန်းပြီးမှ လူရာဝင်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြကြောင်း သိရသည်။

ရှေးအခါက ပေ၊ ပုရပိုက်များကို စာတိုက်သေတာကြိုးများတွင် ထည့်ပြီး ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် သီးခြားဆောက်လုပ်ထားသော အုတ်တိုက်ကြီးများတွင် အမွန်အမြတ်ထားလေ့ရှိကြသည်။

သို့ အင်းလေးနှင့်ဂုံလူမျိုးတို့၏ အလေ့အထကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးက မြန်မာကျေးရွာရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ပေ၊ ပုရပိုက်များကို အုတ်တိုက်သီးခြားဆောက်လုပ်၍ ထားလေ့ရှိသည်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်ရှိ ပေစာထုပ်သောကြိုး၊ စာထုပ်ကြိုးတွင်ပါသည့်စာများကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ရှေးမြန်မာများသည် စာပေကျမ်းဂန်ကို ဘုရားတစ်ဆူ၊ ဂူတစ်လုံးကဲ့သို့ပင် အထူးအမွန်အမြတ်ထားကြောင်း၊ စာပေကျမ်းဂန်လှူဒါန်းခြင်းကို အထူးဂုဏ်ယူကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

ပေစာတိုင်းတွင် ကျမ်းပြီးဆုံးသောအခါ-

“အက္ခရာဇာဏ မေကဉ္စ၊ ဗုဒ္ဓရူပံ သမံသိယာ” အစရှိသော ဂါထာကို စာကူးသူက ရေးထားသည်ကို တွေ့ရခြင်းမှာလည်း ပေစာကျမ်းဂန်ကို ဘုရားတစ်ဆူ၊ ဂူတစ်လုံးကဲ့သို့ အမွန်အမြတ်ထားကြောင်းကို အလေးအနက်ဖော်ပြသကဲ့သို့ ရှိသည်။
ထိုဂါထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား “စာတစ်လုံးသည် ဘုရားရုပ်တုတော်တစ်ဆူနှင့်တူသည်” ဟုဆိုလိုသည်။
အနည်းငယ်လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် စာထုပ်ကြိုးစာအချို့ကို ဖော်ပြလိုသည်။

စာထုပ်ကြိုးစာ

၁။ အောင်မာရဇိန်၊ မြတ်မုနိန်ဟု၊ ရံသိဒ္ဓိရ၊ ခြောက်ရောင်ပသည်၊ သကျပုဂံဝေ၊ နေနတ်ဆွေ၏၊ ရွှေနှုတ်တော်ထွက်၊ ဓမ္မစက်ဒေသနာ၊ ကျမ်းသုံးဖြာကို၊ မြင့်ကြာအရှည်၊ တည်ပစေစိမ့်၊ နှစ်သိမ့်အာရုံ၊ မနောထုံသား၊ ရွှေခုံတိုင်မြို့၊ ခွန်ပို့ပိုင်စား၊ သနားခံရ၊ နတ်မျှမှုနည်၊ ပြစ်ခြည်စင်စွာ၊ နှယ်မဟာလျှင်၊ သဒ္ဓါလိင်ဝှစ်၊ ပုဒ်အက္ခရာ၊ မှန်စွာစစ်ဆေး၊ ဟောတိုင်းရေး၍၊ စွေးစွေးဝင်းလျှံ၊ ရွှေမင်းစံဖြင့်၊ မှမ်းမံခြယ်လှယ်၊ ဆန်းတကြယ်လျှင်၊ ပန်းနှယ်မာလာ၊ ပဝါကျည်းဖြစ်၊ စည်းရစ်ပိုးကြိုး၊ ပြီးပြတ်ရောင်လင်း၊ စာတိုက်တွင်းဝယ်၊ သွင်းထားသေချာ၊ ကိုးကွယ်ပါရှင်၊ မဟာကုသလ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ ဥက္ကဋ္ဌဇော်၊ စောလျက်ကြည်ညို၊ ကုသိုလ်ကြောင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်စွာ၊ မဟာသာဝက၊ ဆုကြီးရ၍၊ နိဝါနမည်၊ ရွှေပြည်အောင်ခန်း၊ ဘေးမဲ့နန်းကို၊ စခန်းမထောင့်၊ လမ်းဖြောင့်မှန်စွာ၊ ရောက်လိုပါ၏၊ ပုညဘာဂ၊ မြတ်လှတုံမြို့၊ ကုသိုလ်ဖို့ကို၊ နေ့သို့အရောင်၊ ဘုန်းခြည်ပြောင်လျက်၊ တောင်ဇမ္ဗူနယ်၊ မြေကျယ်သမျှ၊ စိုးတော်ရသား၊ ဘဝဦးသျှောင်၊ မင်းခေါင်ဘုရား၊ ဘာထားပဝရ၊ နန်းမကျက်သရေ၊ နတ်ချစ်ဆွေကို၊ မျှဝေတင်ထက်၊ ရှိစုံရွက်မှ၊ တိုက်စကြဝဠာ၊ သတဝါအနန္တ၊ ရကြစေအောင်၊ ရည်ရွယ်ဆောင်သည်၊ နတ်ဘောင်သုဓမ္မာ၊ နတ်ညီလာဝယ်၊ နတ်စာစာရင်း၊ ဖတ်စေသောဝံ။ (ရှုမဝ၊ လတစ်ရာပြည့်၊ ပေဖူးလွှာမှ)။

၂။ အောင်စည်တီးမျှ၊ မြို့ကြီးရိပ်မြို့၊ ခင်ရွှေဘုံ၏၊ မွေးထုံကြိုင်မွန်း၊ မြေမြေမှန်းထက်၊ ထွန်းခွဲနာမာ၊ ပန်းထုံးရွာဟု၊ သညာထူးဆန်း၊ ရပ်အောင်ခန်းတွင်၊ ကျမ်းရှိဒေသနာ၊ မြင့်သိက္ခာကို၊ ဗိမ္မာန်မျှော်ရှု၊ နှလုံးပြုသား၊ ဥပုတွင်ဦး၊ လူစောထီးနှင့်၊ စီးပွားဖက်ပြိုင်၊ ရှေးကံဆိုင်၍၊ ကြံ့ခိုင်မြီးဖျောက်၊ မဝါပေါက်ဟု၊ ထွန်းတောက်ကြေညာ၊ ချင်းနှစ်ဖြာတို့၊ ကောဇာနှစ်သစ်၊ သက္ကရာဇ်သိင်္ဂ၊ သရဝုနပဉ္စာ၊ ဒွါယာနှစ်အစ်၊ ရောက်လစ်ချိန်ခါ၊ မြတ်စွာရင်နှစ်၊ သားစစ်မျက်ရှု၊ သံပြုကျူးချို၊ ဝစီနှုတ်ထွက်၊ ဟောမြတ်ဒေသနာ၊ အဋ္ဌကထာဝါကျမ်း၊ နုသစ်ပန်းကို၊ ပွင့်လန်းစဉ်ပင်၊ အရှည်တွင်အောင်၊ ဘော်စင်ငွေကြေး၊ ရွာကျော်ပေး၍၊ ရေးသားသမှု၊ တည်ထားပြု၏။ ကြီးထူပညာ၊ ဒါနကြောင့်၊ ဘဝများစွာ၊ ဖြစ်လေရာ၌၊ လေးဖြာအပါယ်၊ မငြိတယ်ဘဲ၊ အန္တရာယ်ခပ်သိမ်း၊ လုံးစုံငြိမ်း၍၊ တသဘဝေ၊ ဘုံမဟေဝယ်၊ ကြီးထွေပညာ၊ ကဲလွန်သာလျက်၊ အောင်ချာပြည်ကြီး၊ အောင်စည်တီး၍၊ အပြီးရောက်သည် ဖြစ်ပါစေသောဝံ။ (စာရေးသူ တွေ့ဖူးသော စာထုပ်ကြိုးစာတစ်ခုမှ)။

စာထုပ်ပဝါ

စာထုပ်ကြိုးကို ဖြေပြီးသောအခါ စာထုပ်ပဝါကို ဖွင့်ရသည်။ စာထုပ်ပဝါမှာ အတွင်းဘက်တွင် အဝတ်ကြမ်းခံပြီး အပြင်က ပိုးဖဲကတီပါများ ထပ်၍ချုပ်ထားသော အဝတ်ဖြစ်သည်။ စာထုပ်ပဝါ၏ ပမာဏမှာ ဖြန့်ခင်း၍ ပေစာထုပ်ကို ပြားလိုက်ချပြီး ပြန်ဖုံးလိုက်လျှင် နှစ်ဖက်စလုံး ပေစာကို ဖုံးမိလောက်အောင် အနံကျယ်၍ အလျားမှာ ပေစာထိပ်မှ ပြန်ခေါက်လျှင် လုံလောက်စွာ ရှိအောင် ရှည်ရသည်။

စာအင်္ဂါမများလှသော ပေစာဖြစ်က စာထုပ်ပဝါအစား စာပလွေဖြင့်ပတ်ပြီး စာထုပ်ကြိုးဖြင့် စည်းထားတတ်သည်။

စာပလွေ

စာပလွေမှာ ဝါးကို နှီးပြားမရှိတရှိ ခပ်ထူထူသပ်ပြီးလျှင် ဆေးရောင်ဆိုးထားသော ချည်ဖြင့် ယင်းကဲ့သို့ ရက်ထားသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် အပေါ်မှာ အဝတ်ဖြင့်ထပ်၍ ချုပ်ထားသည်။ အနံ ၁ ပေ ၆ လက်မ၊ အလျား ၁ ပေ ၉ လက်မ ရှိသည်။

စာပလွေမှာ ပေချပ်များ မကျိုးပဲ့ မပျက်စီးရအောင် ကာကွယ်သောပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ရှေးက ရဟန်းတော်များ စာသင်ရာ၌ စာတက်ရန် သွားသောအခါ ပေစာတစ်အင်္ဂါလောက်ကို စာပလွေဖြင့် ပတ်ကာ ယူဆောင်သွားလေ့ရှိသည်။

“စာပလွေ ရင်မှာပိုက်ပါလို့ ကျောင်းတော်ကိုတဲ့ လိုက်မယ်ပြင်၊ ဘယ်စာကို ဘယ်နှဝါ မောင်သင်မတုံး၊ မွေးမေလေးကို သံချိုနှောလို့၊ ပြောခဲ့ပါအုံး” ဟူသော တေးကဗျာကလေးမှာ “စာပလွေ” ၏ သဘောကို ထင်ရှားစေသည်။

စာပလွေ သို့မဟုတ် စာထုပ်ပဝါကို ဖွင့်လိုက်သောအခါ ပေစာများကို အထက်အောက် ကျမ်းနှစ်ခုနှင့်ညှပ်၍ ကွင်းလျှောလုပ်ထားသော စာစည်းကြိုးနှင့်ချည်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

စာစည်းကြိုး

စာစည်းကြိုးမှာ ချည်ကို ကျစ်ထားသော ရိုးရိုးကြိုးပင်ဖြစ်သည်။ အဖျားတွင် သန်လျက်ပုံကမ္ပည်းတံကို ချည်ထားသည်။

ကမ္ပည်းတံ

ကမ္ပည်းတံမှာ ဆင်စွယ်ကိုဖြစ်စေ၊ သစ်သားကိုဖြစ်စေ၊ ဝါးကိုဖြစ်စေ၊ ပေရွက်ကိုဖြစ်စေ သန်လျက်ပုံပြုလုပ်ထားသောပစ္စည်းဖြစ်သည်။

ယင်းတို့ ကျမ်းအမည်ရေးထားသည်။ ပေချပ်များကပ်နေလျှင်လည်း ကမ္ဘာလုံးတံနှင့်ထိုး၍ ခွဲရသည်။ ပေစာကို ဘေးစောင်းများ ညီညာချောမွေ့အောင် ရွှေပေါ်ထိုးပြီး ဟင်္သာပဒါးသုတ်ထားသောကြောင့် အချို့လည်း ရွှေချထားသောကြောင့် သို့မဟုတ် သစ်စေးသုတ်ထားသောကြောင့် ပေချပ်များကို ရုတ်တရက် ခွဲမရဘဲ ပူးကပ်နေတတ်သည်။

ထိုသို့ကပ်နေသော ပေများကို သန်လျက်ပုံကမ္ဘာလုံးတံဖြင့် ထိုး၍ခွဲရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကမ္ဘာလုံးတံမှာ ပေခွဲရန် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းလည်းဖြစ်သည်။

စာစည်းကြိုးကို ဖြေပြီးလျှင် အပေါ်က ကျမ်းကို မ၊ယူရသည်။ ကျမ်းဆိုသည်မှာ ပေစာကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိအောင် လုံခြုံအောင် သေသေသပ်သပ် တောင့်တောင့်တင်းတင်း ကိုင်တွယ်ယူဆောင်နိုင်အောင် ပေစာကို နှစ်ဖက်ညှပ်ထားသောသစ်သားပြားနှစ်ချပ်ဖြစ်သည်။ ပေချပ်ထက်မဆိုစလောက်ကြီး၍ ထားတတ်သည်။ အချို့လည်း ပေချပ်နှင့်အညီ ထားကြသည်။ ပေစာ၏ မျက်နှာဖုံးဖြစ်၍ ကျမ်းနှစ်ချောင်းကို အပေါ်ဘက်မှ အနည်းငယ်ခွက်အောင် ပြုလုပ်ကာ ဟင်္သာပဒါးသုတ်ထားတတ်သည်။ မှန်စီရွှေချ လုပ်ထားသည်လည်း ရှိသည်။ ထူးခြားချက်မှာ ကျမ်းကို အခြားဆေးရောင် မသုတ်ဘဲ အနီရောင်ဟင်္သာပဒါးသုတ်လေ့ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကျမ်းကို ပလ္လင်တိုင်မှ ချွတ်ယူလိုက်လျှင် ပေချပ်လွှတ် လေးငါးဆယ်ချပ်ကို အလွတ်ဖြစ်စေ၊ ပလ္လင်ချပ်နှင့်ဖြစ်စေ တွဲပြီးချုပ်ထားသော ပလ္လင်ခံခေါ် ပေရွက်အထပ်ကို တွေ့ရမည်။

ပေတွင် စာရေးသည့်အခါ ပထမဆုံးပေချပ်(ပလ္လင်ချပ်)၏ ဝမ်းဘက်က စ၍ရေးရသည်ဟုပြောခဲ့သော်လည်း ပလ္လင်ချပ်ကို ပေချပ်အလွတ်များနှင့်တွဲ၍ ချုပ်ထားလျှင်ကား ယင်းပလ္လင်ပုံလေးထပ်နောက်ဆုံးတွင်ရှိသည့် ပလ္လင်ချပ်၏ ကျောဘက်ကစ၍ ရေးလေ့ရှိသည်။ စ၍ရေးလျှင် ပလ္လင်ပေါက်နှစ်ခုအတွင်းတွင်သာ ရေးရကြောင်း ပြဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပေစာဟူသမျှ အစတွင် “နမောတ ”ပါသည်ချည်း ဖြစ်သည်မှာ မှတ်သားစရာပင် ဖြစ်သည်။

ထန်းဖူးစာ

“ပေစာတွင်ပါဝင်သည့်ပစ္စည်းများအခန်း”ကို အဆုံးမသတ်မီ အလျဉ်းသင့်၍ “ထန်းဖူးစာ” အကြောင်းကိုလည်း အနည်းငယ်ထည့်ရေးလိုသည်။ ပေစာအပြင် ထန်းဖူးတွင်ရေးသည့် “ထန်းဖူးစာ” ဆိုသည်လည်း ရှိသည်။

သို့ရာတွင် ထန်းဖူးစာမှာ ပေစာကဲ့သို့ ကျမ်းတစ်စောင် တစ်ဖွဲ့ကို ရေးလေ့မရှိဘဲ များသောအားဖြင့် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်က လွှတ်တော်က ထုတ်ဆင့်သောဆင့်စာ၊ အမိန့်စာ စသည့်စာချွန်တော်များကိုသာ ရေးလေ့ရှိသည်။

ထန်းဖူးကို စာရေး၍ရအောင် ပြုလုပ်ပုံမှာ ပေရွက်ကို ပြုလုပ်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ထန်းရက်ကို ပေရွက်နည်းတူ ပြုပြင်ရသည်။ ထန်းဖူးကို အပင်က ခုတ်ယူပြီး ကျပ်ခိုးစင်ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် သင့်တော်သော တစ်နေရာတွင်ဖြစ်စေ အဟောင်းခံထားပြီး ဟောင်းလာမှ စာရေးရသည်။ ယခုထိုဇာတာများကို ထန်းဖူးများတွင် ရေးသည်။ မြေပေါင်၊ ယာပေါင်စာချုပ် သက္ကရာဇ်ကိုလည်း ထန်းဖူးတွင်ပင် ရေးသည်။ စကရစ်ခေါ်သည်။ ရေးပြီးသောအခါ ခွေထားသည်။

“ပေတစ်သီး၊ ကျီးတစ်သား”ဆိုသည့်အတိုင်း ပေသည် အနှစ်ခြောက်ဆယ်ရှိလျှင် သီး၍ တစ်ခါ သီးပြီးလျှင်လည်း ပေပင်မှာ သေသွားသည်ဟုဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ မင်္ဂလာမရှိဟု အယူရှိကာ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက်(သက္ကရာဇ် ၉၉၁ နန်းတက်)ရောက်သောအခါ နန်းမူရေးရာများတွင် ပေကို မသုံးဘဲ ထန်းဖူးကို အသုံးပြုကာ ထန်းဖူးတွင် ရေးသည်ဟုဆိုကြသည်။

တစ်ကြောင်းစာချွန်

ယင်းသို့ ထန်းဖူးတွင် စာရေးရာ၌ ဘုရင့်အမိန့်တော်စာချွန်ဖြစ်လျှင် ထန်းဖူးညွန့်၍ တစ်မျက်နှာတွင် စာတစ်ကြောင်းတည်းသာ သတ်စုံနှင့်ရေးရသည်။

ယင်းကို “တစ်ကြောင်းစာချွန်”ဟုခေါ်သည်။

သတ်စုံ

“တစ်ကြောင်းစာချွန်”တွင် “သတ်စုံ”နှင့်ရေးရသည်ဆိုရာ၌ “သတ်စုံရေး”ဆိုသည်မှာ မူလအက္ခရာရှိရင်းအတိုင်း ပြည့်စုံအောင် ရေးသားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥပမာ။ “ရွှေမြို့တော်”ဟုရေးလျှင် ဗုဒ္ဓဇအက္ခရာကြီးကို အမြီးရှည်နှင့်ရေးမြဲရေးပြီးမှ ဝအက္ခရာ၊ ဝအက္ခရာရေးပြီးမှ ဟအက္ခရာ ယှဉ်ရသည်။ မြို့ကိုလည်း ဝသတ်(ဝ်)ထည့်၍ ရေးရသည်။

“ရွှေမြို့ဝ်တော်”ရေးပုံ(ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရအဘိဓာန်၊ ၉၀။)

နှစ်ကြောင်းစာချွန်

လွှတ်တော်ဝန်ကြီးတို့က ရေးသောစာများကို ထန်းဖူးတစ်မျက်နှာလျှင် နှစ်ကြောင်းသာ ရေးရသည်။

ယင်းကို “နှစ်ကြောင်းစာချွန်”ဟုခေါ်သည်။

ထန်းဖူးတူင် ရေးပြီးခွေရသည်။ ခွေပုံခွေနည်းမှာ—

၁။ နန်းတော်က အမိန့်တော်စာဖြစ်လျှင် အဝိုင်းတစ်ထွာ၊

၂။ လွှတ်တော်က စာဖြစ်လျှင် အဝိုင်းတစ်ညှို့၊

၃။ ရုံးတော်က စာဖြစ်လျှင် အဝိုင်း ၇ သစ်ထား၍ ခွေရသည်။

လိပ်စာကို ရေးသောအခါတွင်လည်း ပြောင်းပြန်မနေရအောင် ရေးသားရသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာခွေကို မြင်ကာမျှနှင့်မည်သည့်ဌာနက လာသောစာဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

အကြောင်းနှင့်စပ်၍ အဝမြို့၊ မှန်နန်းဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် မင်းရာဇာဆို “လျှောက်ထားစေသည်” ချီရတုတိုင်—

“ကေသာထုံးပြီး သမီးမက၊

ရည်ရပင်ထွက်၊ လှသည်ရွက်ဝယ်၊

စုံမက်မြတ်လေး၊ မယ့်လက်ရေး၍၊

ရပ်ဝေးမြေတာ၊ ခွေစာမမြောက်၊

သင့်လျှောက်တော်မှ၊ ခွေထုံးကျမူ၊

နန်းမှတစ်ထွာ၊ လွှတ်မှာတစ်ညှို့၊

ရုံးကိုတစ်မိုက်၊ ထိုက်လိုက်သိမြင်၊

သို့ရာတွင်မူ၊ သခင်တို့မှာ၊

မတ်ကြီးလျာဟု၊ ခွေစာကျစ်လျစ်၊ ခုနစ်သစ်ကို၊

ရစ်သည်အစ၊ ကျောက်မာသတ်၊

လိပ်မှတ်ထိုးဟန်၊ ပြောင်းပြန်မနေ၊

ဆက်လာစေရှင့်” ဟုစပ်ဆိုထားသည်။

(ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီ။ ၁၉၁)

ရတု၌ “ကေသာထုံးပြီး၊ သမီးမက၊ ရည်ရပင်ထွက်၊ လှသည်ရွက်ဝယ်” ဆိုသောစကားမှာ ရခိုင်ဥက္ကာယုံဆို ရတုလာ—

“ကျေးမြီးလက်မျှော်၊

ဆင်ခြေပေါ် သမီးလှ၊

ရည်ရပင်ထွက်” ဟူသော စကားအရ—

၁။ မြေမှထွက်စအရွယ် — ကျေးမြီး၊

၂။ အလက်ပေါ်လျှင် — လက်မျှော်၊

၃။ ပင်လုံးအခြေပေါ်လျှင် — ဆင်ခြေပေါ်၊

၄။ ပင်လုံးကို ထန်းလက်တို့ ရစ်ပတ်လာသောအခါ — သမီးလှ၊

၅။ ထန်းခိုင်မှ အရည်ရချိန်ရောက်လျှင် ရည်ရပင်ထွက် ဟုခေါ်သော ထန်းပင်၏ ငါးဘဝတွင် သမီးလှအရွယ် လွန်မြောက်၍ ရည်ရပင် ထွက်အရွယ်ရောက်သော ထန်းပင်၏ အရွယ်လှလှတွင်ဟု ဆိုလိုသည်။

ယခုဖော်ပြခဲ့သော မင်းရာဇာ၏ ရတုမှ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီ၊ စာမျက်နှာ ၁၉၁ တွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရအဘိဓာန်စာမျက်နှာ ၄၅ တွင်ကား—

(လှသည်ရွက်ဝယ်၊ စုံမက်မြတ်လေး၊ မယ့်လက်ရေး၍) အစား “လှသည်ရွက်ဖြင့်၊ ညံ့သက်ဖြည်းသာ၊ သေချာဆေးလေး၊ မယ့်လက်ရေး ဖြင့်” ဟုမူရှိသည်။

စာဆိုတော်များရတုပေါင်းချုပ်၊ စာမျက်နှာ ၂၆၅ တွင်ကား—

“စုံမက်မြတ်လေး၊ မယ့်လက်ရေး၍” ဟုတွေ့ရသည်။

(ခွေစာပေးမြောက်၊ သင့်လျှောက်တော်လှ၊ ခွေထုံးကျမူ) ဟူရာ၌လည်း ရွှေနန်းသုံးအဘိဓာန်တွင်—

“ခွေစာပေးမြောက်၊ အလျှောက်တော်ကျ၊ ခွေထုံးရသား” ဟုမူကဲ့နေသည်။

(သခင်တို့မှာ) ဟူရာ၌လည်း စာဆိုတော်များ ရတုပေါင်းချုပ်တွင်—

“ထိပ်တင်တို့မှာ” ဟု မူကဲ့လျက် ရှိနေပေသည်။

ပေစာတွင် ပါဝင်သည့်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်

“ပေစာတွင် ပါဝင်သည့်ပစ္စည်းများ” အခန်းက အောက်ပါတို့ကို မှတ်သားထားသင့်သည်။

စာထုပ်ကြိုး

ပေစာကို ပတ်ရန် ရက်ထားသော အဝတ်ကြိုးပြားဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်လက်မခန့်ရှိ၍ အရှည် ၁၀ ပေ၊ ၁၅ ပေခန့်ရှိသည်။ စာလုံးဖော်၍ ရက်ထားလေ့ရှိသည်။ စာများမှာ ပေစာထုပ်လှူဒါန်းသူ ဒါယကာအမည်နှင့်ဆုတောင်းစာများ ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် လေးလုံးစပ်လင်္ကာများဖြစ်သည်။

စာထုပ်ပဝါ

ပေစာကိုထုပ်ရန် ဖဲ၊ ကတီပါတို့ကို အတွင်းဘက်က အဝတ်ကြမ်းထပ်ပြီး ချုပ်ထားသောအဝတ်ပိုင်း ဖြစ်သည်။ ပေစာကို လုံလုံလောက်လောက် ထုပ်နိုင်အောင် အလျားအနံ ရှိသည်။

စာပလ္လေ

ပေစာကို ပတ်၍ ယူဆောင်ရန်အတွက် ဝါးကို ယင်းသဖွယ်ရက်ထားသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ အနံ ၁ ပေ ၆ လက်မ၊ အလျား ၁ ပေ ၉ လက်မခန့် ရှိသည်။ ဆေးဆိုးထားသော ချည်တို့ဖြင့် အချိတ်ဖောက်ကာ လှပစွာ ရက်ထားလေ့ရှိသည်။

စာစည်းကြိုး

ပေစာကို ကျမ်းနှစ်ခုညှပ်ပြီး စည်းထားသောကြိုးဖြစ်သည်။ ချည်ကို ကျစ်ထားသော ရိုးရိုးကြိုးပင်ဖြစ်သည်။ ကွင်းလျှောပြုလုပ်၍ တစ်ဖက်အဖျားတွင် ကမ္ပည်းတံချည်ထားတတ်သည်။

ကမ္ပည်းတံ

ကျမ်းအမည်ရေးထိုးရန်အတွက် ဆင်စွယ်ကိုဖြစ်စေ၊ သစ်သားကိုဖြစ်စေ သန်လျက်ပုံပြုလုပ်ထားသောပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ပေချပ်များ ပူးကပ်နေလျှင် ယင်းကမ္ပည်းတံဖြင့် ထိုးခွာရသည်။

အချို့ပေစာများတွင် ပေရွက်ကိုပင် အကျယ် ၁ လက်မခွဲ၊ အလျား ၈ လက်မခန့် လှီးဖြတ်၍ ကျမ်းအမည်ရေးကာ ပေစာထုပ်အပြင် ဘက်တွင် ထိုးထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ထန်းဖူးစာ

ထန်းဖူးတွင် ရေးသောစာကို ခေါ်သည်။ လွှတ်တော်မှ ထုတ်ဆင့်သော ဆင့်စာ၊ အမိန့်စာ၊ စာချွန်တော်များကို ရေးလေ့ရှိသည်။

တစ်ကြောင်းစာချွန်

ထန်းဖူးတွင် စာတစ်ကြောင်းတည်းသာ ရေးထားသောစာဖြစ်သည်။ ဘုရင့်အမိန့်တော်များကိုသာ ရေးရသည်။ ရေးသောအခါ သတ်စုံနှင့်ရေးရသည်။ ရေးပြီးလျှင် အဝိုင်းတစ်ထွာရှိအောင် ခွေရသည်။

နှစ်ကြောင်းစာချွန်

ထန်းဖူးတွင် စာနှစ်ကြောင်းရေးထားသော စာဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ဝန်ကြီးတို့က ရေးသောစာကို နှစ်ကြောင်းစာချွန်ဖြင့် ရေးရသည်။ ရေးပြီးလျှင် အဝိုင်းတစ်ထွာရှိအောင် ခွေရသည်။

စာခွေ

ထန်းဖူးစာကို ခွေထားသော စာခွေဖြစ်သည်။ နန်းတော်က အမိန့်တော်စာချွန်ဖြစ်လျှင် အဝိုင်းတစ်ထွာ၊ လွှတ်တော်က စာဖြစ်လျှင် အဝိုင်းတစ်ထွာ၊ ရုံးတော်က စာဖြစ်လျှင် အဝိုင်းတစ်မိုက်၊ အမတ်တစ်ဦးဦးက ပေးသောစာဖြစ်လျှင် အဝိုင်း ၇ သစ်ထား၍ ခွေရသည်။ လိပ်စာကိုလည်း ပြောင်းပြန်မနေရအောင် ရေးထားရသည်။

၄။ ပေစာဖတ်နည်း

“ပေစာတစ်ထုပ်” မိမိလက်ထဲသို့ရောက်ရှိလာလျှင် ထိုပေစာကို ဖတ်ရှုတတ်အောင် ပေစာဖတ်ရှုနည်းကို ကြိုတင်သိထားရန် လိုပေသည်။

“ပေစာထုပ်”တွင် အောက်ခံကျမ်းပေါ်၌ ပေချပ်များ၏ကျောဘက်ကို အောက်ကထား၍ ပလ္လင်တိုင်တွင် စွပ်လျက်တပ်ထားသည်ကို သတိပြုရမည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေစာကို ဖတ်လိုသောအခါ ပေစာထုပ်၏ကျောဘက်ကို အောက်ကထား၍ အပေါ်က ကျမ်းကိုဖွင့်ကာ ပလ္လင်ခံခေါ်သော ပေချပ်လွှတ်အထပ်ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ပလ္လင်တိုင်မှချွတ်ယူလိုက်လျှင် ပလ္လင်ချပ်တွင် ဝမ်းဘက်၌ “နမောတ” အစချီသော ကျမ်းအစကို တွေ့ရမည်။

အကယ်၍ ပလ္လင်ချပ်ကို ပေချပ်အလွတ်များနှင့်ထပ်ပြီး ချုပ်ထားလျှင် ယင်းပလ္လင်ချပ်၏ကျောဘက်တွင် “နမောတ” အစချီသော ကျမ်းအစကို တွေ့ရမည်။

အင်္ဂါ

ပေတွင် စာရေးရာ၌ နှစ်ဖက်အဖျားတွင် နှစ်လက်မခွဲခန့်ချန်ပြီးရေးကြောင်း အထက်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီး ပေချပ်တိုင်းတွင် ကျောဘက်၌ လက်ယာဘက်အဖျားတွင် ကျမ်းအမည်ရေး၍ လက်ဝဲဘက်နေရာလွတ်၌ စာမျက်နှာသဘောဖြင့်-

“က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ၊ ကု၊ ကူ၊ ကေ၊ ကဲ၊ ကော၊ ကော်၊ ကံ၊ ကား”စသည်ဖြင့် ဗျည်း ၃၃ လုံးကို သင်ရိုးသရစဉ် ၁၂ လုံးနှင့်တွဲကာ ရေးမှတ်ထားသည်။

က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီစသည်ဖြင့် “က” နှင့်သင်ရိုးသရစဉ် ၁၂ လုံးဆုံးလျှင် တစ်အင်္ဂါခေါ်သည်။

သင်ပုန်းကြီး၌ပါသော မြန်မာသင်ရိုး သရ ၁၂ လုံးအတိုင်း “က” ကစ၍ “ကား” အထိ ၁၂ လုံးရှိသဖြင့် တစ်အင်္ဂါတွင် ပေချပ် ၁၂ ချပ်ရှိသည်။

ပေစာ၌ ၁၂ ချပ်ကို တစ်အင်္ဂါဟုခေါ်သည်။ ထိုသို့ခေါ်ဝေါ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ အထူးပြဆိုချက်များ မတွေ့ဖူးသေးချေ။ သို့သော် ဖြစ်သင့်သည် ဟုယူဆမိသည်မှာ “အင်္ဂါ” ဟူသောစကားသည် ပါဠိဘာသာဖြစ်သည်။ အစိတ်အပိုင်းဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံနှိပ်စာအုပ်များတွင် စာဖောင်-၁၊ စာဖောင်-၂ စသည်ဖြင့် မှတ်သားပြီး ဖောင် ၂၀ ရှိသည်၊ ၂၅ ဖောင်ရှိသည်ဟုဆိုသကဲ့သို့ ပေနှင့်ရေးထားသောကျမ်းဂန်ကိုလည်း အင်္ဂါ ၂၀ ရှိသည်။ ၂၅ အင်္ဂါရှိသည်ဟုခေါ်ဝေါ်မှတ်သားနိုင်ရန် လူတိုင်းသိနေသည့် က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ စသည်ဖြင့် သင်ရိုးသရ ၁၂ လုံးဖြင့် မှတ်ကာ ပေချပ် ၁၂ ချပ်ကို အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု တစ်အင်္ဂါဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆမိပေသည်။

က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ၊ ကု၊ ကူ၊ စသည် ပေချပ် ၁၂ ချပ်စေ့လျှင် ခ၊ ခါ၊ ခံ၊ ခီ၊ ခု၊ ခူ၊ ခေ၊ ခဲ၊ ခေါ၊ ခေါ်၊ ခံ၊ ခါး ဆက်၍ ရေးမှတ်သွားသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေစာဖတ်သောအခါ ပလ္လင်ချပ်ပါ စာတစ်အင်္ဂါခန့်(ပေချပ် ၁၂ ချပ်ခန့်)ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ကိုင်၍ ပလ္လင်တိုင်မှ နုတ်ယူလိုက်ပြီးလျှင် ပလ္လင်ခံပေထပ်ကို ဖယ်၍ ပလ္လင်ချပ်ဝမ်းဘက်ကို ကြည့်လိုက်လျှင် “နမောတ” အစချီသော ကျမ်းအစကို တွေ့ရမည်။

ပလ္လင်ချပ်ဝမ်းဘက်ကို ဖတ်၍ဆုံးလျှင် ယင်းပလ္လင်ချပ်ကို သူ့အတိုင်း လက်ထဲရှိ ပေချပ်များနောက်ဘက်သို့ချလှည့်ပြီး ကျောဘက်ရှိစာများကို ဆက်ဖတ်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။

ကျောဘက်ဖတ်ပြီးလျှင် ကိုင်ထားသောပေချပ်များကို သူ့အတိုင်းပြန်၍ လှည့်လိုက်ပြီး ဒုတိယပေချပ်(ကာချပ်)ဝမ်းဘက်ကို ဆက်ဖတ်ရုံပင်ဖြစ်သည်။ ဝမ်းဘက်ပြီးလျှင် အထက်ပါနည်းအတိုင်း ယင်းပေချပ်(ကာချပ်)ကို နောက်သို့ချ၍လှည့်ပြီး ကျောဘက်ကို ဆက်လက်ဖတ်ရသည်။ ဝမ်းဘက်မှာ စာမျက်နှာ ၁ နှင့်တူ၍ ကျောဘက်မှာ စာမျက်နှာ ၂ နှင့်တူသည်။

ပလ္လင်ချပ်ကို ပလ္လင်ခံပေရွက်များနှင့်ထပ်ပြီး ချုပ်ထားလျှင် ယင်းပလ္လင်ခံပေရွက်ထပ်ကျောဘက်ကစ၍ ရေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပလ္လင်ခံပေရွက်ထပ်ကို နောက်ဘက်သို့ချပြီး လှည့်၍ဖတ်ရသည်။ ပြီးလျှင် ပြန်လှည့်ပြီး ယခင်နည်းအတိုင်း ဒုတိယပေချပ်၊ ဝမ်းဘက်ရှိ စာကို ဆက်ဖတ်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဝမ်းဘက်ကို ဖတ်ပြီးလျှင် ယခင်နည်းအတိုင်း နောက်ဘက်သို့ပို့၍ ကျောဘက်ကို လှည့်ဖတ်ရသည်။

ဒုတိယပေချပ်(ကာချပ်)ကျောဘက်ကို ဖတ်ပြီးသောအခါ ပြန်လှည့်ပြီး တတိယပေချပ်(ကိချပ်)ဝမ်းဘက်ကို ဖတ်၍ပြီးဆုံးလျှင် နောက်ဘက်ချလှည့်ပြီး ကျောဘက်ကို ဆက်ဖတ်ရသည်။ နည်းအတိုင်း ပေစာကို ဖတ်ရသည်။

ပေစာရေးသားပုံ

ပေစာကို ဖတ်သောအခါ ပေ၌ စာရေးပုံကိုလည်း သိထားဖို့လိုသည်။ ပေစာ၌ စာကြောင်းများသည် တညီတည်း တိတိရိရိ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ယင်းသို့စာကြောင်းများ တိတိရိရိဖြစ်နေစေရန်အတွက် တစ်ခါတရံ စာကြောင်းအဆုံးရှိစာလုံးကို အပြည့်အစုံမရေးဘဲ နောက်တစ်ကြောင်းညီအောင် ဖြင့်တွင် “ဖြ” ကိုသာရေးပြီး ငသတ်အောက်မြစ် “ငင့်” ကို နောက်စာကြောင်းအစတွင်မှ ရေးလေသည်။

တစ်ခါတရံ စာကြောင်းအဆုံးမှာ နေရာက ဝလုံးတစ်လုံးစာလောက်သာကျန်၍ ရေးရမည့်စာလုံးက “လေ” ဟူသောစာလုံးဖြစ်လျှင် မဆုံးသောကြောင့် မရေးဘဲထားပါက စာကြောင်းနည်းနည်းတိုနေမည်။ ရေးပြန်ကလည်း စာကြောင်း နည်းနည်းပိုထွက်နေမည်။

သို့ဖြစ်၍ “လေ”၌ သဝေထိုး“ေ”ကိုသာရေးပြီး “လ”ကို နောက်စာကြောင်းအစတွင် ရေးလေသည်။ သို့ နေရာလပ် မရှိဘဲ စာကြောင်းများတိတိခိုခို ဖြစ်နေစေရန် အထူးဂရုပြုရေးသားလေ့ရှိသည်။

ထို့ပြင် ပေစာ၌ ပေကို ချွေတာသောအားဖြင့် စာလုံးများများ ဝင်အောင် စာလုံးများကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးခြင်း၊ ဆင့်ထပ်၍ရေးခြင်းများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဥပမာ။ ။

တည်း	-	ကို	တုံး၊
မည်	-	ကို	မ့်၊
နည်း	-	ကို	န့်၊
သော	-	ကို	ငြ၊
ကြောင့်	-	ကို	ငင့်၊
ဆရာ	-	ကို	ဆြ၊
ဂါထာ	-	ကို	ဝ္ဍါ၊
လဘက်	-	ကို	လ္လက်၊
သေနတ်	-	ကို	သေတ်၊
သွေးသောက်	-	ကို	သွောက်စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ကဲ့သို့ စာလုံးအကျဉ်းချုံး၍ ရေးပုံကို ပေ၊ ပုဂံပိုက်တို့၌ တွေ့ရတတ်သော စာလုံးပေါင်းများ အခန်းသို့ရောက်သောအခါ စုံလင်စွာ ဖော်ပြဦးမည်။

ပေစာဖတ်သူတို့အတွက် ပေစာဖတ်နည်းကိုပြဆိုရလျှင် ပထမကျမ်းအမည်ကို စိစစ်ရသည်။ ပေစာထုပ်များတွင် ကျမ်းအမည်ကို ရေးထားသောကမ္ဗည်းတံပါတတ်သည်။

“ကမ္ဗည်းတံ”ဆိုသည်မှာ ကျမ်းအမည်ကို ရေးသားထားသည့်အကျယ်လက်နှစ်လုံးခန့်၊ အရှည်ရှစ်လက်မခန့်ရှိသော ပေရွက်ကလေး ဖြစ်သည်။ ယင်းကမ္ဗည်းတံကို ပေထုပ်အပြင်ဘက်တွင် ထိုးထားလေ့ရှိသည်။

အချို့ပေများတွင်မူ စာစည်းကြိုးတွင် ချည်ထားသည့်သန်လျက်ပုံ ဆင်စွယ်တွင် ကျမ်းအမည်ရေးသားထားတတ်သည်။ ယင်းကိုလည်း ကမ္ဗည်းတံဟုပင်ခေါ်သည်။ ကမ္ဗည်းတံတွင်သာမဟုတ်၊ အချို့ပေစာများတွင် ကျမ်းကိုဖတ်လိုက်လျှင် တွေ့ရသည့်ပလ္လင်ခံပေထုပ်အပေါ်တွင် ကျမ်းအမည်ကို ရေးသားထားတတ်သည်။ ယင်းကျမ်းအမည်ကို ပေချပ်တိုင်း၏ကျောဘက်လက်ယာအစွန်နေရာလပ်တွင် ရေးထားသောကျမ်းအမည်နှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရသည်။

တစ်ဖန် ကျမ်းအဆုံးနိဂုံးတွင် ပါသော ကျမ်းအမည်နှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရသည်။ ကျမ်း၏ အဆုံးနိဂုံးတွင် ကျမ်းအမည်ပါသည်။ ကျမ်းပြု စုသူပုဂ္ဂိုလ်အမည်၊ ကျမ်းပြီးသည့်ခုနှစ်သက္ကရာဇ်၊ လ၊ ရက်နေ့များလည်း ပါသည်။ ပေစာရေးသူ၊ ကျောက်စာရေးသည့်ကျမ်းကို နိဂုံးအထိ အလုံးစုံရေးကူးပြီးသောအခါ-

“အက္ခရာကေမေကဉ္စ၊
ဗုဒ္ဓရူပံသမံသိယာ။
တသ္မာဟိ ပဏ္ဍိတောပေါသော၊
ယိစေယျ ပိဋကတယံ။

ဟူသော ဓမ္မနိတိကျမ်းလာ ဂါထာပါဠိ၊ အနက်နှင့်အချို့ပေစာများတွင် ဆုတောင်းစာများကိုပါ ရေးထည့်ပြီး ...ကို သက္ကရာဇ်... ခုနှစ်၊ လ... ရက်....နေ့တွင် ရေးကူး၍ပြီး၏။ ပု၊ ဒိ၊ အာနှင့်ပြည့်စုံရပါလိုသော်ဟု အဆုံးသတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပု၊ ဒိ၊ အာ-ဆိုသည်မှာ
‘ပု’ကား ပုဗ္ဗေနိဝါသနု တိအဘိညာဉ်၊
‘ဒိ’ကား ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၊
‘အာ’ကား အာသဝက္ခယအဘိညာဉ်ဟူသော ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၏ အာဒိသင်္ကေတစကား ဖြစ်သည်။

ပေစာကို စာရင်းတင်သောအခါတွင်လည်း ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း-

- ၁။ ကျမ်းအမည်၊
- ၂။ ကျမ်းပြုစုသူပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၃။ ကျမ်းပြီးသည့်နှစ်နှင့်
- ၄။ စာကူးသည့် ခုနှစ်သက္ကရာဇ်တို့ကို သေချာစွာ စစ်ဆေးဖတ်ရှုရသည်။
- ထို့ထက်စွမ်းနိုင်သေးပါက-

၅။ မည်သည့်အကြောင်းအရာကို ရေးသားထားသည့်ကျမ်းဖြစ်ကြောင်းကိုပါ သိရှိအောင် ဖတ်ရှုလေ့လာသင့်ပေသည်။

ဥပမာ။ ။ သဒ္ဓါနှင့်ဆိုင်ရာကို ရေးထားသောကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာကျမ်း၊ ဝိနည်းဆိုင်ရာကျမ်း၊ ဆေးဆိုင်ရာ၊ ဗေဒဆိုင်ရာ၊ ရာဇ

ဝင်၊ ဓမ္မသတ်၊ ဆေးကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်း၊ မြန်မာမှုဆိုင်ရာကျမ်းဖြစ်ကြောင်း ရေးမှတ်ထားသင့်သည်။

သို့သော် သို့ရေးမှတ်နိုင်ဖို့ကား မလွယ်လှပေ။ လောက်၊ လောကုတရာစာပေဗဟုသုတပြည့်စုံသူဖြစ်မှ ရေးမှတ်နိုင်ပေမည်။

အကယ်၍ ပေစာများစာရင်းတင်ရာ၌ အကြောင်းအရာဘာသာအလိုက် ခွဲခြားစာရင်းတင်မည်ဆိုပါက မည်သည့်အကြောင်းအရာကို ရေးသားထားကြောင်း သိသာအောင် လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်မှ ဖြစ်ပေမည်။

ပေဖတ်နည်း အပြီးမသတ်မီ ပေစာကို စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်လိုလျှင် စာမျက်နှာမည်မျှ ထွက်မည် ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ရန်အတွက် ခန့်မှန်းခြေ တွက်နည်းကို အနည်းငယ်ရေးလိုပေသည်။

အကြောင်းမှာ ပေစာလေ့လာသူများအတွက် မသိလျှင်မဖြစ်သောအကြောင်းကား မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် အလွန်ရှားပါး၍ စာအုပ် အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထားရန် သင့်သောကျမ်းကို စာအုပ်အဖြစ်ရိုက်နှိပ်လို၍ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ပေးပါဆိုလျှင် တွက်တတ်ဖို့ရန်အတွက် သိထားသင့်ပေ သည်။

စာတစ်ကြောင်းလျှင် စာလုံးရေ ၆၀ ခန့်ဝင်သော ၁၀ ကြောင်းရေး ပေဖြစ်လျှင် တစ်ဖက်တွင် စာလုံးရေ ၆၀၀ ခန့်ရှိရမည်။ ယင်းကို ဖူး စကက်စက္ကူဖြင့် ရေးကူးသောအခါ တစ်ကြောင်းလျှင် စာလုံးရေ ၂၀ ရှိလျှင် စာကြောင်း ၃၀ ရေးမှ စာတစ်ဖက်ပြီးမည်။ ရေးကူးသောအချိန်မှာ ခန့်မှန်းခြေ ၂၂ မိနစ်ခွဲခန့် ကြာလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေတစ်ရွက် (ဟိုဘက်၊ သည်ဘက်)နှစ်မျက်နှာဆိုလျှင် ဖူးစကက်စာရွက်နှင့်စာလုံးရေ ၂၀ ရှိသော စာကြောင်းရေ ၆၀ လောက် ရေးရမည်။ အချိန် ၄၅ မိနစ်လောက်ကြာမည်။ ဖူးစကက်(လျှောက်လွှာ)စာရွက်တစ်မျက်နှာကို ၃၅ ကြောင်းရေးလျှင် ပေစာတစ်ရွက်ကို လျှောက် လွှာစက္ကူတစ်မျက်နှာနှင့် ၂၅ ကြောင်း (နှစ်မျက်နှာမရှိတရှိ)ရမည်။

ပေစာတစ်ရွက်ကို လျှောက်လွှာစက္ကူနှင့်ကြောင်းရေ ၆၀ ရသဖြင့် ၁၂ ရွက်ရှိသော ပေတစ်အင်္ဂါကို ကူးလျှင် စာကြောင်းရေ ၇၂၀ ရမည်။ လျှောက်လွှာစက္ကူ ၂၁ မျက်နှာခန့်ရမည်။ ရေးချိန် ၉ နာရီခန့်ကြာမည်။ ပုံနှိပ်စာလုံးဖြင့်ဆိုလျှင် ပေတစ်ချပ်ကို ရေးကူးထားသည့်လက် ရေးစာလျှောက်လွှာစက္ကူတစ်မျက်နှာနှင့် ၂၅ ကြောင်းသည် ဒီမိုင်းဆိုက်နှင့်နှစ်မျက်နှာရှိမည်။ တစ်အင်္ဂါဆိုလျှင် ဒီမိုင်းဆိုက်နှင့် ၂၄ မျက်နှာခန့်ရ မည်။ ၈ မျက်နှာတစ်ဖောင်ဖြစ်၍ စာဖောင် ၃ ဖောင်ရမည်။

ကရောင်းဆိုက်(ယခုခေတ်ရိုက်လေ့ရှိသော ဝတ္ထုစာအုပ်ဆိုက်)နှင့်ဆိုလျှင် ပေတစ်ချပ်ကို ပုံနှိပ်စာ ၃ မျက်နှာခန့်ရမည်။ တစ်အင်္ဂါကို ၃၆ မျက်နှာခန့်ရမည်။ ကရောင်းဆိုက်တွင် ၁၆ မျက်နှာတစ်ဖောင်ဖြစ်၍ ၃ ဖောင်ခန့်ရမည်။

သို့ဖြစ်၍ ၁၀ ကြောင်းရေးပေ ၁၀ အင်္ဂါရှိသောကျမ်းတစ်ခုကို လက်ရေးဖြင့် ရေးကူးလျှင် စာလုံးရေ ၂၀ ဝင်သော လျှောက်လွှာစက္ကူ ဖြင့် စာကြောင်းရေပေါင်း ၇၂၀၀၊ စာမျက်နှာပေါင်း ၂၁၀ ရ၍ ယင်းကို ပုံနှိပ်လျှင် ဒီမိုင်းဆိုက်ဖြင့် စာမျက်နှာပေါင်း ၂၄၀၊ ဖောင်အားဖြင့် ၃၀၊ ကရောင်းဆိုက်ဖြင့် စာမျက်နှာ ၃၉၀၊ စာဖောင် ၂၄ ဖောင်ကျော်ကျော် ထွက်မည်။

ယခုပြဆိုခဲ့သောတွက်နည်းအတိုင်း ပေစာကြောင်းရေ၊ အင်္ဂါချပ်ရေနှင့်ပေစာတစ်ကြောင်းတွင် ဝင်သော စာလုံးပေါင်းတို့ကို ထောက် ပြီး ခန့်မှန်းတွက်နည်းပင် ဖြစ်သည်။

စကားအလျဉ်းသင့်လာသဖြင့် ပေမူကို ရေးကူးရာတွင် အထူးသတိထားလိုက်နာသင့်သည့်အချက်တစ်ခုကို တင်ပြလိုသေးသည်။ အချက်မှာ ဗဟုသုတအဖြစ် သိထားဖို့ကောင်းပါသည်။

ပေမူကို ရေးကူးသည့်အခါ ပေတွင်ရှိသည့်အတိုင်း စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကစ၍ သူ့အတိုင်းရေးကူးသင့်ပေသည်။ စာကြောင်းများ၏ လက်ယာဘက်နေရာလပ်(မာဂျင်)တွင် က၊ ကာ စသော ပေချပ်အမှတ်များကိုလည်း ဝမ်းဘက်၊ ကျောဘက် ခွဲခြားကာ ရေးမှတ်ထားရသည်။

ဥပမာ။ ။ က ချပ် ဝမ်းဘက်စာမျက်နှာကို က ဝမ်း၊

က ချပ် ကျောဘက်စာမျက်နှာကို က ကျော စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်ရသည်။

ထိုစာပိုဒ်များကို ကိုးကားဖော်ပြလိုက က ချပ် ဝမ်းဘက်၊ က ချပ် ကျောဘက်စသည်ဖြင့် အတိအကျ ဖော်ပြနိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ မူရင်းပေနှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်လိုလျှင်လည်း အလွယ်တကူ တိုက်ဆိုင်ကြည့်နိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကစ၍ ပေတွင်ပါသည့်အတိုင်း ရေးကူးသင့်သည်ဟုဆိုခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ ထိုပေရေးသည့်ခေတ်က စာလုံးပေါင်းကို သိနိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်က ရေးသော ပေစာများတွင်—

“ကို၊ သို့၊ ကျို၊ ခြို” စသည်ကို ဝသတ်(ဝ်)လျက်—

ကိုဝ်၊ သိုဝ်၊ ကျိုဝ်၊ ခြိုဝ် စသည်ဖြင့် ရေးလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

သေးသေးတင်နေရာ၌လည်း သေးသေးတင်အစား မသတ်ကို အချို့သေးသေးတင်လျက်၊ မသတ်လျက်ရေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ တော်တော်ရှေးကျသော ပေစာများတွင် “ခြသေ့”ကို ယပင့်နှင့် “ချင်သေ့”ဟုရေးသည်ကိုပင် တွေ့ရသည်။

သို့စသည်ဖြင့် ပေစာများတွင် ယခုခေတ်နှင့်မတူသော စာလုံးပေါင်းကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ပေတွင် ရှိသည့်အတိုင်းရေးကူးသင့် သည်။

ရှေးခေတ်က ပေစာရေးသော ကျောင်းစာရေးများမှာ များသောအားဖြင့် မြန်မာစာပေဗဟုသုတကြွယ်ဝသူများ မဟုတ်ကြ၍ သတ်ပုံ အမှားများကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ယင်းသို့သတ်ပုံအမှားများပင် ဖြစ်စေကာမူ ပေတွင်ရှိသည့်အတိုင်းပင် ရေးကူးသင့်ပေသည်။

အကယ်၍ ပေစာကို ပုံနှိပ်မည်ဆိုလျှင် သို့မဟုတ် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အသုံးပြုမည်ဆိုလျှင် တည်းဖြတ်သူပညာရှင်က ဆင်ခြင်ညှိနှိုင်း

ပြီး တည်းဖြတ်ရုံသာ ရှိသည်။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ရန်မှာ တည်းဖြတ်သူ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်သည်။ ပေစာရေးကူးသူ၏ တာဝန် မဟုတ်ချေ။ ရေးကူးသူ မှာ ပေတွင် ရှိသည့်အတိုင်းသာ ရေးကူးရန် ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ ရေးကူးသူက ပေတွင်ရှိသော စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ မှားသည်ဆိုကာ ပြင်၍ရေးလိုက်လျှင် ပေမူအမှားတွင် ရေးကူးသူကပါ အမှားရေးမိသဖြင့် ထပ်ပြီးမှားသောအဖြစ်မျိုး ဖြစ်တတ်သည်။

ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ၊ ဧရာဝတီရိုက်မှု၌ “သိုက်တူ၊ မြင်တူ”ဟုရှိသည်ကို ပညာရှင်ဦးဖိုးစိန်က “သိတူ၊ မြင်တူ”ဟုပြင်၍ရိုက်နှိပ်ထား သည်။ ပေ၌မူ “သိုက်တူ၊ မြင်တူ”ဟုရှိသည်။ သိုက်ဝါးနှင့်လည်းတူ၊ ပြင်ဝါးနှင့်လည်းတူဟုဆိုလိုသည်။

ထို့ပြင် ပေတွင် ရေးသားထားသည့်စာလုံးပေါင်းက အမှန်ဖြစ်လျက် ရေးကူးသူက မသိသဖြင့် အမှားထင်၍ ပြင်မိရာမှ အမှန်က အမှား ဖြစ်ရသောအဖြစ်မျိုးလည်း ရှိသည်။

ထိုအဖြစ်မျိုးတွေ့ရသည်မှာ စူဠဝါအဋ္ဌကထာနိ ယ၊ ချေဉမင်၊ ပေဇဝမ်း၌-

“ကထိနေ - တန်ရင်ပေါင်၌”ဟုရှိသည်။

သုဓမ္မဝတီပုံနှိပ်၊ စူဠဝါအဋ္ဌကထာနိ ယ၊ စာမျက်နှာ ၁၁၂ တွင်မူ-

“ကထိနေ - ထန်းရင်ပေါင်၌”ဟုရှိနေသည်။

စံကျောင်းဆရာတော်၏ စူဠဝါပါဠိတော်နိ ယ၊ စာမျက်နှာ ၁၈၇ တွင်မူ-

“ကထိနေ - တန်ရင်းပေါင်၌”ဟုရှိနေသည်။

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်၌ ယင်းကိုကြည့်၍ ကထိနပုဒ်ကို ကန်ရင်ပေါင်၊ တန်ရင်းပေါင်၊ ထန်းရင်းပေါင်းဟုဟုအနက်ပေးထား သည်။

အဘိဇနတ္ထဝိသောဓနိဆရာက “တံယဉ်ပေါင်”ဟုဆိုသည်။

ကဲ့သို့ ပေမူအများကို ရေးကူးသူက ပြင်ရေးမိသဖြင့် ထပ်မှားသော အမှားမျိုး၊ ပေမူက မှန်ကန်လျက် ရေးကူးသူက မသိသဖြင့် ပြင် ရေးသည့်အတွက် မှားသောအမှားမျိုးတို့ကြောင့် ယခုခေတ်ပုံနှိပ်စာအုပ်များတွင် မှားနေသော အချက်များစွာ တွေ့နေရတတ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေမူကို ရေးကူးလျှင် ပေတွင်ရှိသည့်စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံအတိုင်း ရေးကူးသင့်ပေသည်။ အမှားအမှန်ကိုမူ စာတည်းသူက ဆင်ခြင်ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ပေးလိမ့်မည်။

ပေစာဖတ်နည်းဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်

ယခုပြဆိုခဲ့သော ပေစာဖတ်နည်းအခန်း၌ အောက်ပါတို့ကို အထူးလေ့လာမှတ်သားသင့်ပေသည်-

ပေစာဖတ်ခြင်း

ပလ္လင်ချပ်နှင့်တကွ ပထမတစ်အင်္ဂါ ၁၂ ချပ်ခန့်ကို ပလ္လင်ဝမ်းဘက်ဆုံးသောအခါ ပလ္လင်ချပ်ကို နောက်ဘက်သို့ ချ၍လှည့်ပြီး ကျော ဘက်ကို ဆက်ဖတ်ရသည်။

ကျောဘက်ဖတ်ပြီးလျှင် တစ်ဖန်ပြန်လှည့်၍ ဒုတိယပေချပ်(ကာချပ်)၏ ဝမ်းဘက်ကို ဆက်ဖတ်ရသည်။

အကယ်၍ ပလ္လင်ချပ်ကို ပလ္လင်ခံနှင့်တွဲ၍ချုပ်ထားလျှင် ကျောဘက်မှစ၍ ရေးသည်ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းပလ္လင်ခံပေထပ်ကို နောက် ဘက်သို့ချ၍လှည့်ပြီး ကျောဘက်ကစ၍ ဖတ်ရသည်။ ကျောဘက်ဆုံးလျှင် ပြန်လှည့်ပြီး ဒုတိယပေချပ်၏ ဝမ်းဘက်သို့ ဆက်ဖတ်ရသည်။

ပေစာကို စာရင်းတင်ခြင်း

ပေစာကို စာရင်းတင်သောအခါ ကျမ်းအမည်၊ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျမ်းပြီးနှစ်နှင့်စာကူးနှစ်တို့ကို သေချာစွာ စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်၍ ရှေး ဦးစွာ ကမ္ပည်းတံတွင် ပါသော ကျမ်းအမည် ဟုတ် မဟုတ်ကို ပလ္လင်ခံမျက်နှာပြင်၌ ရေးထားသော ကျမ်းအမည်၊ ပေချပ်တိုင်း၏ ကျောဘက်လက် ယာအစွန်းတွင် ရေးထားသောကျမ်းအမည်၊ နိဂုံးတွင်ပါသော ကျမ်းအမည်တို့နှင့်တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေး ဖတ်ရှုရမည်။

ထို့နောက် နိဂုံးတွင်ပါသော ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျမ်းပြီးနှစ်နှင့်စာကူးနှစ်သက္ကရာဇ်တို့ကို ဖတ်ရှုရသည်။

ပေတွင် စာလုံးတို့ကို အကျဉ်းချုပ်၍ ရေးခြင်း

ပထမစာကြောင်းအဆုံးတွင် တစ်ပိုင်းတစ်စရေး၍ ဒုတိယစာကြောင်းအစတွင် ဆက်ကာ အပြည့်အစုံရေးခြင်းများရှိသဖြင့် ယင်းသို့ အကျဉ်းချုံးရေးသောစာလုံးများ ပထမစာကြောင်းအဆုံးနှင့်ဒုတိယစာကြောင်းအစကို ဆက်ဖတ်မှ စာလုံးပြည့်သောစာလုံးများကို သတိထား ဖတ်ရှုရသည်။ အကျဉ်းချုံးသော စာလုံးများကို ဖတ်တတ်အောင် လေ့လာထားရသည်။

၅။ ပေစာကို စာရင်းတင်နည်း

ပေစာကို စာရင်းမတင်မီ စောစောကတည်းက ရေနံကိုင်ထားရသည်။ ရေနံကိုင်ဆိုသည်မှာ ပေစာချပ်များကို တစ်ရွက်စီရေနံသုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေနံကိုင်ပုံကို ပေ၊ ပုရပိုက်များ ထိန်းသိမ်းနည်းအပိုင်းသို့ရောက်သောအခါ အသေးစိတ် ဖော်ပြပါဦးမည်။

ပေစာကို ရေနံကိုင်ထားပြီး စာရင်းတင်သောအခါ ရှေးဦးစွာ ပေစာဖတ်နည်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကမ္ပည်းတံတွင်ပါသော ကျမ်း အမည်၊ ပလ္လင်ခံပေါ်တွင် ရေးထားသော ကျမ်းအမည်ကို ပေချပ်တိုင်း၏ ကျောဘက်၊ လက်ယာဘက်နေရာလွတ်တွင် ရေးထားသောကျမ်းအ မည်နှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ပြီး ရေးမှတ်ရသည်။ သာ၍သေချာအောင် နိဂုံးတွင်ပါသည့်ကျမ်းအမည်ကိုလည်း လှန်၍ကြည့်ရသည်။

ကျမ်းအမည်ပြီးလျှင် စာကြောင်းရေကို ရေတွက်ကြည့်ပြီး ၈ ကြောင်းရေး၊ ၁၀ ကြောင်းရေး စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်ရသည်။ ပြီးလျှင် ပေ ချပ်တိုင်း၏ ကျောဘက် လက်ဝဲနေရာလွတ်တွင် ရေးထားသည့် “က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ” စသောပေချပ်ရေ အမှတ်အသားများကို ကြည့်ရှုပြီး မည်သည့် အကွရာကစ၍ မည်သည့်အကွရာတွင်ဆုံးကြောင်း၊ ဘယ်နှစ်အင်္ဂါနှင့်ဘယ်နှစ်ချပ်ရှိကြောင်းကို ရေးမှတ်ရသည်။

ပေအင်္ဂါကို မှတ်သားရာတွင် အကွရာစဉ်ဖြင့်ပြထားသည့်အင်္ဂါတိုင်း စေ့မစေ့ကို တစ်ချပ်စီစစ်ဆေးကြည့်ရသည်။ ဟောင်းမြင်းနေသော အချို့ပေများ၌ ပေချပ်များ ပျက်စီးသွားသဖြင့် ပေရွက်များ လျော့နေတတ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ “က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ” စသည်ဖြင့် ပေအင်္ဂါပြည့်ရှိ မရှိကို တစ်ရွက်ချင်း စစ်ကြည့်ရသည်။

အကယ်၍ မစေ့ဘဲ ပေချပ်လိုနေလျှင် လိုသောပေချပ်ကို မှတ်ထားပြီး အားလုံးစစ်ပြီးသောအခါ “ကအစ၊ ကီအဆုံး ၁၅ အင်္ဂါနှင့် ၄ ချပ်၊ တောချပ်ကို” စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်ရသည်။

လိုသောပေရွက် မရှိလျှင်လည်း ၁၀ ကြောင်းပေ၊ က-အစ၊ ကီ-အဆုံး ၁၅ အင်္ဂါနှင့် ၄ ချပ်” ဟုရေးမှတ်ရသည်။ ထိုနောက် ပေအမျိုး အစား ရွှပ်နံ၊ ကြိဆစ်၊ မျဉ်းနီ၊ မျဉ်းနက်၊ မျဉ်းဖြူ စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်ရသည်။ ထိုနောက် နိဂုံးကိုကြည့်ပြီး ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်အမည်၊ ကျမ်းပြီး သည့်သက္ကရာဇ်နှစ်၊ (သာသနာနှစ်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်)နှင့်ပေကူးနှစ်သက္ကရာဇ် လ၊ ရက်တို့ကို ရေးမှတ်ရသည်။

ထို့နောက် မှတ်ချက်အဖြစ်ဖြင့် ပေ သန့်မသန့်၊ အကျိုးအပျက် ပါ မပါ၊ လက်ရေး ကောင်း မကောင်း၊ ပေချပ် လျော့လျှင် မည်သည့် အချက်များ လိုသည် စသည်တို့ကို ရေးမှတ်ရသည်။

အထက်ပါအတိုင်း ရေးမှတ်ပြီးသောအခါ စက္ကူလွှာကလေးတစ်ခုတွင် ဆိုင်ရာစာကြည့်တိုက် ပေစာနံပါတ်ကို ထိပ်ဆုံးကရေးပြီးလျှင်-

၁။ ကျမ်းအမည်၊

၂။ အင်္ဂါ၊

၃။ ပေအမျိုးအစား၊

၄။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊

၅။ ကျမ်းပြီးနှစ်၊

၆။ စာကူးနှစ်၊

၇။ မှတ်ချက်တို့ကို အစဉ်အတိုင်းရေးသားရမည်။

နမူနာအားဖြင့်

၁။ ပေစာနံပါတ်၊

၂။ ကျမ်းအမည်၊

၃။ အင်္ဂါ၊

၄။ ပေအမျိုးအစား၊

၅။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊

၆။ ကျမ်းပြီးနှစ်၊

၇။ ပေကူးနှစ်၊

၈။ မှတ်ချက်။

စာရွက်၊ ကတ်ကလေးကို ပေစာထုပ်၏ ထိပ်ဘက်မှာ ကပ်ထားသည်။ ပုံစံအတိုင်း ကတ်ကလောက်မှာလည်း ရေးထားရသည်။

ကတ်ကလောက်မှာမူ-

၁။ ပေစာနံပါတ်၊

၂။ ကျမ်းအမည်၊

၃။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊

၄။ ကျမ်းပြီးသက္ကရာဇ်၊

၅။ ပေအင်္ဂါလောက်ရေးလျှင် လုံလောက်သည်။

ကတ်ကလောက်များကို စာကြည့်တိုက်က ပြုလုပ်သည့်အတိုင်း အကွရာဝလံစဉ်ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းအရာအလိုက်စဉ်ဖြစ်စေ ထားရန်ဖြစ်သည်။ ကတ်ကလောက်တွင် စာကြည့်တိုက်ထုံးစံအတိုင်း ဗီရိအမှတ်၊ အထပ်အမှတ်များကိုလည်း ရေးမှတ်ထားရမည်။

အက္ခရာဝလံစဉ်ပုံ

နေရာတွင် အက္ခရာဝလံစဉ်ပုံကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် အနည်းငယ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

အက္ခရာဝလံ၏ မူလဘူတမှာ မြန်မာသင်ပုန်းကြီးက စလာခြင်းဖြစ်သည်။

ရှေးအခါက မြန်မာတို့သည် စာရေး၊ စာဖတ်တတ်အောင် အစဉ်အလာအတိုင်း မြန်မာသင်ပုန်းကြီးကို သင်ကြရသည်။ ယင်းသို့သင်သောအခါ ရှေးဦးစွာ “ဗျည်း” စာလုံးများကို မသင်မီ “သရ” ဟုခေါ်သည်။

အ၊ အာ၊ ဣ၊ ဥ၊ ဦ၊ ဧ၊ အဲ၊ ဩ၊ ဩ၊ အံ၊ အား ဟူသောသင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးကို ကျက်မှတ်ရသည်။

သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးကို မှတ်မိသောအခါ “ကကြီး၊ ခခွေး” ခေါ်သည့် က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င စသော ဗျည်း ၃၃ လုံးကို ရအောင် ကျက်မှတ်ရသည်။

ဗျည်း ၃၃ လုံး(ကကြီး၊ ခခွေး)ကို ရသောအခါ ဗျည်းတစ်လုံးစီကို သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးနှင့်တွဲ၍-

က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကီ၊ ကု၊ ကူ၊ ကေ၊ ကဲ၊ ကော၊ ကော်၊ ကံ၊ ကား ဟူ၍(ကကြီးရေက)ကို သင်ရသည်။

ဗျည်းတစ်လုံးစီကို ယင်းသို့ သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးနှင့်တွဲ၍ သင်ပြီးသောအခါ နှစ်လုံးတွဲနိုင်သော ဗျည်းများကို နှစ်လုံးတွဲ၍ သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးနှင့်တွဲပြီး-

ကျ၊ ကျာ၊ ကျီ၊ ကျီ၊ ကျူ၊ ကျူ၊ ကျေ၊ ကျဲ၊ ကျော၊ ကျော်၊ ကျံ၊ ကျား ဟူ၍ (ကကြီးယပင့်ကျ)ကို သင်ရသည်။ “ကျ” မှာ (က+ယ)ကကြီးနှင့်ယပတ်လက်ဗျည်းနှစ်လုံး တွဲစပ်ထားသော ဗျည်းနှစ်လုံးတွဲ ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ (က+ရ)ကကြီးနှင့်ရဗျည်းတွဲစပ်ထားသော (ကကြီးရရစ်ကြ)ကို ကြ၊ ကြာ၊ ကြီ၊ ကြီ၊ ကြူ၊ ကြူ၊ ကြေ၊ ကြဲ၊ ကြော၊ ကြော်၊ ကြံ၊ ကြား ဟူ၍ သင်ယူရသည်။

နည်းအတိုင်း (က+ဝ)ကကြီးနှင့်ဝဗျည်းတွဲစပ်၍ ကွ၊ ကွာ၊ ကွီ၊ ကွီ၊ ကွူ၊ ကွူ၊ ကွေ၊ ကွဲ၊ ကွော၊ ကွော်၊ ကွံ၊ ကွား ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဟဗျည်းနှင့်တွဲ၍ ငှ၊ ငှာ၊ ငှီ၊ ငှီ စသည်ဖြင့်လည်း သင်ရသည်။

သို့ ရှေးဦးစွာ သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးကို ပြုပြီး ဗျည်း ၃၃ လုံးကို သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးနှင့်တွဲပြသည်။ လုံးချင်းဗျည်းနှင့်တွဲပြပြီးနောက် အလုံးတွဲဗျည်းများနှင့်တွဲပြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဗျည်းတို့ကို အက္ခရာစဉ်အတိုင်း သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးနှင့်တွဲပြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကား အက္ခရာဝလံစဉ်ပုံ မူလသဘောဖြစ်သည်။ အတိုင်း မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကား၊ မြန်မာအခေါ်အဝေါ်အားလုံးအတွက် အသံအားလုံးပါအောင် ရနိုင်သမျှ စိစစ်၍ သင်ရိုးသရသံစဉ် ၁၂ ပါးကို စဉ်ပြီး ဗျည်းများနှင့်အက္ခရာစဉ်အတိုင်း တွဲရသည်။ အသံအားလုံး စုံလင်ပါရှိရန်အတွက် အသတ်သံများကိုပါ ထည့်ရသည်။

ထို့ကြောင့် လုံးချင်းသရသံများနှင့်အသတ်ပါသော သရသံများကို ရနိုင်သမျှခွဲ၍ တူရာကို ပေါင်းပြီးစဉ်လိုက်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လာသည်။

အာ၊ အာ၊ အား၊

အိ၊ အိ၊ အီး၊

ဥ၊ ဦ၊ ဦး၊

အေ၊ အေ့၊ အေး၊

အော၊ အော့၊ အော်၊

အံ၊ အံ့၊

အို၊ အို၊ အိုး ဖြစ်သည်။

အသတ် ၁၀ ပါးတွင် ကသတ်(က်)၌-

အ ကသတ်(အက်)

အော ကသတ်(အောက်)

အို ကသတ်(အိုက်)သုံးမျိုးရှိသဖြင့် “အက်၊ အောက်၊ အိုက်” ဟူ၍ သုံးသံ။

အ ငသတ်၌-

“အင်၊ အင့်၊ အင်း” ဟူ၍ သုံးသံ။

အော ငသတ်တွင်-

“အောင်၊ အောင့်၊ အောင်း” ဟူ၍ သုံးသံ။

အို ငသတ်တွင်-

“အိုင်၊ အိင့်၊ အိုင်း” ဟူ၍ သုံးသံ။

စသတ်တွင် အ စသတ်တစ်မျိုးတည်းရှိ၍ “အစ်” ဟူ၍တစ်သံ။

ဥကလေးသတ်တွင်—

အဉ်၊ အဉ်၊ အဉ်း ဟူ၍သုံးသံ။

ဥသတ်တွင် အဥသတ်သာရှိသဖြင့်—

အဉ်၊ အဉ်၊ အဉ်း ဟူ၍ သုံးသံ။

တသတ်တွင်—

အတ်၊ အိတ်၊ အုတ် ဟူ၍ သုံးသံ။

န သတ်တွင်—

အန်၊ အန့်၊ အန်း၊

အိန်၊ အိန့်၊ အိန်း၊

အုန်၊ အုန့်၊ အုန်း ဟူ၍ ကိုးသံ။

ပ သတ်တွင်—

အပ်၊ အိပ်၊ အုပ် ဟူ၍ သုံးသံ။

မ သတ်တွင်—

အမ်၊ အမ့်၊ အမ်း၊

အိမ်၊ အိမ့်၊ အိမ်း၊

အုမ်၊ အုမ့်၊ အုမ်း ဟူ၍ကိုးသံ။

ယ သတ်တွင်—

အယ် ဟူ၍ တစ်သံ။

ယခုပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကာရန်များနှင့်အညီ ပါဠိသက်စသော မွေးစားစကားလုံးတို့ကိုပါ မကျန်စေဘဲ ဖြစ်သင့်သမျှ (အက္ခရာဝလီ)အက္ခရာစဉ်သော် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

သရနှင့်စဉ်ပုံ

အ	အိ	အု	အေ	အော
အာ	အီ	အူ	အေ့	အော့
(အ့)	(အီ့)	(အူ့)	အေး	အော်
အား	အီး	အူး	အဲ	အို
(အား)	(အီး)	(အူး)	အဲ့	အို့
				အိုး

အသတ်နှင့်စဉ်ပုံ

အက်	}	(က သတ်)
(အိက်)		
(အုက်)		
အောက်		
အိုက်	}	(ခ သတ်)
(အိုခ်)		

(အင်)	}	(ဂ သတ်)
(အိင်)		
(အိုင်)		
အင်	}	(င သတ်)
အင့်		
အင်း		
(အိုင်)		
အောင်		
အောင့်		
အောင်း		
အိုင်		
အိုင်	}	(စ သတ်)
အိုင်		
အိုင်		
အင်	}	(ဇ သတ်)
အိင်		
အိုင်	}	(ဥကလေး သတ်)
အိုင်		
အိုင်		
အိုင်		
အိုင်	}	(ညကြီးသတ်)
အိုင်		
အိုင်		
(အိုင်)	}	(ဋသံလျင်းချိတ် သတ်)
(အိုင်)		
(အိုင်)		
(အိုင်)	}	(ဋဝမ်းဘဲ သတ်)
(အိုင်)		
(အိုင်)		
အင်	}	(ဏကြီး သတ်)
အိင်		
အိုင်		
အင်	}	(တ သတ်)
(အင်)		
အိင်		
အိုင်		
(အင်)	}	(ဒ သတ်)
(အင်)		
(အင်)		
(အင်)		

(အိုဝ်)	-	
အန်	}	(န သတ်)
အန့်		
အန်း		
အာန်		
အိန်		
အိန့်		
အိန်း		
အုန်	}	(ပ သတ်)
အုန့်		
အုန်း		
အပ်	}	(ပ သတ်)
အိပ်		
အုပ်		
အောပ်	-	(ဘ သတ်)
အာတ်	-	
အမ်	}	(မ သတ်)
အမ့်		
အမ်း		
အိမ်		
အိမ့်		
အိမ်း		
အုမ်	}	(မ သတ်)
အုမ့်		
အုမ်း		
အံ	}	(သေးသေးတင်)
အံ့		
အို		
အို့		
အိုး		
အယ်	}	(ယ သတ်)
(အာယ်)		
(အိုယ်)	}	(ရ သတ်)
(အာရ်)		
(အေရ်)	}	(ရ သတ်)
(အိုရ်)		
(အလ်)	}	(လ သတ်)
(အိလ်)		
(အုလ်)		
(အိုလ်)	}	(အ သတ်)
(အသ်)		
(အိသ်)		
(အုသ်)		
(အိုသ်)	}	(အ သတ်)
(အဟ်)		
(အာဟ်)	-	

(အိတ်) ┌ (ဟ သတ်)
 (အိုတ်) └
 အိုင် - (ဠ သတ်)

သို့ လုံးချင်းဗျည်းတို့ကို သရစဉ်၊ အသတ်စဉ်အရ အက္ခရာစဉ်ပြီးသော် ဗျည်းတို့ကိုလည်း အထက်ပါနည်းအတိုင်း အောက်ပါ ဗျည်းတို့စဉ်အရ အက္ခရာစဉ်ရပေသည်။

၂	(ယပင့်)	၂	(ယပင့်ဟထိုး)
၆	(ရရစ်)	၆	(ရရစ်ဟထိုး)
၁	(ဝဆဲ့)	၁	(ဝဆဲ့ဟထိုး)
၂	(ဟထိုး)	၂	(ယပင့်ဝဆဲ့ဟထိုး)
၂	(ယပင့်ဝဆဲ့)	၆	(ရရစ်ဝဆဲ့ဟထိုး)
၆	(ရရစ်ဝဆဲ့)		

ပေစာကို စာရင်းတင်နည်းဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်

၁။ (၁)ကျမ်းအမည်၊
 (၂)အင်္ဂါအရေအတွက်၊
 (၃)ပေအမျိုးအစား၊
 (၄)ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊
 (၅)ကျမ်းပြီးနှစ်၊
 (၆)စာကူးနှစ်တို့ကို သေချာစွာ စစ်ဆေး၍ စက္ကူတစ်ရွက်တွင် မှတ်ချက်နှင့်တကွ ရေးသားပြီး ပေစာနံပါတ်တပ်ကာ ပေထုပ်တွင် ကပ်ထားရသည်။

၂။ ယင်းစာရွက်တွင် ပါသည့်အတိုင်း-
 (၁)ကျမ်းအမည်၊
 (၂)အင်္ဂါ၊
 (၃)ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊
 (၄)ကျမ်းပြီးနှစ်၊
 (၅)စာကူးနှစ်တို့ကို ကက်တလောက်တွင် ပေစာနံပါတ်ပါ ရေးကူးစာရင်းတင်ရသည်။

၃။ စာရင်းတင်ပြီးသော ကက်တလောက်များကို အက္ခရာဝလံ(အက္ခရာစဉ်)အတိုင်းဖြစ်စေ၊ မျိုးတူခွဲပြီး အက္ခရာဝလံ၊ အက္ခရာစဉ်ဖြစ်စေ ထားရသည်။

၆။ ပုရပိုက်များ

စက္ကူနှင့်စာအုပ်များ မပေါ်မီက မြန်မာများသည် စာရေးရန်အတွက် ပေရွက်၊ ထန်းဖူးကိုသာ မဟုတ်။ “ပုရပိုက်”ကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ စာရေးရန် အသုံးပြုသည့်လက်နှင့်လုပ်သော စက္ကူတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ပုရပိုက်ကို မည်သည့်ခေတ်လောက်ကစ၍ အသုံးပြုသည်ဆိုသော အချက်ကို မပြောမီ ပုရပိုက်ဟူသောဝေါဟာရကို အနည်းငယ် ဖော်ပြလိုပါသည်။

ပုရပိုက်ဟူသော ဝေါဟာရသည် မည်သည့်ဘာသာစကားက ဖြစ်လာသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်ဟု အတိအကျပြောဖို့ကား မလွယ်ပေ။

အချို့ပညာရှင်များက “ပုရပိုက်”ဟူသောဝေါဟာရမှာ သက္ကတဘာသာ(ပရိဗ)ပရိဗဟုဖြစ်ပြီး ပရိဗမှ ပုရပိုက်ဖြစ်လာသည်ဟုယူဆကြောင်းဖြင့် မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း ပဉ္စမတွဲ စာမျက်နှာ ၉၇ တွင် တွေ့ရသည်။

ကျောက်စာဝန်ဟောင်း တော်စိန်ခိုက်မှု ပုရပိုက်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ သုံးလေ့သုံးထမရှိ။ တရုတ်နိုင်ငံ၌သာ မိုင်းကိုင်စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်သော ပုရပိုက်ဖြူများပေါ်၌ စာရေးလေ့ရှိသဖြင့် ပုရပိုက်ဆိုသောဝေါဟာရမှာ တရုတ်ဘာသာမှလာသောစကားဖြစ်ဟန် တူသည်ဟု ယူဆလေ့ရှိသည်။

တော်စိန်ခိုက် တရုတ်များသည် ရှေးအခါက ပိုးမျှင်ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ချည်ဖျင်များပေါ်တွင်ဖြစ်စေ စာရေးလေ့ရှိကြသည်။ ထိုဖျင်များကို တရုတ်ဘာသာဖြင့် ပုရပိုက်ဟုခေါ်သည်။ ရှမ်းဘာသာနှင့်စာကို ‘လိဂ်’ဟုခေါ်သည်။

တရုတ်ဘာသာ“ပိုပိုက်”နှင့်ရှမ်းဘာသာ“လိဂ်”ကို ပေါင်း၍ “ပိုပိုက်+လိဂ်”မှ “ပိုက်နှင့်လိဂ်”ရှေ့နောက်ပြောင်းပြီး “ပုလိဂ်ပိုက်”ဟု ဖြစ်ကာ ယင်းမှ “ပုလပိုက်” “ပုရပိုက်”ဖြစ်လာဟန်တူသည်ဟုဆိုသည်။

သက္ကတဘာသာ“ပရိဗ”မှပုရပိုက်ဖြစ်လာသည်ဆိုသောစကား၊ တရုတ်ဘာသာ“ပုရပိုက်”နှင့်ရှမ်းဘာသာ“လိဂ်”ကိုပေါင်း၍ “ပုပိုက် လိဂ်”မှ “ပုရပိုက်”ဖြစ်လာသည်ဆိုသောစကားများမှာ ပညာရှင်တို့ ယူဆချက်များသာ ဖြစ်သည်။ အတိအကျပြောဆိုသော ဆုံးဖြတ်ချက်မဟုတ် ချေ။ သို့ဖြစ်၍ ပုရပိုက်ဟူသောဝေါဟာရသည် မည်သည့်ဘာသာစကားက ဖြစ်လာသောဝေါဟာရဖြစ်သည်ဟု အတိအကျ ပြောဖို့ကား မလွယ် ပေဟု အစတွင် ပြောဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်၌ အဘယ်ခေတ်ကစ၍ ပုရပိုက်ကို အသုံးပြုခဲ့သနည်းဆိုလျှင် သရေခေတ်ရာ ပျူခေတ်ကိုချန်၍ မြန်မာခေတ်သက်သက်ကို ပိုင်း၍ပြောရလျှင် ပုဂံပြည် အနော်ရထာမင်း သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်များကို မဆောင်ယူမီ ၁၀ ရာစုနှစ်ကပင် ပုရပိုက်ကို အသုံးပြုနေပြီဟု ဆိုရမည်။

ထိုခေတ်က အရည်းကြီးရဟန်းတို့သည် မိမိတို့၏ အယူကို ကြွေးနီပုရပိုက်တွင် ရေးပြီး သခွတ်ပင်ထဲ၌ ထည့်သွင်းထားကြောင်း ရာဇဝင် မှတ်တမ်းရှိသဖြင့် ပုဂံခေတ်ကပင် ပုရပိုက်အရေးအသား ရှိနေပြီဟု အခိုင်အမာ ပြောနိုင်သည်။

ပေစာသမိုင်းကို ဖော်ပြစဉ်က ပျူစောထီးမင်းလက်ထက်တွင် ဓမ္မသတ်ကျမ်းပြုခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းဓမ္မသတ်ကျမ်း ကို ပေတွင်ရေးသည်။ ပုရပိုက်တွင် ရေးသည်ဟုအတိအကျ မဆိုနိုင်သောကြောင့် ပုရပိုက်တွင် ရေးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်က ပျူ စောထီးမင်းလက်ထက်ကပင် ပုရပိုက်တွင် စာရေးသည့်အလေ့ ရှိနေပြီဟုဆိုနိုင်သည်။

သရေခေတ်ရာ ဒွတဘောင်မင်းကြီးလက်ထက်က ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည်ဟုဆိုသဖြင့် ယင်းမှာလည်း ပုရပိုက်တွင် ရေး သားခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။

သရေခေတ်ရာပြည် သုပညာနဂရဆိမင်းလက်ထက်က ဥတမသီရိအမည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်းကို ပုရပိုက် တွင် ရေးသားပြုစုခဲ့သည်ဟု ယင်းကျမ်းနိဂုံးတွင် ကိုယ်တိုင်မှတ်တမ်းတင်သွားသည်။ ယင်းကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်း၏ နိဂုံးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ် သည်။

သီရိခေတ်ပုရ ၊ သရေခေတ်ရာပြည်၏ ။
ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ အရှေ့မျက်နှာအဖို့ဖြစ်သော။
ဒွိယောဇနပ္ပမာဏေ၊ နှစ်ယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။
ပဒေသေ၊ အရပ်၌။
ဣာသိသသဒိသော၊ ဆင်ဦးခေါင်းနှင့်တူသော။
ဧကောပဗ္ဗတေ၊ တောင်တစ်ခုသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏ ။
တ ပိ၊ ထိုတောင်၏ လည်း။
ဒက္ခိကာပေ ၊ တောင်နံရံ၌။
ဧကော၊ တစ်ခုသော။
သေလဂုဟာ၊ ကျောက်ဂူသည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏ ။
တမ္ပိ၊ ထိုကျောက်ဂူကိုလည်း။
ဒိဗ္ဗစက္ခုနာမိက ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအမည်ရှိသော။
ဣသိ ၊ ရသေ့၏ ။
ဝသနဌာနန္တိ၊ နေရာဟူ၍။
ဇနာနုဇနာ၊ ရှေးလူအဆက်ဆက်တို့သည်။
ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏ ။
တာယ၊ ထိုဂူ၏ ။
သမိပေ၊ အနီးဖြစ်သော။
မနောရမေ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော။
အရညေ၊ တော၌။
ဧက္ကတေ၊ ခြောက်ရာတစ်ဆယ့်ကိုးခုသော။
ကလိယုဂေ၊ သက္ကရာဇ်၌။
သုပညာနဂရဆိနာမိက ၊ သုပညာနဂရဆိမင်းအမည်ရှိသော။
ရညေ၊ မင်း၏ ။
ရာဇသင်္ကြန္တိ နာမိကေန၊ ရာဇသင်္ကြာအမည်ရှိသော။

အမစေ့နု၊ အမတ်သည်။
 ကာရိတော၊ ဆောက်လုပ်အပ်သော။
 ယောဝိဟာရော၊ အကြင်ကျောင်းသည်။
 အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
 တမှိဝိဟာရေ၊ ထိုကျောင်း၌။
 ဥတမသိရီ နာမကော၊ ဥတမသိရီအမည်ရှိသော။
 အဟံ၊ ငါသည်။
 ဝသာမိ၊ နေ၏။
 ဝသန္တောယေဝ၊ နေစဉ်ပင်လျှင်။
 ဒိသမန္တရေန၊ အခွန်ရှည်သဖြင့်၊
 ဣသိဂုဟာ၊ ရသေ့ဂူသည်။
 ဘိဇ္ဇဟိ၊ ပြု၏။
 တမှိဌာနေ၊ ထိုရသေ့ဂူပြုရာအရပ်၌။
 သသေလဂဗ္ဘော၊ ကျောက်တိုက်နှင့်တကွသော။
 (တစ်နည်းကား) ကျောက်သေတာနှင့်တကွလည်းဟူ၏။
 တံ၊ ထိုကြေးပုရပိုက်ကို။
 ဝိဟာရံ၊ ကျောင်းသို့။
 အာဒါယ၊ ယူ၍။
 အဓ္မိလရသေန၊ ချဉ်ရည်ဖြင့်။
 ဓောဝိတာ၊ ပွတ်ဆေး၍။
 ဝန္တေ၊ ကြည့်သည်ရှိသော်။
 အစ္စရိယမ္ဘူတော၊ အံ့ဖွယ်သရဲနှင့်ယှဉ်သော။
 အက္ခရာ၊ အက္ခရာသည်။
 ပါတုဘဝတိ၊ ထင်ရှားစွာဖြစ်၏။
 တံအက္ခရံ၊ ထိုအက္ခရာကို။
 အယောပတာ၊ ကြေးပုရပိုက်မှ။
 ဥဒ္ဓရိတာ၊ ထုတ်၍။
 အနိဋ္ဌိတေယေဝ၊ မပြီးမီပင်လျှင်။
 မဟာဝါတော၊ ပြင်းစွာသောလေကြီးသည်။
 အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏။
 သကလာကာသောပိ၊ ကောင်းကင်အလုံးသည်လည်း။
 နိလအဗ္ဘာနံ၊ ညိုသောတိမ်တိုက်ဖြင့်။
 ပရိပုဏ္ဏောပုတာ၊ ပြည့်သည်ဖြစ်၍။
 ဘိဇ္ဇဓာနံဝိယ၊ ကဲ့သကဲ့သို့။
 ရောဒတိ၊ မြည်၏။
 ရတိဝိယ၊ ညဉ့်ကဲ့သို့။
 သန္နိဘူတော၊ အမိုက်တိုက်သည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
 တံဇဏေညေဝ၊ ထိုဇဏ်၌ပင်လျှင်။
 သောအယောပတာ၊ ထိုကြေးပုရပိုက်သည်လည်း။
 အန္တရဓာယတိ၊ ကွယ်၏။
 အနဋ္ဌေ၊ မပျောက်မကွယ်ကုန်သော။
 သေသေ၊ ကြွင်းကုန်သော။
 တေအက္ခရကမ္မေ၊ ထိုကြေးပုရပိုက်တို့မှထုတ်၍ ပုရပိုက်၌ သင့်ကုန်သော အချို့သောအက္ခရာအစဉ်တို့ကို။
 ပဉ္စသာသနဝ သဟံ ၊ သာသနာငါးထောင်ပတ်လုံး။
 ဌိတတ္ထံ၊ တည်စေခြင်းငှာ။

စုဏ္ဏိယဗန္ဓု၊ ဂါထာနှင့်မရောသော စုဏ္ဏိယကို။
ကတု၊ ပြု၍။
အဟံ၊ ငါသည်။
ပေါတ္တကံ၊ ပေသို့။
အာရောပေယျာသိ၊ တင်ခဲ့ပြီ။
ဥတမသိရိနာမကေန၊ ဥတမသိရိအမည်ရှိသော။
အာစရိယေန၊ ဆရာသည်။
ဒသမော၊ ဆယ်ခုမြောက်။
ဝိရစိတော၊ စီရင်အပ်သော။
ကပ္ပိလင်္ကာရဂန္ဓော၊ ကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်းသည်။
ဣတိသမတ္ထော၊ တွင်ပြီးပြီ။

တောင်တွင်းဆရာတော်ခင်ကြီးပျော် မြို့၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် တောင်ငူမြို့က စာပေသင်ကြားလာသည့်ရှင်ဝရသာမိပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဆရာတို့ထားခဲ့သော မာဂဓဘာသာပါဠိကို ရ၍ အလုံးစုံ အကုန်မသိနိုင်သောကြောင့် တောင်တွင်းဆရာတော်ထံ လျှောက်ထားရာ ကာလရှည်လျားစွာကဖြစ်၍ အကွရာပုဒ်ပါ၌ တိမ်းယိမ်းသည်များကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီးလျှင် မြန်မာဘာသာပြန်၍ ပေးတော်မူသည့်ကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်းပါဌ်နုတ်ပြီး၏ ။

မည်သည့်ခေတ်ကစ၍ ပုရပိုက်ပေါ်လာသည်ဟု အသေအချာ မပြောနိုင်ပေ။ ပုရပိုက်၏ အစကို သုတေသီများ လေ့လာသင့်ပေသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် စတုတ္ထသင်္ဂါယနာအဖြစ် ပေထက်အကွရာတင်ခဲ့သည်ဆိုသော သာသနာနှစ် ၄၅၀ ကလည်း ပေါတ္တကာရူပထက် အကွရာတင်သည်ဟုဆိုသည်။ ပုရပိုက်များ ရှိသည်ဟုအရိပ်အမြှင်မျှပင် မတွေ့ရပေ။

ပုရပိုက်၏ အစကို လေ့လာလျှင် ပေစာသမိုင်းအခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်လာ “ပေါတ္တက” ဆိုသောစကားကို သေချာစွာ လေ့လာသင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိသည်။

မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်၌ပါသော စကားကို မောင်းထောင်ဆရာတော်က—
“ဝိနိစ္ဆယေ၊ အဆုံးအဖြတ်နည်းတို့ကို။ ပေါတ္တကေ၊ ပေ၌။ လိခါပေတွာ၊ ရေးစေ၍။ ဣမံပေါတ္တကံ၊ အဆုံးအဖြတ် စာရေးသောပေကို။ ဩလောကေတွာ၊ ကြည့်ရှု၍။ အနံ၊ တရားကို။ ကရေယျာထ၊ ဆုံးဖြတ်ကြကုန်လော့”
စသည်ဖြင့် “ပေါတ္တက”ဆိုသောစကားကို “ပေ”ဟု မြန်မာပြန်ထားသည်။

ပေါတ္တက ဆိုသောစကားကို မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်အပြင် အခြားအခြားဇာတ်နိပါတ်တို့၌ ရှာဖွေကြည့်ရှုရာ သုရာယနဇာတ်နှင့်တဏှာရိယဇာတ်တို့၌ ပေါတ္တကဟူသောစကား ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

သုရာယနဇာတ်တွင် အရက်မူးသမားအကြောင်းကို ပြဆိုရာ၌ အရက်မူးသမားသည်—
“ကဒါစိနဂေါ၊ တစ်ခါတလေ ကိုယ်လုံးတီး။ ကဒါစိပေါတ္တကပိလောတိကာယနိဝတ္တတာ၊ တစ်ခါတလေ ပုဆိုးကြမ်း၊ ပုဆိုးနှမ်းဖြင့် ဝတ်နေသောကြောင့်”

ထိုဇာတ်၌ ပေါတ္တကဆိုသောစကားကို ဇာတ်အဋ္ဌကထာဆရာက—
ပေါတ္တကန္တိ သာလာသာဋကံ။
ပေါတ္တကန္တိ ဘနသာဋကံ၊ (သီရိလင်္ကာမူ၊ အင်္ဂလိပ်မူ။)
အဓိပ္ပါယ်ကား ပေါတ္တကဆိုသည်မှာ ပိုက်ဆံလျှော်ပုဆိုး(ဖျင်) (တစ်နည်း)ထူထဲသောပုဆိုးဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။
အထက်ပါဇာတ်များ၌ ပေါတ္တကဟူသော ပါဠိမှာ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် ပုဆိုးကြမ်း၊ ဖျင်ကြမ်းဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။
ထိုဇာတ်အရ ပေါတ္တကဟူသောပါဠိကို ပုဆိုးကြမ်း၊ ဖျင်ကြမ်းဟု မြန်မာပြန်နိုင်သောကြောင့် “ပေါတ္တကေလိခါပေတွာ”ဟူသော မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်ကို စာရေးဖို့ရန် ပြုလုပ်ထားသော ပုဆိုး၌ (တစ်နည်း)ဆိုသော် စာရေးရအောင် ပြုလုပ်ထားသော အရာ၌ ရေးစေသည်ဟုအဓိပ္ပါယ်ယူနိုင်သည်။ ဖျင်ကို စာရေးရန် ပြုလုပ်ထားသောအရာဆိုသည်မှာ ယခုအခေါ် ပုရပိုက်ပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း ပဉ္စမအုပ် စာမျက်နှာ ၉၈ ၌လည်း—
ပါဠိဘာသာမှာ စာရေးနိုင်သမျှ ပေါတ္တက ခေါ်သည်။ ပေါတ္တက သဒ္ဒါကို မြန်မာပြန်သည့်အခါ ပေ၊ ထန်းဖူး၊ ပုရပိုက်၊ စက္ကူဟူ၍ ရှေးဆရာများက ရေးသားကြသည်။ စာရေးသော အထည်ဝတ္ထုဟူသမျှ ပေါတ္တကတွင် ပါဝင်သည်ဟုဆိုထားလေသည်။
ယခုတင်ပြခဲ့သောအချက်များကို ထောက်ထား၍ မဟာတုဏ္ဏိလဇာတ်၌ တရားအဆုံးအဖြတ်ကို ရေးသည်ဆိုသည်မှာ ပုရပိုက်တွင် ရေးခြင်းဖြစ်သည်ဟုယူဆနိုင်သောကြောင့် ဘုရားမပွင့်မီကပင် ပုရပိုက်ရှိလိမ့်မည်ဟုတွေးဆလျှင်လည်း တွေးဆနိုင်လေသည်။

ပုရပိုက်အမျိုးမျိုး

ပုရပိုက်ဆိုသည်ကို လွယ်လွယ်ပြောရလျှင် ရှေးခေတ်က စာရေးရန် အသုံးပြုသည့်စက္ကူခေါက်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ စက္ကူမှာလည်း သစ်

ခေါက်၊ ဝါး၊ ကောက်ရိုး စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ထားသည့်လက်လုပ်စက္ကူဖြစ်သည်။

ယင်းစက္ကူထူကြီးကို ဘယ်ပြန်ညာပြန် ခေါက်ထားသဖြင့် ဘာလျာကဲ့သို့ ဆွဲဆန့်ပြီး ဖတ်ရသည်။ ပုရပိုက်ကို ဘယ်ပြန်ညာပြန် အခေါက်လိုက် ကိုင်ထားလျှင် များသောအားဖြင့် အရှည် ၁၇ လက်မ၊ ၁၈ လက်မခန့်ရှိ၍ အနံ ၇ လမ၊ ၈ လက်မခန့်ရှိသည်။ ဆွဲဆန့်လျှင် ၈ ပေခန့်ရှိ၏။

ပုရပိုက်ကို စက္ကူအပြင် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ သားရေ စသည်တို့ဖြင့်လည်း ပြုလုပ်သည်။ ပုဂံပြည်တွင် သခွတ်ပင်ထဲ၌ ထည့်ထားသောပုရပိုက်မှာ ကြေးနီပုရပိုက်ဟုရာဇဝင်က ဆိုသည်။

နေမိဘုံခန်းယျိုပုရပိုက် ၈၂ ခုလည်း—

“ကြေးပုရပိုက်၊ သိုက်သိုက်ချုပ်ချုပ်၊ အုပ်အုပ်ဖုံးဖုံး၊ စာလုံးကြွေကြွေ၊ မင်သေ့လှလှ၊ ပီသအက္ခရာ၊ မင်းစဉ်စာသို့”ဟုတွေ့ရသည်။

သို့ရာတွင် အများသုံးပုရပိုက်မှာ စက္ကူပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ စက္ကူပုရပိုက်ကို သစ်ခေါက်၊ ဝါးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ရသည်။

ပုရပိုက်တွင် —

၁။ ပုရပိုက်ဖြူ၊

၂။ ပုရပိုက်နက် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။

ထိုနှစ်မျိုးတွင် ပုရပိုက်နက်ကို အသုံးများသည်။ ပုရပိုက်နက်မှာ တန်ဖိုးလည်း နည်းသည်။ ရေးရာ၌လည်း လွယ်ကူသည်။ ဖျက်လို၊ ပြင်လိုလျှင်လည်း ကျောက်သင်ပုန်းကဲ့သို့ပင် လွယ်ကူသည်။

ပုရပိုက်ဖြူတွင် အမျိုးအစားခွဲခြားလေ့မရှိသော်လည်း ပုရပိုက်နက်တွင်မူ အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစားကွဲပြားသည်။

၁။ ရှမ်းပုရပိုက်

ရှမ်းပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်ကထွက်သော စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်သော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ တာရှည်ခံသည်။

၂။ သရက်ချဉ် ပုရပိုက်

သရက်ချဉ်ပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ သရက်ချဉ်ခေါ်သော သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်သော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ သစ်ပင်အမည်ကို အစွဲပြု၍ သရက်ချဉ်ပုရပိုက်ဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပုရပိုက်လောက် မခိုင်တတ်သော်လည်း အခြားပုရပိုက်များထက် ပို၍ခိုင်သည်။ ဘိုးတော်လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ကျော်က သရက်ချဉ် ပုရပိုက်များ ယခုထက်ထိ(နှစ်ပေါင်း ၁၄၀ ကျော်တိုင်အောင်)ခိုင်ခံ့စွာ ရှိသေးသည်ဟု မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း ပဉ္စမတွဲ စာမျက်နှာ ၁၀၃ တွင် ပုဂံဝန်ထောက်ဦးတင်က ဆိုထားပေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ရှမ်းပုရပိုက်၊ သရက်ချဉ်ပုရပိုက်များကိုသာ တာရှည်စွာ သုံးရန်ကိစ္စအတွက် လှပခိုင်ခံ့အောင် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။

၃။ ရှာထိုး(လျှာထိုး)ပုရပိုက်

ရှာထိုး(လျှာထိုး)ပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ ဝါးကို လုပ်သော ပုရပိုက် ဖြစ်သော်လည်း ဝါးပုရပိုက်ရိုးရိုးထက် ပို၍ခိုင်သည်။ ပို၍ချောသည်။ ချောမွတ်အောင် ခံ့ညာင်းနှင့်တိုက်၍ မျက်နှာဖုံးအလွှာနှစ်ထပ်ကို သပ်သပ်ရပ်ရပ်လုပ်ကာ အလယ်က အကြောင်းကလေးခံ၍ ပြုလုပ်ထားသော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။

၄။ ဝါးပုရပိုက်

ဝါးပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ ဝါးရိုးရိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ လက်ခံစာအကြမ်းရေးရန် အသုံးပြုသည်။

ပုရပိုက်တွင် အလွှာအထပ်အရေအတွက်တို့ကို လိုက်၍ အခေါ်အဝေါ်အမျိုးမျိုးလည်း ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) လွှာချင်း သို့မဟုတ် တစ်ရေစီး

လွှာချင်းဆိုသည်မှာ အလွှာတစ်လွှာတည်းရှိသော ပုရပိုက်ကို လွှာချင်းဟုခေါ်သည်။ တစ်ရေစီးဟုလည်းခေါ်သည်။

ရေစီးဆိုသည်မှာ ပုရပိုက်အလွှာတစ်လွှာကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုရင့်အမိန့်တော်များ ရေးမှတ်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။

(၂)နှစ်ရေစီး

နှစ်ရေစီးဆိုသည်မှာ လွှာချင်းကဲ့သို့ အလွှာမျိုးနှစ်လွှာပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။ အစီရင်ခံချက်များကို ရေးရာ၌ အသုံးပြုသည်။

(၃) လွှာထပ်ကလေး

လွှာထပ်ကလေးဆိုသည်မှာ သုံးရေစီးမှ ငါးရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။ အဆိုလွှာ၊ အချေလွှာများကို ရေးရာ၌အသုံးပြုသည်။

(၄)လွှာထပ်ကြီး

လွှာထပ်ကြီးဆိုသည်မှာ ခြောက်ရေစီးမှ တစ်ဆယ့်တစ်ရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကို ခေါ်သည်။

(၅) ဆူဝက်

ဆူဝက်ဆိုသည်မှာ တစ်ဆယ့်နှစ်ရေစီးမှ တစ်ဆယ့်ခြောက်ရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကို ခေါ်သည်။

(၆)တစ်ဆူ

တစ်ဆူဆိုသည်မှာ သုံးဆယ့်နှစ်ရေစီးပါသောပုရပိုက်ဖြစ်သည်။

ပေစာကို တစ်ထုပ်၊

စာအုပ်ကို တစ်အုပ်၊

ပုရပိုက်ကို တစ်ဆူဟုခေါ်သည်။

ပုရပိုက်တစ်ဆူမှာ ၃၂ ရေစီး ရှိသည်။ ရေစီးနှင့်လွှာချင်းသည် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် တစ်ရေစီးမှာ နှစ်မျက်နှာရေးရိုး၊ တစ်မျက်နှာတွင် ၁၂ ကြောင်းရေးရိုး ဖြစ်သည်။

ပုရပိုက်သည် ခေါက်ထားလျှင် အထပ်လိုက်ဖြစ်နေသဖြင့် ယခုကာလ စာရင်းစာအုပ်ခပ်ရှည်ရှည်နှင့်တူသည်။ ဖွင့်ကြည့်လျှင် ဘာဂျာကဲ့သို့ဆက်နေသည်။ အပေါ်ဖုံးကို သားရိုးပြောက်တပ်ခြင်း၊ သစ်စေးသုတ်ခြင်း၊ ဟင်္သာဒါးသုတ်ခြင်း၊ ရွှေချခြင်း၊ မှန်စီခြင်း စသည်ဖြင့် လှပခိုင်ခံ့အောင် လုပ်ဆောင်သည်။ ယွန်းပေါင်ပုရပိုက်ဟုခေါ်သည်။

စာရေးသောအခါ ပုရပိုက်ကို ချောမွတ်နေအောင် ခံညင်းဖြင့် တိုက်ပြီး ပုရပိုက်ဖြူဖြစ်လျှင် အဖြူရောင်မှတစ်ပါး အနက်၊ အနီ၊ အဝါ၊ အပြာစသော ဆေးများ၊ ရွှေမင်၊ ငွေမင်များဖြင့်ရေးသည်။ စုတ်တံဖြင့် ရေးသည်။ ပုရပိုက်နက်ဖြစ်လျှင် ကံကူဆံဖြင့်ရေးသည်။ မြေဖြူဖြင့်လည်း ရေးသည်။ များသောအားဖြင့် ကံကူဆံဖြင့်သာ အရေးများသည်။

ရှေးအခါက ကျမ်းပြုသောပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရှေးဦးစွာ ပုရပိုက်တွင် အကြမ်းရေးပြီးမှ ပေထက်သို့တင်ကြသည်ဟု သိရသည်။

မဟောသဓာဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုနိဂုံးတွင်—

စာဝတ္ထု၊ ကျွတ်ဆုအောင်မြိုက်၊ မြတ်သည်ဘိုက်ကို၊ ပုရပိုက်ရွှေတောင်၊ ဆင့်ဆင့်ဆောင်လျက်၊ သံတောင်လေးဆူ၊ အပြည့်ဟူသား၊ ဖူလက်ခံမှာ၊ အက္ခရာကို၊ သေချာမြဲတည်၊ အခွန်ရှည်စွာ၊ စည်ပင်ပွားစေ၊ နှလုံးခွေ၍၊ ပေထက်တင်မှု၊ ရေးကူးပြုသား။ ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဘူရိဒတ်ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုနိဂုံး၌လည်း—

အများမှတ်မှု၊ ဇာတ်ဝတ္ထုကို၊ လက်နုသွန်ပိုက်၊ ယဉ်သိုက်မြိုက်အောင်၊ ပုရပိုက်လက်ခံ၊ မလျှံမယွင်း၊ မကြွင်းစေချင်၊ ပေထက်တင်၍၊ အောင်မြင်ပြီးလတ်၊ ကမည်းသတ်သည်။

ဟူ၍လည်းကောင်း ပုရပိုက်တွင် အကြမ်းရေးပြီးမှ ပေထက်တင်ကြောင်း ဆိုထားလေသည်။

ပုရပိုက်များတွင် မြန်မာမင်းလက်ထက်က အုပ်ချုပ်ပုံများ၊ မြို့ရွာစစ်တမ်းများ၊ အခွန်တော်ကောက်ခံခြင်းများ၊ အမိန့်တော်များ၊ ရုံးတော်နှင့်စပ်သောကိစ္စများကို ရေးသားလေ့ရှိသည်။

ဇာတ်သဘင်များတွင် အသုံးပြုသော ဇာတ်ချင်းများ၊ မေတာစာများ၊ ရတုများကိုလည်း ရေးသားလေ့ရှိသည်။ ယခုခေတ်တွင် အသုံးပြုသော မှတ်စုစာအုပ်ကဲ့သို့ ရှေးခေတ်မြန်မာများသည် ပုရပိုက်ကို မှတ်စုစာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် ဆေးနည်းများ၊ ဇာတာရက်ချုပ်များ၊ ကြွေးစာရင်းများ၊ ဆေးမြီးတိုများ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေစာရင်းများ၊ သစ်ပင်အမျိုးအစားများနှင့်အသီးအနှံများ စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်စရာရှိသမျှကို ပုရပိုက်တွင် ရေးမှတ်ကြသည်။ သံဃာတော်များ ဆွမ်းတော်ကြီးခံကြသည့်စာရင်းကိုပင် ပုရပိုက်တွင် ရေးမှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုရပိုက်တစ်ဆူတွင် အကြောင်းအရာတစ်မျိုး၊ စာတစ်မျိုးသာမဟုတ်ဘဲ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မှတ်စုသဘောဖြင့် အမျိုးစုံရေးသားထားတတ်သောကြောင့် ပုရပိုက်တွင်ပါသော စာများကိုကြည့်၍ အရေးပါသောအကြောင်းတို့ကို စာရွက်တွင် ရေးပြီး ပုရပိုက်အပေါ်ဖုံးတွင် ကပ်ထားသင့်သည်။ ပုရပိုက်ကို ဖွင့်၍မကြည့်ဘဲ အတွင်းက မည်သည့်အကြောင်းအရာများ ပါကြောင်းကို သိနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

ပုရပိုက်များဆိုင်ရာအနှစ်ချုပ်

ပုရပိုက်များအခန်းတွင် အောက်ပါတို့ကို အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် မှတ်သားထားသင့်သည်။

၁။ ပုရပိုက်

ပုရပိုက်ဆိုသည်မှာ ရှေးခေတ်က စာရေးရန်အသုံးပြုသည့်ဘယ်ပြန်ညာပြန် ခေါက်ထားသော စက္ကူခေါက်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။

ပုရပိုက်ကို စက္ကူ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ သားရေစသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။

စက္ကူပုရပိုက်မှာ ပုရပိုက်ဖြူ၊ ပုရပိုက်နက်ဟုနှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုနှစ်မျိုးအနက် ရေးရန်၊ ဖျက်ရန် လွယ်ကူသဖြင့် ပုရပိုက်နက်ကို အသုံးများသည်။

၂။ပုရပိုက်အခေါ်အဝေါ်များ

- က။ လွှာချင်း သို့မဟုတ် တစ်ရေစီး
အလွှာတစ်လွှာတည်းရှိသော ပုရပိုက်ကို ခေါ်သည်။
- ခ။ နှစ်ရေစီး
အလွှာနှစ်လွှာပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။
- ဂ။ လွှာထပ်ကလေး
သုံးရေစီးမှ ငါးရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။
- ဃ။ လွှာထပ်ကြီး
ခြောက်ရေစီးမှ ၁၁ ရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။
- င။ ဆူဝက်
၁၂ ရေစီးမှ ၁၆ ရေစီးအထိပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။
- စ။ တစ်ဆူ
၃၂ ရေစီးပါသော ပုရပိုက်ကိုခေါ်သည်။

၃။ ပုရပိုက်စာတစ်မျက်နှာကြောင်းရေ

ပုရပိုက်၌ စာတစ်မျက်နှာတွင် ၁၂ ကြောင်း ရေးလေ့ရှိသည်။

၄။ ပုရပိုက်တွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာ

ပုရပိုက်တွင် ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ ရေးသားခြင်းနည်းသည်။ အုပ်ချုပ်ပုံများ၊ မြို့ရွာစစ်တမ်းများ၊ အခွန်တော်ကောက်ခံခြင်းများ၊ မေတာစာများ၊ ရတုများ၊ ဆေးနည်းများ စသည်ဖြင့် အမျိုးစုံရေးမှတ်လေ့ရှိသည်။

၅။ ပေပုရပိုက်ကို ထိန်းသိမ်းနည်း

စာအုပ်စကားချီး၌ “တစ်ခါတလေ မိမိသိချင်သောအချက်နှင့်စပ်၍ ဘယ်ကျမ်းမှာပါသည်၊ ဘယ်ကျမ်းက ဘယ်ကိုဆိုသည်”စသည်ဖြင့် ညွှန်းထားသည့်အညွှန်းစကားများ တွေ့ရသော်လည်း ထိုညွှန်းချက်များမှာ ပုံနှိပ်ပြီးမရှိသေးဘူးဆိုလျှင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ကိုယ်တိုင်သိသောအနေဖြင့် မဟုတ်ဘဲ တစ်ဆင့်ပြောစကားဖြင့် ကျေနပ်ရသည့်အဖြစ်မျိုး ကြုံရတတ်သည်။ စာပေကျမ်းဂန်များ၌ ယင်းသို့ညွှန်းထားသောအချက်များကို တွေ့ရတတ်သည်”စသည်ဖြင့် ပုံမနှိပ်သေးသောစာပေကျမ်းဂန်များ အတော်များများ ရှိသေးကြောင်း သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်းကိုဖတ်ရှုလျှင်ပင် စာအုပ်အဖြစ် ပုံမနှိပ်ရသေးသော ပေပုရပိုက်နှင့်သာ ရှိနေသည့်ကျမ်းအတော်များများ ညွှန်းထားသည်ကို တွေ့နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာစာပေလောက၌ ရှေးက ရှိခဲ့ဖူးသော စာပေကျမ်းဂန်အတော်များများ စာအုပ်အဖြစ် မရောက်သေးဘဲ ပေစာအဖြစ်နှင့်သာ ရှိကြလေသည်။

အချို့ကျမ်းများမှာ ပေစာကိုပင် မတွေ့ရတော့ဘဲ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေကြလေသည်။ မြန်မာစာပေအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ပျို့ကဗျာလင်္ကာတစ်မျိုးတည်း၌ပင် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာပေါင်း အတော်များများ ရှိလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၄၉ ခုနှစ်က ပိဋကတ်တော်အုပ်၊ မိုင်းခိုင်းအတွင်းဝန်ဦးယံ စာရင်းပြုမှတ်တမ်းတင်ခဲ့သော ပိဋကတ်သမိုင်းအရ ပျို့ကဗျာလင်္ကာပေါင်း ၁၅၇ (တစ်ရာငါးဆယ့်ခုနစ်)စောင်ရှိသည်ဟု သိရသော်လည်း ယခုပုံနှိပ်ပြီးရှိသဖြင့် အများသိနေကြသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာပေါင်းမှာ ၅၀ (ငါးဆယ်)ကျော်ခန့်သာရှိလေရာ ပျို့ကဗျာလင်္ကာပေါင်း ၁၀၀ (တစ်ရာ)ကျော်ခန့် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေသည်ဟုဆိုနိုင်လေသည်။

ထို့ပြင် ပိဋကတ်သမိုင်းတွင် မပါသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာများလည်း ရှိဦးမည်ဖြစ်ရာ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာစာပေအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ပျို့ကဗျာလင်္ကာစာပေတစ်မျိုးတည်း၌ပင် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေသောဦးရေကား သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်ရှိပြီး ယခုပုံနှိပ်ထားသဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာသုံးပုံတစ်ပုံခန့်သာ ရှိသည်။

အခြားသောမြန်မာစာပေကျမ်းဂန်များတွင်လည်း စာအုပ်အဖြစ် ရောက်နေသော ကျမ်းဂန်ထက် စာအုပ်အဖြစ် ပုံမနှိပ်ရသေးသော ကျမ်းများက ပို၍ များလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။

ယင်းသို့စာအုပ်အဖြစ် ပုံမနှိပ်ရသေးသော စာပေကျမ်းဂန်တွင် ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွားသော စာပေကျမ်းဂန်များလည်း အတော်များများ ရှိမည်။ မပျက်စီးဘဲ ပေစာအဖြစ် ရှိနေသော စာပေကျမ်းဂန်များလည်း အတော်များများ ရှိလိမ့်ဦးမည်ဟုယူဆရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ အထက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ရှာဖွေစုံစမ်းလျှင် ပုံမနှိပ်ရသေးသော ပေစာများ အတော်များများ ရနိုင်လိမ့်မည်ဟုမျှော်လင့်ရသည်။ တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်တွင်ပင် ယခုအခါ ပုံမနှိပ်ရသေးသော စာပေကျမ်းဂန်ပေစာထုပ် အတော်များများကို ရရှိထားပြီဟုသိရသည်။

ပေအများ၌ ယခုဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပုံမနှိပ်ရသေးသော ပေစာများပါရှိတတ်သည်ဖြစ်၍ ယင်းတို့ကို မပျက်မစီးအောင် ထိန်းသိမ်းထားသင့်လေသည်။

အချို့ကျမ်းများမှာ စာပေတန်ဖိုးအားဖြင့် အလွန်တန်ဖိုးရှိသော ကျမ်းများဖြစ်ရုံတင်မက ရှားလည်း အလွန်ရှားပါးသောကျမ်းများဖြစ်သည်။

စာပေအားဖြင့် အလွန်တန်ဖိုးရှိသော ကျမ်းဖြစ်သော်လည်း လူများစုသုံးနိုင်သောကျမ်းမဟုတ်သဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူတို့က ပုံမနှိပ်လိုကြပေ။ ထိုကဲ့သို့သော ကျမ်းဂန်ပေစာများကို မပျောက်မပျက်အောင် အထူးထိန်းသိမ်းထားသင့်လေသည်။

အမှန်အားဖြင့် ပြောရလျှင် စာပေတန်ဖိုးရှိသော ကျမ်းများကိုသာမက ပုံမနှိပ်ဖူးသေးသော ကျမ်းမှန်သမျှကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းထားသင့်ပေသည်။ ပုံနှိပ်ပြီးသောပေစာများကိုလည်း မပျက်မစီးအောင် ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းထားသင့်ပေသည်။

အကြောင်းသော်ကား- ပုံနှိပ်စာအုပ်တို့၌ မူအမျိုးမျိုးဖြစ်နေလျှင် ပေမူနှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပုံနှိပ်စာအုပ်များတွင် ပုံနှိပ်တိုက်တစ်တိုက်နှင့်တစ်တိုက် မတူသောမူကွဲများ တွေ့ရတတ်သည်။ ပါရမီခန်း၊ ဆုတောင်းခန်း စသောပျို့များ၌ ယင်းသို့သော မူကွဲများ အများပင်ရှိသည်။

ထိုမူကွဲများကို ပေမူနှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုရာ အချို့အချက်အလက်များမှာ ပေမူ လေး၊ ငါးမူ၌ပင် တစ်မူနှင့်တစ်မူ မတူသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ သုတေသနပြုလုပ်သူများအဖို့ မူအမျိုးမျိုးကို တိုက်ဆိုင်နှီးနှောပြီး ဆင်ခြင်ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် ပုံနှိပ်ပြီးရှိသောပေမူများကိုလည်း မပျက်စီးအောင် ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းထားသင့်လေသည်။

ပေစာကို မပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် အရေးအကြီးဆုံးမှာ ရေနံကိုင်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ရေနံကိုင်ဆိုသည်မှာ ပေစာရွက်များကို တစ်ရွက်စီ ရေနံသုတ်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရေနံကိုင်သောအခါ ရေနံဆီကို မသုံးရ။ ရေနံချေးကိုသာ သုံးရသည်။ အဝတ်ကို ရေနံချေးဆွတ်၍ ပေစာရွက်များကို တစ်ချပ်စီ သုတ်ပေးရသည်။

သုတ်သောအခါ ပေစာချပ်ကို စားပွဲပေါ်ချ၍ လက်ဝဲဘက်အဖျား စာမရေးဘဲ ချန်ထားသောနေရာကို လက်ဝဲလက်ဖြင့် ဖိထားပြီး လက်ယာလက်ဖြင့် ရေနံဖတ်ကိုကိုင်ပြီး ပေချပ်လက်ဝဲဘက်အဖျားမှ လက်ယာဘက်အဖျားအထိ တစ်သမတ်တည်းသုတ်ရသည်။ တစ်ရှိန်တည်းဆွဲ၍ သုတ်ရသည်။ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် မသုတ်ရ။ ပထမရေနံဖတ်နှင့်သုတ်၍ တစ်ဖန် အဝတ်ခြောက်နှင့်သုတ်ပြီးသောအခါ ပေချပ်များကို တစ်ချပ်စီဖြန့်ခင်း၍ အရိပ်တွင် သွေ့အောင်ထားရသည်။

ရေနံသုတ်သောအခါ စာများ ပို၍ထင်ရှားလာသည်။ ရေနံသုတ်ခြင်းအားဖြင့် ပိုးကိုက်ခြင်းဘေးမှလည်း ကင်းလွတ်သဖြင့် တာရှည်ခံသည်။ ပေစာများကို နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ်လောက် ရေနံသုတ်ပေးသင့်သည်။ အနည်းဆုံး သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ရေနံသုတ်ပေးသင့်သည်။

ယင်းသို့ နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ်၊ သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ရေနံသုတ်ပေးထားလျှင် ပိုးလည်း မစားဘဲ ပေလည်း ပို၍ တာရှည်ခံသည်။ မကြာမကြာ ရေနံကိုင်ပေးလျှင်မူကား အနှစ်သုံးလေးရာအထိ ခံနိုင်သည်ဟုသိရသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၃၅ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သောဝမ်းဘဲအင်းစံမင်းသည် ၁၀၄၂ ခုနှစ်တွင် ရေးသားစေ၍ လှူဒါန်းခဲ့သောပေစာမှာ ယခုတိုင် အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံမှာရှိသည်ဟုသိရသည်။ ထိုပေစာမှာ ယခုသော် နှစ်ပေါင်း သုံးရာခန့် ရှိလေပြီ။

လှေသင်းအတွင်းဝန်ဦးချိန် ၁၁၉၂ ခုနှစ်က အပြီးသတ်ရေးသော ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီတွင် “ပေရေးကညစ်ရေး အက္ခရာစုမှာလည်း ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်များရှင် မင်းတရားကြီးလက်ထက် သားတော်ငါးဆူဒါယကာတောင်ငူရောက်မင်းလက်ထက်ဆီက ရေးသားခဲ့သည့်ပေစာများကိုသာ တွေ့မြင်ရချေသည်” ဟုပါရှိသဖြင့် ဦးချိန်တွေ့ဖူးသော ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်(ဘုရင့်နောင်)လက်ထက်က ပေဆိုလျှင် နှစ် ၅၀၀ (ငါးရာ)ခန့်ရှိသော ပေများဖြစ်ပေသည်။ (ရှုမဝ၊ လတစ်ရာ၊ ပေဖူးလွှာ)။

ပုရပိုက်နက်မှာ လွန်စွာတာရှည်မခံ၊ အနှစ် ၁၅၀(တစ်ရာငါးဆယ်)ကျော်သာကြာသောပုရပိုက်နက်များသာ ယခုအခါ တွေ့ရသည်။ ပုရပိုက်ဖြူနှင့်ပေစာများ အနှစ် ၅၀၀(ငါးရာ)ကျော် ၆၀၀ (ခြောက်ရာ)ရှိအောင် တာရှည်စွာ ခံသည်ကို တွေ့ရသည်။ အနှစ် ၉၀၀ (ကိုးရာ)ကျော်ကြာသော ပေစာများ ကျွန်ုပ်တို့ သက်သေခံ လက်ရှိထားလျက်ရှိသည်။ (မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ ပဉ္စမအုပ်။ ၁၀၁)

ပေစာကို မပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းရန်၌ ဒုတိယအရေးကြီးသောအချက်မှာ ကျမ်းများထည့်ပေးရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ကျမ်းမပါဘဲ ပေစာချည်းရှိနေသောပေစာအများအပြားပင် ရှိနေသည်။ ထိုပေစာများကို သင့်လျော်သောသစ်သားကို ကျမ်းလုပ်၍ ထည့်ပေးသင့်သည်။ ကျမ်းမှာ ပေစာမပျက်စီးအောင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးသောအရာ ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် များစွာသောပေစာတို့မှာ ပလ္လင်တိုင်များမရှိဘဲဖြစ်နေတတ်သဖြင့် ပလ္လင်တိုင်မရှိသောပေများကို ပလ္လင်တိုင် ထည့်ပေးသင့်သည်။ ပလ္လင်တိုင်မစိုက်လျှင် ပေချပ်များ မငြိမ်သဖြင့် ပျက်စီးလွယ်သည်။

ဆွေးရိစုတ်ပြတ်နေသော စာထုပ်ပဝါများကိုလည်း အသစ်လဲလှယ်ပေးသင့်သည်။ စာထုပ်ပဝါညစ်ထေးဆွေးရိနေလျှင် ပိုးများကိုက်တတ်သဖြင့် ယင်းမှတစ်ဆင့် ပေစာကို ပိုးစားနိုင်သည်။

အချို့ပေစာများမှာ အစားမရနိုင်သော စာကောင်းပေကောင်းများ ဖြစ်သဖြင့် မပျက်မစီးအောင် အထူးဂရုစိုက်၍ထိန်းသိမ်းထားသင့်ပေသည်။

ပုရပိုက်များကိုကား ပိုးမစားအောင် မကြာမကြာ အနည်းဆုံးတစ်နှစ်တစ်ခါ ကြည့်ရှုသုတ်သင်ထားသင့်သည်။ ပိုးကာကွယ်ဆေးများဖြူးထားသင့်သည်။ ပေစာထုပ်များ၊ ပုရပိုက်များကို လုံခြုံအောင် ဗီရိယံတွင် ထည့်ထားသင့်သည်။

၈။ ပေပုရပိုက်တို့၌ တွေ့ရတတ်သော စာလုံးပေါင်းများ

စကားလုံးချိုး၍ ရေးခြင်းများ

ပေစာဖတ်နည်းအပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ပေ၌ စာရေးသောအခါ မျဉ်းကြောင်းများအစနှင့်အဆုံးတွင် မျဉ်းတားပြီး တားထားသော မျဉ်းအထိ စာကြောင်းများ တိတိရှိရှိဖြစ်နေအောင် ရေးလေ့ရှိသည်။

အကယ်၍ စာကြောင်းအဆုံးတွင် စာတစ်လုံးစာသာ နေရာကျန်၍ ရေးရမည့်စာလုံးက “ဖြင့်”ဖြစ်လျှင် “ဖြ”ကိုသာရေးပြီး ငသတ်အောက်မြစ်(င့်)ကို နောက်စာကြောင်းအစတွင် ဆက်ရေးလေသည်။

ကဲ့သို့ နေရာလွတ်လည်း မကျန်အောင် စာကြောင်းလည်း တိတိရှိရှိဖြစ်နေအောင် ရေးခြင်းမှာ ပေကို ချွေတာလိုသောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ စာကြောင်းများ တစ်ညီတည်း တိတိရှိရှိဖြစ်နေစေလိုသောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။

ယင်းကိုကောက်၍ ရှေးက ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာများသည် တစ်စုံတစ်ခုကို ပြုလုပ်ရာတွင် အပိုအလိုမရှိ တိတိရှိရှိ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်ဟူသော သဘောကို သိနိုင်သည်။

စာကြောင်းအဆုံး၌သာ မဟုတ်။ စာကြောင်းအတွင်း၌လည်း စာလုံးများကို တစ်လုံးနှင့်တစ်လုံးကျဲမနေစေဘဲ ခပ်စိပ်စိပ်ရေးလေ့ရှိသည်။

သို့ရာတွင် တစ်လုံးနှင့်တစ်လုံး ပူးကပ်နေအောင်လည်း မရေးချေ။ တစ်လုံးနှင့်တစ်လုံးကြားတွင် နေရာလွတ်လည်း မကျန်၊ ပူးကပ်၍လည်း မနေစေဘဲ ဖတ်သာအောင် ရေးလေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့ရေးခြင်းမှာလည်း ပေကို ချွေတာသည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ပေကို ချွေတာခြင်းမှာ ပေရွက်ရှားပါးသောကြောင့်ကား ဟုတ်ဟန်မတူချေ။ အပိုမကုန်သင့်သောအရာ၌ အပိုမကုန်စေလိုသည့်သဘောပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုယူဆရသည်။

ရှေးက ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာများသည် တစ်ကျပ်နှင့်လုံလောက်သည့်နေရာတွင် ငါးမတ်အကုန်မခံလိုကြပေ။ သဘောအတိုင်းပင် စာတစ်ကြောင်းဖြင့် ကိစ္စပြီးသည့်အရာတွင် တစ်ကြောင်းထက်ပိုပြီး မရေးလိုကြပေ။

တစ်ခါတရံ စာတစ်ကြောင်းထက် အနည်းငယ်ပိုရေးမှပြီးနိုင်မည့်ကိစ္စများကိုပင် တစ်ကြောင်းတည်းဖြင့် ပြီးအောင် အချို့စာလုံးများကို ချိုး၍၊ အချို့စာလုံးများကို ဆက်စပ်၍၊ အချို့စာလုံးများကို ဆင့်ထပ်၍ ရေးလေ့ရှိသည်။

ပေစာကို ဖတ်သောအခါ မည်သည့်စာလုံးများကို မည်သို့အကျဉ်းချုံး၍ ရေးတတ်သည်။ မည်သည့်စာလုံးများကို မည်သို့ဆက်စပ်၍ ရေးတတ်သည်။ မည်သည့်စာလုံးများကို မည်သို့ဆင့်ထပ်၍ ရေးတတ်သည်ဆိုသော ရေးပုံများကိုပါ သိထားဖို့လိုသည်။

အကျဉ်းချုံးရေးနည်း၊ ဆက်စပ်ရေးနည်း၊ ဆင့်ထပ်ရေးနည်းများကို သိမထားလျှင် ထိုစာလုံးမျိုးကို တွေ့သောအခါ မဖတ်တတ်သဖြင့် အဓိပ္ပါယ်နားမလည် ဖြစ်တတ်သည်။

ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၏ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ၊ ဧရာဝတီမူ၊ စာမျက်နှာ ၅၈၇ တွင်—

“နောက်ဆိုလတံ၊ အက္ခရာတို့၌လည်း”ဟုလည်းကောင်း၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်၊ ၁၃၂၀ ခုမူ၊ စာမျက်နှာ ၅၈၁ တွင်—

“နောက်ဆိုလတံသော ငအက္ခရာတို့၌လည်း ဝေါဟာရမထင်သည်ကိုလွှတ်၍ ဝေါဟာရထင်ရာသာထုတ်အံ့”ဟုလည်းကောင်းဆိုသော စာပိုဒ်၌ တစ်ခုပါရှိသည်။

အထက်က ပြဆိုခဲ့သော စာပိုဒ်၏ မူလရှိရင်းမှာ—

“နောက်ဆိုလတံ ငြအက္ခရာတို့၌လည်း”ဟုဖြစ်သည်။

၌ “သော”ကို အကျဉ်းချုံး၍ သဝေထိုးတစ်လုံးတည်းရေးမည့်အစား “ခြောက်ကိုသဝေ”ဟူသောသေလအက္ခရာရေးနည်းအတိုင်း “ငြ”ဟုရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အဓိပ္ပါယ်မှာ “နောက်ဆိုလတံ သော အက္ခရာတို့၌လည်း”ဟုဆိုလိုသည်။

သို့ပေတွင် ရေးသောအကျဉ်းချုံးရေးနည်းကို မသိသောအခါ “သော”ကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားထားသော “ငြ”ကို “င”ဟုပြင်လိုက်သောကြောင့် နားမလည်နိုင် ဖြစ်ကြရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပေစာများတွင် တွေ့ရတတ်သည့်အကျဉ်းချုံးရေးပုံ၊ ဆက်စပ်ရေးပုံ၊ ဆင့်ထပ်ရေးပုံတို့ကို အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်သည်။

သင်

သင်မှာ ယခုအရေးအသားအားဖြင့် “သော”ပင်ဖြစ်သည်။ သဘာဝကို သဘော၊ အတဘာဝကို အတဘော၊ နဝ ကို နေဝ စသည်ဖြင့် ဝနှင့် ဩကို အလဲအလှယ်ရေးလေ့ရှိသည်။

ပါဠိသဒ္ဒါတွင် “ဩ”ကို “အဝ”ပြု၍ “ဂေါ”မှ “ဂဝ”ဟုဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။

၌လည်း “သော”မှ “ဩ”ကို ဝသတ်(ဝ်)ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ပေစာတို့၌ “ဖြစ်သောအခါ၌”ကို “ဖြစ်သင်အခါ၌”ဟူ၍ “သော”ကို “သင်”ဟုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

“သဝေ”အစား “၆”ဂဏန်းကို ရေးခြင်းဖြစ်သည်။

ပေစာတို့၌ “နောက်ဆိုလတံ့သောအက္ခရာတို့၌”ကို “နောက်ဆိုလတံ့ ၆ အက္ခရာတို့နှိုက်”ဟူ၍ “သော”ကို “၆”ဟုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

တဝ်

တဝ်မှာ ယခုအရေးအသား တော ဖြစ်သည်။

“တကိုမူကား၊ တံခွန်လွှားနှင့်၊ တခြားတတွင်၊ ဝသတ်လျှင်မှာ၊ တောဖတ်ပါရှင်”ဟု ပေါရာဏဒီပနီ ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၂၃၈ ၌ ‘တ’ဟုရေးလျှင်လည်းကောင်း၊ ‘တဝ်’ဟုရေးလျှင်လည်းကောင်း တော ဖတ်ရကြောင်းပါရှိသည်။

ပေစာများတွင် “ထိုတော၌”ကို “ထိုတဝ်နှိုက်”ဟူ၍ “တော”ကို “တဝ်”ဟုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

သုံ

သုံမှာ ယခုအရေးအသား “သည်”ဖြစ်သည်။ ညသတ်မှာ “ည”၏ ခြေထောက်နှင့်အသတ်ကို ရှေ့ “သ”တွင် ထည့်ရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ပညာအုပ်ဦးဖိုးစိန်က “သုံ”ဟု ညခြေထောက်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ဆွဲရေးလိုသည်။

အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း၊ ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၁၅၄ တွင် ဦးဖိုးစိန်က မြန်မာအက္ခရာသည် ဒေဝနာဂရီ အက္ခရာမှ ဖြစ်ပွားလာသည်ဟုပညာရှိအများပင် ဆိုကြသည်... သင်္သကရိုက်အဘိဓာန်တို့၌ပြသော ဒေဝနာဂရီအက္ခရာ “ည”ဗျည်းမှာ မြန်မာ “ညကြီး”နှင့်ခပ်ဆင်ဆင် တူသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာ ညကြီးမှာလို ခြေထောက်မရှိ၊ မြန်မာ သ တစ်ချောင်းငင်ကို အတိုကလေးကျန်အောင် (သူ)ကဲ့သို့ ဖြတ်ထားသည်နှင့်အဆင်တူ၏။

“သည်”အတို(သုံ)ရေးနည်းမှာ ဒေဝနာဂရီက ည ကို ယူ၍ ရေးဟန်တူသည်ဟု မှတ်ချက်ရေးထားသည်။

တုံး

တုံးမှာ ယခုအရေးအသား “တည်း” ဖြစ်သည်။

မုံ

မုံမှာ ယခုအရေးအသား “မည်” ဖြစ်သည်။

လုံး

လုံးမှာ ယခုအရေးအသား “လည်း” ဖြစ်သည်။

နုံး

နုံးမှာ ယခုအရေးအသား “နည်း”ဖြစ်သည်။

ပါဠိဘာသာ“တောဒယ”ကို “တောဒည်း”၊ “နယ”ကို “နည်း”၊ “ပစ္စယ”ကို “ပစ္စည်း”၊ “ဝိနယ”ကို “ဝိနည်း”စသည်ဖြင့် “ယ”ကို “ည”ပြုလုပ်၍ “ယ”နှင့်“ည”အလဲအလှယ် မြန်မာမှုပြုလုပ်နိုင်သည်။

၌လည်း ‘ ’သတ်(ည)ကို ယသတ်(ျ)လုပ်၍ နနှင့်စပ်ကာ (နုံး)ဟုရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ပစ္စုံး

ပစ္စုံးမှာ ယခုအရေးအသား “ပစ္စည်း”ဖြစ်သည်။

အံ

အံမှာ ယခုအရေးအသား “အနက်”ဖြစ်သည်။ ပေ၌ အကျဉ်းရေးသောအခါ ကသတ်(က်)အစား သေးသေးတင်ရေးသည်ကို မကြာမကြာတွေ့ရသည်။

ကောံ

ကောံမှာ ယခုအရေးအသား “ကောက်”ဖြစ်သည်။

ကြောံ

ကြောံမှာ ယခုအရေးအသား “ကြောက်”ဖြစ်သည်။

လံ

လံမှာ ယခုအရေးအသား “လက်နက်” ဖြစ်သည်။

လွှံ

လွှံမှာ ယခုအရေးအသား “လဘက်” ဖြစ်သည်။

သွေံ

သွေံမှာ ယခုအရေးအသား “သွေးသောက်” ဖြစ်သည်။

နံပျောက်

နံပျောက်မှာ ယခုအရေးအသား “အနက်ပျောက်” ဖြစ်သည်။

သကြဇ်

သကြဇ်မှာ ယခုအရေးအသား “သက္ကရာဇ်” ဖြစ်သည်။

ခြီး

ခြီးမှာ ယခုအရေးအသား “ခရီး” ဖြစ်သည်။ “ခရီး” ခွံ “ရီး” ကို “ခ” နှင့်ကပ်လိုက်သည်။ ရကောက်သည် အခြားဗျည်းနှင့်တွဲစပ်လျှင် ရရစ်(ကြ) ဖြစ်သည်။

ဆြာ

ဆြာမှာ ယခုအရေးအသား “ဆရာ” ဖြစ်သည်။

တြား

တြားမှာ ယခုအရေးအသား “တရား” ဖြစ်သည်။

ဖျား

ဖျားမှာ ယခုအရေးအသား “ဖယား” ဖြစ်သည်။

ဖြား

ဖြားမှာ ယခုအရေးအသား “ဖုရား” ဖြစ်သည်။

သြိ

သြိမှာ ယခုအရေးအသား “သိရီ” ဖြစ်သည်။

ငင်း

ငင်းမှာ ယခုအရေးအသား “ကောင်း” ဖြစ်သည်။ “ကောင်း” မှ သဝေထိုးနှင့်ငသတ်ကိုသာ ယူထားသည်။

ငင့်

ငင့်မှာ ယခုအရေးအသား “ကြောင့်” ဖြစ်သည်။ “ကြောင့်” မှ သဝေထိုးနှင့်ငသတ်အောက်မြစ်ကိုသာ ယူထားသည်။

ငင်း

ငင်းမှာ ယခုအရေးအသား “ကြောင်း” ဖြစ်သည်။ သဝေထိုးနှင့်ငသတ်ကို ယူပြီး “ငင်း” ဟုရေးလေ့ရှိသည်။
သို့ဖြစ်၍ “ကောင်း” ကိုလည်းကောင်း၊ “ကြောင်း” ကိုလည်းကောင်း “ငင်း” ဟူ၍ရေးလေ့ရှိသည်။
ငင်းဟူ၍ရေးထားသည်ကိုတွေ့လျှင် စကားစပ်ကိုထောက်၍ “ကောင်း” (သို့မဟုတ်) “ကြောင်း” ဟူ၍ ဖတ်ရသည်။

စကားလုံးကို ထပ်ဆင့်ရေးခြင်း

ပေစာများတွင် နှစ်လုံးဆင့်ထပ်ပုံများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်

ကျွန်မှာ ယခုအရေးအသား “ကဆုန်” ဖြစ်သည်။

ဂါ

ဂါမှာ ယခုအရေးအသား “ဂါထာ” ဖြစ်သည်။

ယူ

ယူမှာ ယခုအရေးအသား “ယခု” ဖြစ်သည်။

လွှတ်

လွှတ်မှာ ယခုအရေးအသား “လဘက်” ဖြစ်သည်။

လက်

လက်မှာ ယခုအရေးအသား “လက်နက်” ဖြစ်သည်။

လကွဲ

လကွဲမှာ ယခုအရေးအသား “လက်ဝဲ” ဖြစ်သည်။

လကျော

လကျောမှာ ယခုအရေးအသား “လက်ယာ” ဖြစ်သည်။

လွန်း

လွန်းမှာ ယခုအရေးအသား “လဆန်း” ဖြစ်သည်။

လျှော်

လျှော်မှာ ယခုအရေးအသား “လဆုတ်” ဖြစ်သည်။

သွင်

သွင်မှာ ယခုအရေးအသား “သခင်” ဖြစ်သည်။

သွား

သွားမှာ ယခုအရေးအသား “သမား” ဖြစ်သည်။

သွီး

သွီးမှာ ယခုအရေးအသား “သမီး” ဖြစ်သည်။

သွား

သွားမှာ ယခုအရေးအသား “သားသမီး” ဖြစ်သည်။

နေရာ၌ မြန်မာစကားတို့ကို နှစ်လုံးဆင့်ရေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အနည်းငယ်ဖော်ပြရန် လိုဦးမည် ထင်သည်။

ပါဠိဘာသာတွင် သံယုဂ်ခေါ်သော နှစ်လုံးဆင့်အက္ခရာများ ရှိသည်။ မြန်မာဘာသာတွင်လည်း ပါဠိဘာသာမှာကဲ့သို့ အလားတူနှစ်လုံးဆင့်အက္ခရာများ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာဘာသာ၌ နှစ်လုံးဆင့်အက္ခရာသည် ပါဠိဘာသာမှာကဲ့သို့ မများချေ။ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသည်။

ပါဠိဘာသာနှစ်လုံးဆင့်

ပါဠိဘာသာတွင် သံယုဂ်ခေါ်သောနှစ်လုံးဆင့်သည် နှစ်မျိုးရှိသည်။

၁။ သဒိသဒွေးဘော်(လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်)

၂။ အသဒိသဒွေးဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)ဖြစ်သည်။

၁။ သဒိသဒွေးဘော်(လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်)

သဒိသဒွေးဘော်(လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်)မှာ-

က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င ဟူသော ကဝဂ်(က အုပ်စု)တွင်-

က+က=က္က(ဥက္ကဋ္ဌ)

ဂ+ဂ=ဂ္ဂ(မောဂ္ဂလာန်)

စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည ဟူသော စဝဂ်(စ အုပ်စု)တွင်-

စ+စ=စ္စ(ကိစ္စ၊ အနိစ္စ)

ဇ+ဇ=ဇ္ဇ(ဝိဇ္ဇာပညာ)

ည+ည=ည(ပညာ)

ဋ၊ ဌ၊ ဒူ၊ ဘ၊ ဏ ဟူသော ဒူ ဝဂ်(ဒူ အုပ်စု)တွင်-

ဋ+ဋ=ဋ္ဌ(ဝဋ္ဌ)

ဒူ+ဒူ=ဉ္ဇ(အဉ္ဇလင်္ကာရ ဓမ္မသတ်)

ဏ+ဏ=ဏ္ဏ(အဏ္ဏဝါ)

တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န ဟူသော တ ဝဂ်(တ အုပ်စု)တွင်-

တ+တ=တ(အတ၊ သတဝါ)

ဒ+ဒ=ဋ္ဌ(ဆဒ္ဓန်ဆင်မင်း)

န+န=န(သနဋ္ဌာန်)

ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ ဟူသော ပ ဝဂ်(ပ အုပ်စု)တွင်-

ပ+ပ=ပ္ပ(ကပ္ပိယ)

ဗ+ဗ=ဗ္ဗ(ဂန္ဓဗ္ဗ)

မ+မ=မ္မ(ဓမ္မာရုံ)

ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဌ၊ အ ဟူသော အ ဝဂ်၌-

ယ+ယ=ယျ (ယေဘုယျ)

လ+လ=လ္လ(ဒုလ္လဘ)

သ+သ= (နိ ယ)

သည်တို့ကား သဒိသ ဒွေးဘော်(လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်)များ ဖြစ်ကြသည်။

၂။ အသဒိသဒွေးဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)

အသဒိသဒွေးဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)မှာ-

က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င ဟူသော က ဝဂ် (က အုပ်စု)၌-

က+ခ=က္ခ(ဒုက္ခ၊ သိက္ခာ)

ဂ+ဃ=ဃ(အနုဃ)

စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည ဟူသော စဝဂ်(စ အုပ်စု)၌-

စ+ဆ=စ္ဆ(မစ္ဆရိယ)

ဇ+ဈ=ဇ္ဈ(အဘိဇ္ဈာ)

ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ ဟူသော ဋ ဝဂ်(ဋ အုပ်စု)၌-
ဋ+ဌ=ဋ္ဌ(ဆဋ္ဌ၊ ဒိဋ္ဌိ)
ဍ+ဎ=ဏ(ဂုဏဂုဏိ၊ ဝယဂုဏိ)

တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န ဟူသော တ ဝဂ်(တ အုပ်စု)၌-
တ+ထ=တ္ထ(ဝတ္ထု)
ဒ+ဓ=ဋ္ဌ(သဒ္ဓါတရား)

ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ ဟူသော ပ ဝဂ်(ပ အုပ်စု)၌-
ပ+ဖ=ပ(ဝေဟပိုလ်)
ဗ+ဘ=ဗ္ဗ(ဂဗ္ဗသေယျက)
သည်တို့ကား အသဒိသဒ္ဓေဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)များ ဖြစ်ကြသည်။

၃။ ဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ(ဝဂ္ဂန္တ)နှစ်လုံးဆင့်
ကဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ(င)နှင့်ဆင့်ပုံကား-
င+က=ကံ(ကင်္ကာ)
င+ခ=ခံ(သင်္ခါ)
င+ဂ=ဂံ(ဂင်္ဂါ)
င+ဆ=ဆံ(သင်္ဆာ)

စဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ(ဥ)နှင့်ဆင့်ပုံကား-
ဥ+စ=ဓူ(ပဓူမ)
ဥ+ဆ=ဋ္ဌ(လဆန)
ဥ+ဇ=ဇူ(မဇ္ဈသက)
ဥ+ဈ=ဈာ(သဈာ)

ဋ္ဌဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ ဏနှင့်ဆင့်ပုံကား-
ဏ+ဋ=ဏ္ဋ(ကဏ္ဍက်)
ဏ+ဌ=ဏ္ဍ(ကဏ္ဍဌာန်)
ဏ+ဍ=ဏ္ဍ(ပိဏ္ဍပါတ်)

တဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ နနှင့်ဆင့်ပုံကား-
န+တ=န္တ(ကန္တာရ)
န+ထ=န္ထ(ဂန္ထဓရ)
န+ဒ=န္ဒ(စန္ဒကူး)
န+ဓ=ဓန္ဒ(အန္ဓပုထုဇဉ်)

ပဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ မနှင့်ဆင့်ပုံကား-
မ+ပ=မ္ပ(သမ္ပတိ)
မ+ဖ=မ(သမပ္ပလာပ)
မ+ဗ=မ္မ(ကမ္မလာ)
မ+ဘ=မ္ဘ(ကုမ္ဘ)

သည်ကား ပါဠိဘာသာတွင် ဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ(ဝဂ္ဂန္တ)ဖြစ်သော င၊ ဉ၊ ဏ၊ န၊ မ တို့နှင့်ဆင့်ထပ်ပုံ ဖြစ်သည်။

သို့လျှင် ပါဠိဘာသာတွင် သဒိသဒ္ဓေဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)၊ အသဒိသဒ္ဓေဘော်(လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်)၊ ဝဂ်အဆုံးအက္ခရာ(ဝဂ္ဂန္တ) နှစ်လုံးဆင့်ဟူ၍ နှစ်လုံးဆင့် များစွာရှိပေသည်။

မြန်မာဘာသာနှစ်လုံးဆင့်

ပါဠိဘာသာ၌ နှစ်လုံးဆင့်ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာဘာသာ၌ နှစ်လုံးဆင့်ရှိပေသည်။ သို့သော် မြန်မာဘာသာ၌ နှစ်လုံးဆင့်သည် ပါဠိဘာသာ လောက် မများချေ။ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိပေသည်။

မြန်မာဘာသာ၌ နှစ်လုံးဆင့်ဝေါဟာရတို့ကား-

“ကုက္ကိင်း၊ ခတာ၊ စက္ကူ၊ စိစ္စေး၊ ပခုက္ကူ၊ ပိခ်၊ မိတူ၊ ယောက္ခမ၊ ယောက်ျား၊ ရိက္ခာ၊ လပူတာ၊ သေတာ၊ ဥစ္စာ၊ ဥ ့” စသည်တို့ဖြစ်ကြ သည်။

ထိုတွင် “မိတူ” ဆိုသောဝေါဟာရကား မြန်မာဘာသာစကား ဟုတ် မဟုတ် စိစစ်ရန် လိုပေသေးသည်။ အတိအကျပြောရန် မလွယ်ကူ သေးချေ။

မြန်မာဘာသာနှစ်လုံးဆင့်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၆၁ တွင် အောက်ပါအတိုင်းပြဆိုထားပေသည်။

ခေတာ

ခတ်တွင် အသရ၊ တာတွင် အာသရ၊ သို့သရနှစ်လုံးရှိသောကြောင့် အနေကသရ မည်၏။ အနေကသရသည် အရ အနက်ကွဲမထင်။ ပန်းပင်တစ်ခုတည်း၏ အမည် “ခတာ” ဟူသောဝေါဟာရ။

ထိုသို့ အသီးအခြားကွဲပြား၍မရ၊ တစ်လုံးတည်းသောဝေါဟာရကို ဆင့်၍ ရေးလေသည်။

နှင့်လျော်စွာ “ကတရီ” ဟူသောပန်း၏ အမည်၊ “ပိခ်” ဟူသောသစ်ပင်၏ အမည်၊ “သန္တာ” ဟူသောအမည်။ သို့စသောအရာတို့ကို သဘောဝတ္ထုတစ်ခုတစ်ပြားတည်းသာ စိတ်ဖြာကွဲပြား၍ အရအနက်မထွက်ကောင်းသဖြင့် ဆင့်၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ရေးလေ့ပြုကြကုန်သည်။

၌ ဆိုလိုရင်း အကျဉ်းချုပ်ကား သို့ဖြစ်သည်။

“ခတာ” တွင် “ခတ်” တစ်လုံး၊ “တာ” တစ်လုံး နှစ်လုံးရှိရာ “ခတ်” ကမည်သည့်အနက်၊ “တာ” က မည်သည့်အနက်ဟုတစ်လုံးစီခွဲပြီး အ နက်ယူ၍မရ။ “ခတ်” နှင့် “တာ” နှစ်လုံးပေါင်းမှပင် “ခတာ” ဟုခေါ်သောပန်းတစ်မျိုး၏ အမည်ဟူသောအနက်ရသည်။

သို့တစ်လုံးစီ စိတ်ဖြာ၍ အနက်မထွက်၊ နှစ်လုံးပေါင်းမှသာ အနက်ထွက်သော ပုဒ်များကို (ဆင့်တိုးဆင့်စဉ်နှင့်ညီလျှင်) ဆင့်၍ရေး သားလေ့ရှိသည်ဟုဆိုလိုသည်။

“ဆံပင်” ဟူသောပုဒ်၌ကား “ဆံ” က သေးမျှင်သောအနက်ရှိသည်။ “ပင်” က အပင်ဟူသောအနက်ရှိသည်။

သို့တစ်လုံးစီ စိတ်ဖြာ၍ အနက်ထွက်နိုင်သောကြောင့် ကဲ့သို့ တစ်လုံးစီ အနက်ရသောပုဒ်များကို “ဆံ” နှင့် “ပင်” ကိုဆင့်လျက် “ဆမ္ပင်” ဟု မရေးရချေ။

ထို့အတူ လက်ခ၊ လက်ခံ၊ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ စသည်တို့ကိုလည်း လက္ခ၊ လက္ခံ၊ လက္ခာ၊ လက္ခဝဲ ဆင့်၍ မရေးသင့်ချေ။

သို့ရာတွင် ယခုအခါ၌ လက္ခ၊ လက္ခံ၊ လက္ခာ စသည်ဖြင့် ဆင့်၍ ရေးနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းတို့ကိုသာမဟုတ်။ ယျ၊ လွက်၊ သွင်၊ သွား၊ သွီး တို့ကိုလည်း အချို့ဆင့်၍ ရေးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

စကားတို့၌ကား တစ်လုံးစီစိတ်ဖြာ၍ အနက်ရ မရ အတိအကျ မပြောနိုင်ချေ။ အကယ်၍ စကားလုံးတွင် တစ်လုံးစီ အနက်ထွက် လျှင်ကား ဆင့်၍ ရေးရန် မလိုဟုဆိုလေသည်။

ရှေးအခါက “ခရီး” ကို “ခြီး”၊ “ဆရာ” ကို “ဆာ” ဟုရေးသည်ကို တွေ့ရဖူးသည်။ ထိုသို့ရေးခြင်းမှာ ပေစာခေတ်က ပေကို ချွေတာရ သောကြောင့် နေရာကျဉ်းစေခြင်းငှာ ဆင့်၍ရေးသည်ဟုယူဆဖွယ်ရှိလေသည်။

နှစ်လုံးဆင့် ရေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ်ထူးကျမ်းကို တည်းဖြတ်သူ ပညာအုပ်ဦးဖိုးစိန်၏ သတ်ထူးအတိုကောက်စာမျက်နှာ ၆ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

“အသံများကို ပေါင်းစပ်ရွတ်စေလိုသော စကားများကို ပေါင်းစပ်ရွတ်ဖတ်တတ်အောင် သူဟောင်းပညာရှိများသည် သွီး၊ သွင်၊ လက်၊ တန္တာ၊ သတ၊ သွား” စသည်ဖြင့် စာလုံးဆင့်၍ ရေးနည်းကို ကြံကြကုန်၏။

ထိုနည်းသည် “ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်” ဟူသောမြန်မာတို့ ပါဠိရေးနည်းတွင် သွားကို ရေးနည်းနှင့်တစ်ပြေးတည်း၊ တစ်စုံနစ်တည်း ဖြစ်သောကြောင့် လူပြိန်းတို့ပါဠိဖတ်ရာတွင် အထောက်အပံ့ရဖွယ်ရှိ၏။

နောက်ပေါ်ဆရာတို့က မြန်မာဘာသာကို စာလုံးဆင့်နှင့်မရေးကောင်းဟုဆိုကြကုန်၏။ ထိုအရာ ထိုစေတနာကား မာဂဓစကားနှင့်မြန် မာစကားကို ခွဲခြားလိုခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိ၏။

ထိုသို့ခွဲခြားနိုင်သောအကျိုးကား ရှိပါ၏။ သို့ရာတွင် အသံများကို ပေါင်းစပ်ရွတ်ရန် ပြသောအကျိုးကြီးကား ပျက်စီးချေ၏။

မာဂဓကို မြန်မာစာလုံးနှင့်ရေးသည်ဖြစ်၍ ရေးနည်းစနစ်ကို တူညီနိုင်သမျှ တူစေသင့်၏။ ပါဠိစာလုံးဆင့်ရေးနည်းသည် အသတ်တံခွန် ထည့်ရခြင်းမှသက်သာ၏။ စာလုံးနေရာကျဉ်း၏။ အသံများကို တစ်တွဲတည်း ရွတ်စေလိုကြောင်း ထင်ရှား၏။

ပေစာတို့၌ပါသော အကျဉ်းရေးနည်းနှင့်စပ်၍ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်းတွင် ဦးဖိုးစိန်က သို့မှတ်ချက် ရေးသားထားသည်။

ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်းပေမူ၌ အခြားနိ ယပေစာမူများနည်းတူ အကျဉ်းရေးနည်းများပါ ပါသည်။ ပါသောအကျဉ်းရေးပုံ တို့ကား-

ငယ်၊ ငရွှ်၊ ငည်းကို - ၏၊

ရုပ်၊ ရုမ္မာ၊ ရွှေ၊ ကို	—	၍၊
သည်ကို	—	သို့၊
နှိုက်ကို	—	၌၊
လေးကောင်း၊ လည်းကောင်းကို	—	လင်း၊ ၎င်း
ကြောင့်ကို	—	ငွေ၊
မည်ကို	—	မှ၊
နယ်၊ နည်း(နယ)ကို	—	နိုး၊
ပစ္စည်း(ပစ္စယ)ကို	—	ပစ္စည်း စသည်တို့ဖြစ်ကုန်သည်။ ...

အကျဉ်းရေးနည်းများကို ပုံနှိပ်စာ၌ ထည့်သွင်းပုံနှိပ်ခြင်းသည် မိတ်ဆွေတို့အား အကျိုးနှစ်ပါးကို ဖြစ်စေ၏။
 ပထမအကျိုးကား မိတ်ဆွေတို့အား ဗဟုသုတတိုးပွားခြင်း၊ နောင် မြန်မာစာပေကျမ်းဂန်၌ စိတ်ထက်သန်လာ၍ ပုံနှိပ်စာမျှနှင့်တင်း
 တိမ်မနေဘဲ ပေစာ၊ ကျောက်စာတို့ကို ကြည့်ရှုသောအခါ ထိုအကျဉ်းရေးနည်းတို့ကို ဖတ်တတ်ခြင်းအကျိုးတို့ဖြစ်သည်။
 ဒုတိယအကျိုးကား စာမျက်နှာ နည်း၍ စာအုပ်ဖိုးသက်သာခြင်းတည်း။
 ၎င်း၊ ၍၊ ၌ စသော အကျဉ်းရေးတို့ကား အစကောက်ရေးနည်းမဟုတ်။ မူလစကားလုံး၏ အက္ခရာအလုံးကို ချဉ်းချုံးပူးကပ်၍ ရေး
 နည်းဖြစ်သည်။
 (ဝေါဟာရဓာတ်ပကာသနီကျမ်း၊ ပထမတွဲ၊ ပုံနှိပ်ပုံအကြောင်း၊ ၂၊ ၃။)

၉။ ပေတွင် ဂဏန်းရေးပုံ

ပေတွင် ဂဏန်းရေးပုံနှင့်စပ်၍ ၁ ဂဏန်းနှင့် ၉ ဂဏန်းရေးပုံမှာ ယခုအရေးအသားနှင့်မတူသည်ကို တွေ့ရသည်။

3

ပေတွင် “၁” ဂဏန်းကို ၃ ဒွေးကဲ့သို့ ရေးသည်ကို တွေ့ရသည်။
သာကေ။ ။

“သကြဇ် ၃ ၀၄၄ တပိုင့်တွဲလပြည့်ကျော်ကိုးရက်ပြီး၏။”
 (နေမိဇာတကအဋ္ဌကထာနိ ယ၊ ဇံချပ်)
 “သက္ကရာဇ် ၁၀၄၄ တပိုင့်တွဲလပြည့်ကျော်ကိုးရက်ပြီး၏” ဟုဆိုလိုသည်။
 “၃၀၈၀ တခုလပြည့်ကျော် ၁၀ရက်နေ့တွင် မေးလှာသည်။”
 (မန်ကျည်းကန်စားလျှောက်ထုံး)

မန်ကျည်းကန်စား၊ ဂဗလ မင်းကြီးအမေးတွင် ဥက္ကံသမာလာအဖြေပေမှဖြစ်သည်။ ၁၀၈၀ တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်၊ တနင်္ဂနွေ
နေ့ဆိုလိုသည်။

“မေတာသည်ကား တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသောအကျိုးရှိ၏” တစ်ဆယ့်တစ်ပါးဟူသော်ကား—

- ၁။ ချမ်းသာစွာအိပ်ရခြင်း၊
- ၂။ ချမ်းသာစွာနိုးခြင်း၊
- ၃။ မကောင်းသောအိပ်မက်မမြင်ခြင်း၊
- ၄။ လူတို့ချစ်ခြင်း၊
- ၅။ နတ်တို့ချစ်ခြင်း၊
- ၆။ နတ်တို့ကောင်းမှုန်စွာစောင့်ရှောက်ခြင်း၊
- ၇။ မီးဘေး၊ အဆိပ်ဘေး၊ ဓားလှံဘေး၊ လက်နက်ဘေးတို့မဲ့ကြဉ်ခြင်း၊
- ၈။ စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်း၊
- ၉။ မျက်နှာအဆင်းကြည်ညိုဖွယ်ရှိခြင်း၊
- ၁၀။ မတွေ့မဝေဘဲသေရခြင်း၊
- ၁၁။ မဂ်ဖိုလ်မရသေးလျှင်ဗြဟ္မာပြည်၌ဖြစ်ခြင်း၊
- (ရှင်ဇိနာလင်္ကာရ၊ ပါရမီခန်းအဖြေ၊ ဇချမ်းဝမ်း)

“သကြဇ် ၃၃၂ ၃၊ တော်သလင်လဆန်တဆယ်တရက်သောက်ကျာနေ့နေတက်တခါရောက်လျှင် ပါရမီခန်းအဖြေအဖွင့်ကျမ်းကိုဝံ
ကောင်းစွာ ရေးကူး၍ပြီး၏။”

ငဲ

ပေတွင် ၉ ဂဏန်းကို င နောက်ပစ်(ငဲ)ကဲ့သို့ ရေးသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရှင်ဥတမကျော်၊ ဥထော်ဂူစာ၊ ကမ္ဘာဦးတပ်ထားသော ပေစာဟောင်းတစ်ခု၌-

“၁၁ငဲ၆ ခု၊ ပြာသိုလပြည်ကျော် ၉ ရက် ၄ ချက်မတီခင်ပြီး၏။”ဟုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၌ ငဲ မှာ ၉ ဂဏန်းဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၉၀ ကျော် သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုက ရေးကူးသော ပေစာ၌ ၉ ဂဏန်းကို င သတ် (ငဲ)ကဲ့သို့ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

“၉”ဂဏန်းကို ငဲ ဟုရေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားရန် ရှိသည်မှာ မြန်မာတို့သည် မူလက ၉ ဂဏန်းကို ထိုပုံအတိုင်းရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုယူဆရသည်။ ယခုခေတ်၌ပင် ၉ ဟုရေးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် အင်းကို ဂဏန်းသွင်းသောအခါ ထောင့်ကန်ရမည်ဟုဆိုသည်။ ထောင့်ကန်ဆိုသည်မှာ ဂဏန်းအမြီးကို ထောင့်ဘက်သို့ တွဲခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် ထောင့်ကန်ရန်အတွက် “၉”ကို “င”ဟုရေးခြင်းဖြစ်မည်ဟုလည်း ယူဆနိုင်သည်။ ရှေးက ရေးသောအင်းကွက်ဂဏန်းများ၌ “၉”ကို “င”ဟု ရေးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

၅

၅မှာ ၁ အင်္ဂါဟုဆိုလိုသည်။ အ နှင့် ဂ ကိုဖယ်ကာ ၁ ပေါ်တွင် ကင်းစီး (၆)တင်ပြီး ရေးချထားသည်။

ခံ

ခံ မှာ ပေတစ်ချပ် သို့မဟုတ် ပေတစ်ရွက်ဟုဆိုလိုသည်။

စကားအလျဉ်းသင့်သဖြင့် ရှေးက အကျဉ်းချုံးရေးပုံများကို ပြောလိုသည်။

ခံ မှာ “၁” ပေါ်တွင် သေးသေးတင်ထားကာ ပေစာဖြစ်လျှင် တစ်ချပ်၊ အတိုင်အရှည်ဖြစ်လျှင် လက်တစ်သစ်၊ ငွေဖြစ်လျှင် တစ်မတ်၊ အတိုင်းအတာဖြစ်လျှင် တစ်လံဟုဖတ်ရသည်။

“တစ်ချပ်၊ တစ်လံ၊ ခေါ်ဝေါ်ဟန်၊ ရေးရန်သေးတင်ဘိ၊ လက်သစ်မတ်လံ၊ သေးတင်ပြန်၊ ကေန်မှတ်လေ၏။”

(သိဝေ ၁ဝါဒသိပ္ပသမူဟကျမ်း။)

ဝိ

ဝိ မှာ “ကျပ်စိပ်မိုက်တွင်၊ လုံးကြီးတင် မြဲပင်မှတ်ကုန်ဘိ”ဟူသော သိဝေ ၁ဝါဒသိပ္ပသမူဟကျမ်း ၅ တွင် ဆိုသည်အတိုင်း ဝိ ဟုလုံးကြီးတင်ရေးထားလျှင်-

ငွေဖြစ်လျှင် ဝိ (တစ်ကျပ်)

ဆန်ဖြစ်လျှင် (တစ်စိတ်)

အတိုင်းအရှည်ဖြစ်လျှင် (တစ်မိုက်)ဟုဖတ်ရသည်။

လောကသိပ္ပဝိဇ္ဇာဓိရ်ကျမ်း၊ စာမျက်နှာ ၉၃ တွင် “သံနုန တစ်ကျပ်ကို ၎င်းဆေးတစ်ကျပ်နှင့်လုံပိတ်ထိုး၊ မီးသွေး ဝိ ကုန်ထိုး၊ မီးသွေး ဝိ ကုန်လျှင် မီးသွေးနှစ်ပြည် ထပ်၍အုပ်”ဟုပါသည်။

၌ မီးသွေး ဝိ ကို မီးသွေးတစ်စိတ်ဟုဖတ်ရသည်။

ဝံး

ဝံးမှာ “တင်းနှင့်တောင်းတွင်၊ ကင်းစီးတင်၊ မှန်ပင်မယွင်းသိ”ဟူသော သိဝေ ၁ဝါဒသိပ္ပသမူဟကျမ်း ၆ တွင် ပြဆိုထားသည့်အတိုင်း ၁ ဂဏန်းပေါ်တွင် ကင်းစီးတင်ထားလျှင် တစ်တင်း၊ တစ်တောင်းဟုဖတ်ရသည်။ ၁ တင်းမှ “တ”ကို ဖယ်၍ င သတ်(ငဲ)ကို ၁ ပေါ်တွင် တင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

၌

၌မှာ “ပြည်မှာမူကား၊ တံခွန်လွှား၊ အများမှတ်ကုန်ဘိ”ဟူသောသိဝေ ၁ဝါဒသိပ္ပသမူဟကျမ်း ၆ တွင် ပြဆိုထားသည့်အတိုင်း ၌ ဟု ၁ ဂဏန်းကို တံခွန်လွှား၍ထားလျှင် တစ်ပြည်ဟုဖတ်ရသည်။ “ပြည်”မှ “ပြ”နှင့် “ည”ကို ဖယ်ပြီး အသတ်တံခွန်(ငဲ)ကိုသာယူ၍ ၌ ဟုရေးထားခြင်းဖြစ်သည်။

၁

၁ မှာ “မောက်ချပ် ၁၊ ရှေးဝေါဟာ၊ တထာ နည်းသိ”ဆိုသည့်အတိုင်း ၁ ကို တစ်ပိ ၁ဟု ဖတ်ရသည်။ ပိ ၁မှ နောက်ဆုံးရေးချက်ကို ယူပြီး ၁ ဂဏန်းကို ရေးချထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥး

ဥး မှာ တစ်မူးကိုဆိုလိုသည်။ နှစ်ချောင်းငင်ကို ၁ နှင့်တွဲစပ်ရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥဲ

ဥဲ မှာ ခပဲ သို့မဟုတ် ၁ စလယ်ဖြစ်သည်။

ဥက်

ဥက်မှာ ၁ ခွက် ဖြစ်သည်။

ဥဲ

ဥဲ မှာ ၁ ခဲ ဖြစ်သည်။

ဥယ်

ဥယ်မှာ ၁ လမယ် ဖြစ်သည်။

ဥျက်

ဥျက်မှာ ၁ လမျက် ဖြစ်သည်။

ဥက်

ဥက်မှာ ၁ စရွတ်ဖြစ်သည်။

ဥါ

ဥါမှာ ၁ ထွာ ဖြစ်သည်။

ဥံ

ဥံ မှာ ၁ တောင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ပေစာများတွင် ဂဏန်းအရေအတွက်ဆိုင်ရာ၌ စကားလုံးတို့ အကျဉ်းချုံ့၍ ရေးသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

ထို့ပြင် တနင်္ဂနွေ၊ တနင်္လာ စသော နေ့ရက်စွဲကိုလည်း-

တနင်္ဂနွေနံကို	-	၁၊
တနင်္လာနံကို	-	၂၊
အင်္ဂါနံကို	-	၃၊
ဗုဒ္ဓဟူးနံကို	-	၄၊
ကြာသပတေးနံကို	-	၅၊
သောကြာနံကို	-	၆၊
စနေနံကို	-	၇ ဟုနံသင့်ဂဏန်းကောက်ယူရသည်အတိုင်း
တနင်္ဂနွေနေ့ကို	-	၁ နေ့၊
တနင်္လာနေ့ကို	-	၂ လာ၊
အင်္ဂါနေ့ကို	-	၃ ဂါ၊
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ကို	-	၄ ဟူး၊
ကြာသပတေးနေ့ကို	-	၅ တေး(သို့မဟုတ်) ၅ နေ့၊
သောကြာနေ့ကို	-	၆ ကြာ (သို့မဟုတ်) ၆ နေ့၊
စနေနေ့ကို	-	စနေဟုအတိုချုံးပြီးရေးလေ့ရှိသည်။

မကျဉ်းကန့်စားလျှောက်ထုံးပေစာ၌-

“တပိုတွဲလဆန်း ၁၃ စနေတွင်”ဟုရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

“တပိုတွဲလဆန်း ၁၃ ရက် စနေနေ့တွင်”ဟုဆိုလိုသည်။

ဂဏန်းအပေါ်က သေးသေးတင်မှာ ၌“ရက်”ဟုဆိုလိုသည်။ ဝ(သုည)မှာ ရ ဂဏန်းကို ဆိုလိုသည်။

နိဂုံး

ကျွန်ုပ်သည် မျှသောစကားအစဉ်ဖြင့် သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာ အားလုံးတို့အထံမှ ကောင်းစွာရရှိအပ်သော အာစရိယလက္ခဏာပဒေသ၊ အာစရိယနယူပဒေသအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆရာစဉ်ဆက်(အာစရိယပုရပစ္စရာ)ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော နည်းဥပဒေသအားဖြင့်လည်းကောင်း မည်သော မြန်မာ့ရိုးရာအမွေအနှစ် ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာမည်သောကျမ်းကို အပတ်တကုတ် စီစဉ်အားထုတ်၍ပြီးခဲ့ပါပြီ။

ယခုပြဆိုခဲ့ပြီဖြစ်သော မြန်မာ့ရိုးရာအမွေအနှစ် ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာများကို အမွန်အမြတ် အမြတ်တနိုးထား၍ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လေ့လာခြင်းများပြုလုပ်လျက် မိမိတို့၏ မြန်မာ့ကိုယ်ပိုင်ကျက်သရေ၊ မြန်မာ့ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာ့ကိုယ်ပိုင်မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရင်းများကို တိုးတက်သည်ထက် တိုးတက်၊ မြင့်မားသည်ထက် မြင့်မားလာအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဦးမြတ်ကျော်
စာတည်းမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသော ကျမ်းစာများ

- ၁။ ဝိနယမဟာဝါအဋ္ဌကထာ(ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ)
- ၂။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(ရှင်သာရိပုတရာ)
- ၃။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ(ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ)
- ၄။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ(ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ)
- ၅။ ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာနိ ယ(ရွှေဥမင်ဆရာတော်)
- ၆။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း(မဟာဓမ္မသင်္ကြ)
- ၇။ ရာဇသေဝကဒီပနီ(တတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်)
- ၈။ မဟာဝင်ဝတ္ထု(ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်)
- ၉။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ
- ၁၀။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ(ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်)
- ၁၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပထမအုပ်၊
- ၁၂။ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း ပဉ္စမအုပ်(ပုဂံဝန်ထောက်ဦးတင်)
- ၁၃။ ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရအဘိဓာန်(လက်နှိပ်စက်မှု)
- ၁၄။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ အတွဲ ၁၀၊ စာမျက်နှာ ၂၈၉၊
- ၁၅။ ပေဖူးလွှာဆောင်းပါး(ဆရာဦးဝန်၊ မြန်မာပေစာများ၊ ရှုမဝ၊ လတစ်ရာ-မင်းသုဝဏ်)
- ၁၆။ ပေဖူးလွှာစာအုပ်(နတ်မောက်ဘုန်းကျော်)
- ၁၇။ မြန်မာပေစာနှင့်ယဉ်ကျေးမှု(စန်းဝင်း၊ မန်းတက္ကသိုလ်)
- ၁၈။ မြန်မာပေစာ(ဒေါ်ခင်ခင် သပြေစာတမ်း)၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်၊ ကမ္ဘာအေး
- ၁၉။ ပေထက်အက္ခရာမှသည် စက္ကူထက်အက္ခရာသို့ (ဒေါ်မြင့်ကြည်၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်၊ ကမ္ဘာအေး)

စာကြည့်တိုက်တွင် သုံးရန်

တိုက်ပိုင်အမှတ်

၈၉၅.၈
မြတ်

မြတ်ကျော်၊ ဦး
မြန်မာ့ရိုးရာအမွေအနှစ်၊ ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ။
ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်၊ ၁၉၉၃ ခု။
၇၅ စာမျက်နှာ၊ ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်။
မြန်မာ့ရိုးရာရှေးဟောင်းပေစာနှင့်ပုရပိုက်စာများကို လေ့လာနည်း၊
စာရင်းတင်နည်း၊ ထိန်းသိမ်းနည်းများအပါဝင် ပေပုရပိုက်နှင့်ပတ်
သက်၍ သိသင့်သိထိုက်သည်များကို စုဆောင်းတင်ပြထားသည်။
၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ စာပေဗိမာန်စာမူဆု၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာစာပေ
ဒုတိယဆု ရရှိသည်။

အဖိုး ၂၀ ကျပ်

ပ၊ စ၊ လ/၁၃၈၉-၉၃/စာတည်းဌာန/၁၆၅၀၀+၅/စာပေ။